

# ***Wstępna wersja obszarów funkcjonalnych wraz z obszarami strategicznej interwencji***



ZARZĄD  
WOJEWÓDZTWA  
LUBUSKIEGO



**Lubuskie**  
Warte zachodu



## WYKONAWCA

**BUDPLAN** 

Budplan Sp. z o.o.

ul. Kordeckiego 20

04-327 Warszawa

tel. +48 22 870 42 74

fax +48 22 870 42 62

www.budplan.net

## ZAMAWIAJĄCY

Województwo Lubuskie,

Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego

w Zielonej Górze

ul. Podgórna 7

65-057 Zielona Góra

tel. +48 68 456 52 00

fax +48 68 456 52 96

www.lubuskie.pl

## Główni projektanci

Anna Bereś

Anna Olbromska-Matusiak

## Koordynator

Anna Olbromska-Matusiak

## Zespół autorski

Michał Babicki

Izabela Bielowska

Dominika Grylak

Roksana Fudała

Zuzanna Górecka

Ilona Izdebska-Jóźwik

Anna Januszko

Małgorzata Kopka

Katarzyna Łysyganicz-Francuzik

Monika Nasiłowska

Adam Potapowicz

Ewelina Skirzyńska

Magdalena Smoczyńska

Kamil Suchożebski

Agnieszka Szaniawska

Monika Szczypiorska

Marlena Szklarz

Izabela Szymańska

**Współpraca i konsultacje** – Urząd Marszałkowski  
Województwa Lubuskiego w Zielonej Górze

Roman Bąk – Dyrektor Departamentu Geodezji,  
Gospodarki Nieruchomościami i Planowania  
Przestrzennego

Mariusz Goraj – Kierownik Wydziału Planowania  
Przestrzennego

Alicja Łukaszewska

Elżbieta Jaworska

Jolanta Cygan-Bieleń

Marta Stamirowska

Aleksandra Lewicka



## SPIS TREŚCI

I. WPROWADZENIE.....	7
1. WSTĘP .....	7
2. SYSTEMATYKA OBSZARÓW FUNKCJONALNYCH WEDŁUG KONCEPCJI PRZESTRZENNEGO ZAGOSPODAROWANIA KRAJU 2030.....	8
3. OBSZARY FUNKCJONALNE W STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA LUBUSKIEGO DO 2020 ROKU .....	8
II. DELIMITACJA OBSZARÓW FUNKCJONALNYCH W WOJEWÓDZTWIE LUBUSKIM .....	13
1. MIEJSKIE OBSZARY FUNKCJONALNE .....	13
1.1. MIEJSKIE OBSZARY FUNKCJONALNE OŚRODKÓW WOJEWÓDZKICH.....	13
1.2. MIEJSKIE OBSZARY FUNKCJONALNE OŚRODKÓW SUBREGIONALNYCH.....	20
1.3. MIEJSKIE OBSZARY FUNKCJONALNE OŚRODKÓW LOKALNYCH.....	32
1.4. PODSUMOWANIE .....	35
2. WIEJSKIE OBSZARY FUNKCJONALNE .....	37
2.1. WIEJSKIE OBSZARY FUNKCJONALNE UCZESTNICZĄCE W PROCESACH ROZWOJOWYCH .....	37
2.2. WIEJSKIE OBSZARY FUNKCJONALNE WYMAGAJĄCE WSPARCIA PROCESÓW ROZWOJOWYCH .....	40
3. OBSZARY FUNKCJONALNE SZCZEGÓLNEGO ZJAWISKA W SKALI MAKROREGIONALNEJ .....	42
3.1. OBSZARY OCHRONY GLEB DLA CELÓW PRODUKCJI ROLNEJ .....	42
3.2. TERENY ZAMKNIĘTE .....	46
3.3. OBSZARY NARAŻONE NA NIEBEZPIECZEŃSTWO POWODZI W SKALI DORZECZY .....	48
4. OBSZARY KSZTAŁTOWANIA POTENCJAŁU ROZWOJOWEGO .....	51
4.1. OBSZARY CENNE PRZYRODNICZO.....	51
4.2. OBSZARY OCHRONY KRAJOBRAZÓW KULTUROWYCH .....	53
4.3. OBSZARY OCHRONY I KSZTAŁTOWANIA ZASOBÓW WODNYCH .....	56
4.4. OBSZAR OCHRONY STRATEGICZNYCH ŹŁÓŻ KOPALIN .....	58
5. OBSZARY FUNKCJONALNE WYMAGAJĄCE ROZWOJU NOWYCH FUNKCJI PRZY UŻYCIU INSTRUMENTÓW WŁAŚCIWYCH POLITYCE REGIONALNEJ.....	61
5.1. OBSZARY O NAJNIŻSZYM STOPNIU ROZWOJU I POGARSZAJĄCYCH SIĘ PERSPEKTYWACH ROZWOJOWYCH.....	61
5.2. MIASTA I INNE OBSZARY TRACĄCE DOTYCHCZASOWE FUNKCJE SPOŁECZNO-GOSPODARCZE .....	65
5.3. OBSZARY O NAJNIŻSZEJ DOSTĘPNOŚCI DO USŁUG WARUNKUJĄCYCH MOŻLIWOŚCI ROZWOJOWE.....	68
5.4. OBSZARY PRZYGRANICZNE .....	74
5.5. OBSZARY O NAJNIŻSZEJ DOSTĘPNOŚCI TRANSPORTOWEJ DO OŚRODKÓW WOJEWÓDZKICH .....	77
III. SPIS ZAŁĄCZNIKÓW .....	81
1. SPIS RYSUNKÓW .....	81
2. SPIS TABEL .....	82
3. SPIS ZAŁĄCZNIKÓW .....	83



## **WPROWADZENIE**

## I. WPROWADZENIE

### 1. WSTĘP

Celem niniejszego dokumentu jest wyznaczenie granic obszarów funkcjonalnych i obszarów strategicznej interwencji za pomocą wskaźników i kryteriów o charakterze statystycznym, przestrzennym i geograficznym. Ponieważ jak dotąd nie przyjęto aktów wykonawczych, które ustalałyby jednolite kryteria delimitacji, samorząd województwa musi przeprowadzić delimitację obszarów funkcjonalnych w planie zagospodarowania przestrzennego województwa. Metodykę doboru kryteriów delimitujących obszary funkcjonalne województwa lubuskiego przedstawiono w odrębnym dokumencie.

Ustawodawca w obowiązującej wersji ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym usunął pojęcie „obszaru problemowego”, „obszaru wsparcia” i „obszaru metropolitalnego”<sup>1</sup>. W zamian zdefiniował dwa pojęcia planistyczne będące przedmiotem niniejszego raportu. Jest to „obszar funkcjonalny” oraz „miejski obszar funkcjonalny ośrodka wojewódzkiego”. Wg nowych definicji pod pojęciem „obszaru funkcjonalnego” rozumie się „obszar szczególnego zjawiska z zakresu gospodarki przestrzennej lub występowania konfliktów przestrzennych, stanowiący zwarty układ przestrzenny składający się z funkcjonalnie powiązanych terenów, charakteryzujących się wspólnymi uwarunkowaniami i przewidywanymi jednolitymi celami rozwoju”, natomiast pod pojęciem „miejskiego obszaru funkcjonalnego ośrodka wojewódzkiego” rozumie się „typ obszaru funkcjonalnego, obejmującego miasto będące siedzibą władz samorządu województwa lub wojewody oraz jego bezpośrednie otoczenie powiązane z nim funkcjonalnie”<sup>2</sup>. W związku z powyższym, dla potrzeb niniejszego raportu i potrzeb delimitacyjnych, przyjmuje się wyżej przedstawione definicje obszarów, wynikające z obowiązującej wersji ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym<sup>3</sup>.

Część obszarów funkcjonalnych można zaliczyć do tradycyjnie rozumianych „obszarów problemowych”<sup>4</sup> – czyli takich, na których dochodzi do konfliktów przestrzennych czy dysfunkcji rozwojowych, oraz co do których zachodzi potrzeba podjęcia interwencji publicznej z poziomu krajowego. Obszar problemowy, rozumiany jako obszar szczególnego zjawiska z zakresu gospodarki przestrzennej i występowania konfliktów przestrzennych w planie zagospodarowania przestrzennego województwa lub określonego w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, rozbudowany został w KPZK 2030 o dodatkowy zapis: „zwarty układ przestrzenny składający się z funkcjonalnie powiązanych terenów, charakteryzujących się wspólnymi uwarunkowaniami i przewidywanymi, jednolitymi celami rozwoju”.

Obszary funkcjonalne stanowią zwarte układy przestrzenne, których granice odpowiadają obszarom powiązań funkcjonalnych. Liczba i zasięg geograficzny obszarów funkcjonalnych zależą od celu, w jakim zostały wyodrębnione. Wyznaczanie obszarów funkcjonalnych ma na celu prowadzenie zintegrowanym działań skierowanych do obszarów, które charakteryzują się wspólnymi cechami geograficznymi, społeczno-gospodarczymi i przestrzennymi. Kryteria delimitacji tych obszarów wskazują bezpośrednio na działania priorytetowe, które będą podejmowane w ramach określonej polityki rozwoju tego regionu. W Strategii rozwoju województwa lubuskiego do 2020 roku (SRWL 20) określono cele strategiczne i operacyjne w odniesieniu do wyznaczonych obszarów strategicznej interwencji.

---

<sup>1</sup> Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2003 r. Nr 80, poz. 717.).

<sup>2</sup> Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2015 r. poz. 199, 443, 774.).

<sup>3</sup> Ibidem

<sup>4</sup> Zgodnie z art. 2 pkt. 7) Ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2003 r. Nr 80, poz. 717.).

## 2. SYSTEMATYKA OBSZARÓW FUNKcjONALNYCH WEDŁUG KONCEPCJI PRZESTRZENNEGO ZAGOSPODAROWANIA KRAJU 2030

Dokumentem, który definiuje obszary funkcjonalne na szczeblu krajowym jest to koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030. Jak dotąd nie przyjęto natomiast rozporządzeń określających sposób delimitacji tych obszarów. Na szczeblu regionalnym dokumentem warunkującym wyznaczanie obszarów funkcjonalnych jest Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2020.

Zgodnie z KPZK 2030 przyjęto systematykę podziału obszarów funkcjonalnych na typy i kategorie obszarów:

Typ: **miejskie obszary funkcjonalne** w tym kategorie:

- miejskie obszary funkcjonalne ośrodków wojewódzkich
- miejskie obszary funkcjonalne ośrodków subregionalnych
- miejskie obszary funkcjonalne ośrodków lokalnych

Typ: **wiejskie obszary funkcjonalne** w tym kategorie:

- wiejskie obszary funkcjonalne uczestniczące w procesach rozwojowych
- wiejskie obszary funkcjonalne wymagające wsparcia procesów rozwojowych

Typ: **obszary funkcjonalne szczególnego zjawiska w skali makroregionalnej** w tym kategorie:

- obszary ochrony gleb dla celów produkcji rolnej
- tereny zamknięte
- obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi w skali dorzeczy

Typ: **obszary kształtowania potencjału rozwojowego wymagające działań ochronnych** w tym kategorie:

- obszary cenne przyrodniczo
- obszary ochrony krajobrazów kulturowych
- obszary ochrony i kształtowania zasobów wodnych
- obszar ochrony strategicznych złóż kopalin

Typ: **obszary funkcjonalne wymagające rozwoju nowych funkcji przy użyciu instrumentów właściwych polityce regionalnej** w tym kategorie:

- obszary o najniższym stopniu rozwoju i pogarszających się perspektywach rozwojowych
- miasta i inne obszary tracące dotychczasowe funkcje społeczno-gospodarcze
- obszary o najniższej dostępności do usług warunkujących możliwości rozwojowe
- obszary przygraniczne
- obszary o najniższej dostępności transportowej do ośrodków wojewódzkich

## 3. OBSZARY FUNKcjONALNE W STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA LUBUSKIEGO DO 2020 ROKU

W Strategii rozwoju województwa lubuskiego do 2020 roku (SRWL 20) wyznaczono tzw. obszary strategicznej interwencji (OSI). OSI stanowią nową kategorię obszarów funkcjonalnych, wprowadzoną w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego (KSRR)<sup>5</sup> według której należy je rozumieć zarówno jako obszary

<sup>5</sup> Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego. Regiony, Miasta, Obszary wiejskie 2010-2020, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2010 r.



koncentracji procesów rozwoju społeczno-gospodarczego wymagające wzmocnienia potencjałów rozwojowych, jak i obszary problemowe, czyli tereny cechujące się występowaniem barier rozwojowych.

W SRWL wyróżniono osiem obszarów strategicznej interwencji (OSI) z podziałem na dwie grupy. Pierwszą grupę stanowią obszary istotne z punktu widzenia poziomu krajowego. Obszary te zostały również wyróżnione w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego oraz w założeniach do kontraktu terytorialnego. Są to:

- miasta wojewódzkie i ich obszary funkcjonalne,
- ośrodki subregionalne i lokalne,
- obszary przygraniczne,
- obszary wiejskie, w szczególności o słabym dostępie do usług publicznych.

Drugą grupę stanowią inne obszary, wymagające instrumentów wsparcia i ochrony z poziomu regionalnego i krajowego:

- obszary zagrożone powodzią,
- obszary o najwyższych walorach przyrodniczych, w tym objęte ochroną prawną,
- obszary potencjalnej eksploatacji złóż surowców o strategicznym znaczeniu,
- obszary o najkorzystniejszych warunkach dla prowadzenia gospodarki rolnej.

Większość wyznaczonych w SRWL 20 obszarów strategicznej interwencji pokrywa się z obszarami funkcjonalnymi. wyznaczonymi w KPZP.

Wskazanie obszarów strategicznej interwencji pozwala na przestrzenne adresowanie celów strategicznych i operacyjnych, określonych w strategii rozwoju. SRWL 20 precyzuje cele przedstawione w poniższej tabeli.

**Tabela 1 Zależności pomiędzy celami Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2020 a obszarami strategicznej interwencji**

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2020

Cel strategiczny Cel operacyjny		Obszary specjalnej interwencji							
		miasta wojewódzkie i ich obszary funkcjonalne	ośrodki subregionalne i lokalne	obszary wiejskie, w szczególności o słabym dostępie do usług publicznych	obszary przygraniczne	obszary zagrożone powodzią	obszary o najwyższych walorach kulturowych i przyrodniczych, w tym objęte ochroną	obszary potencjalnej eksploatacji złóż surowców o strategicznym znaczeniu	obszary o najkorzystniejszych warunkach dla prowadzenia gospodarki rolnej
1. Konkurencyjna i innowacyjna gospodarka regionalna	1.1 Rozwój sektora B+R oraz usprawnienie mechanizmu transferu innowacji								
	1.2 Rozwój przedsiębiorczości i zwiększenie aktywności zawodowej								
	1.3 Podniesienie jakości kształcenia i dostosowanie go do potrzeb regionalnego rynku pracy								
	1.4 Rozwój funkcji metropolitalnych ośrodków wojewódzkich								
	1.5 Rozwój subregionalnych i lokalnych ośrodków miejskich								
	1.6 Udoskonalenie oraz rozbudowa infrastruktury energetycznej i ochrony środowiska								
	1.7 Rozwój potencjału turystycznego województwa								
	1.8 Poprawa jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej								
2. Wysoka dostępność transportowa i teleinformatyczna	2.1 Budowa nowej i modernizacja istniejącej infrastruktury komunikacyjnej								
	2.2 Usprawnienie systemu transportu publicznego								
	2.3 Rozwój społeczeństwa informacyjnego								

Cel strategiczny Cel operacyjny		Obszary specjalnej interwencji							
		miasta wojewódzkie i ich obszary funkcjonalne	ośrodki subregionalne i lokalne	obszary wiejskie, w szczególności o słabym dostępie do usług publicznych	obszary przygraniczne	obszary zagrożone powodzią	obszary o najwyższych walorach kulturowych i przyrodniczych, w tym objęte ochroną	obszary potencjalnej eksploatacji złóż surowców o strategicznym znaczeniu	obszary o najkorzystniejszych warunkach dla prowadzenia gospodarki rolnej
3. Społeczna i terytorialna spójność regionu	3.1 Wzrost dostępności i atrakcyjności kształcenia w placówkach edukacyjnych								
	3.2 Zwiększenie dostępu do usług medycznych i profilaktyka zdrowotna								
	3.3 Zapewnienie różnorodnej oferty kulturalnej i sportowej								
	3.4 Promocja włączenia zawodowego i społecznego								
	3.5 Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich								
	3.6 Wsparcie budowy oraz modernizacji systemów i infrastruktury zapobiegania zagrożeniom								
4. Region efektywnie zarządzany	4.1 Tworzenie atrakcyjnego wizerunku województwa i promocja marki Lubuskie								
	4.2 Wzmocnienie współpracy transgranicznej i międzyregionalnej								
	4.3 Wzmocnienie potencjału kapitału społecznego oraz kształtowanie tożsamości regionalnej								
	4.4 Wzmocnienie integralności systemów zarządzania strategicznego i planowania przestrzennego na poziomie regionalnym i lokalnym								
	4.5 Podwyższenie sprawności działania administracji samorządowej i instytucji regionalnych								



**DELIMITACJA OBSZARÓW  
FUNKCJONALNYCH  
W WOJEWÓDZTWIE  
LUBUSKIM**

## II. DELIMITACJA OBSZARÓW FUNKCJONALNYCH W WOJEWÓDZTWIE LUBUSKIM

### 1. MIEJSKIE OBSZARY FUNKCJONALNE

Miejskie obszary funkcjonalne to układy osadnicze ciągłe przestrzennie, złożone z odrębnych administracyjnie jednostek. Obejmują one zwarte obszary miast oraz powiązane z nimi funkcjonalnie strefy zurbanizowane. Administracyjnie obszary te mogą obejmować zarówno gminy miejskie, wiejskie, jak i miejsko-wiejskie. Miejskie obszary funkcjonalne można podzielić na cztery kategorie: ośrodki wojewódzkie, w tym metropolitalne, regionalne, subregionalne i lokalne. Ta typologia odnosi się do funkcji ośrodków miejskich w systemie osadniczym kraju i została oparta głównie na ich wielkości, funkcji administracyjnej oraz funkcji przestrzennej (wyrażonej w tym przypadku przez wskaźniki statystyczne).

#### 1.1. MIEJSKIE OBSZARY FUNKCJONALNE OŚRODKÓW WOJEWÓDZKICH

W delimitacji przyjęto podział administracyjny na dzień 31.12.2014, według którego miasto i gmina Zielona Góra stanowiły oddzielne jednostki administracyjne. Wynika z dostępności danych statystycznych odnoszących się oddzielnie do gminy i oddzielnie do miasta.

Wybór kryteriów delimitacji miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich uwzględniał następujące założenia:

- przyjęcie jako jednostki statystycznej gminy – NTS 5;
- uwzględnienie jednolitych kryteriów i dostępnych wskaźników statystycznych dla obu ośrodków wojewódzkich w ramach wyznaczenia obszarów funkcjonalnych tych ośrodków;
- zaadoptowanie metody Przemysława Śleszyńskiego w delimitacji ośrodka wojewódzkiego;
- wykorzystanie zasad topologicznych w ramach delimitacji ośrodka wojewódzkiego oraz powiązań pomiędzy rdzeniem obszaru a otaczającymi gminami;
- wykorzystanie wskaźników statystycznych prezentujących obraz rozwoju oraz powiązań społeczno-gospodarczych pomiędzy rdzeniem obszaru a otaczającymi gminami;
- uwzględnienie struktury administracyjnej oraz wzajemnej relacji pomiędzy rdzeniem a obszarem gmin wchodzących w skład obszaru funkcjonalnego ośrodka wojewódzkiego;
- weryfikację wyznaczonego obszaru w oparciu o aktualne podejście do kreowania miejskich obszarów funkcjonalnych zgodnie z polityką Unii Europejskiej.

**Granice miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich określono w trzech etapach, wg następujących kryteriów:**

**Pierwszy etap:** przyjęcie wskaźników delimitacyjnych opartych danych statystycznych GUS oraz zasadach topologicznych (zgodnie z metodą Przemysława Śleszyńskiego).

W zakresie danych statystycznych uwzględnia się:

- liczbę wyjeżdżających do pracy najmniej do rdzenia MOF na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym (2006);
- liczbę zameldowań z rdzenia MOF na 1000 mieszkańców (2009);
- udział pracujących w zawodach pozarolniczych (2002), jako stosunek analogicznego wskaźnika obliczonego dla całego województwa (czyli stosunek do średniej wojewódzkiej);

- liczbę podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców (2011), jako stosunek do analogicznego wskaźnika obliczonego dla całego województwa (czyli stosunek do średniej wojewódzkiej);
- udział podmiotów gospodarczych w usługach wyższego rzędu (sekcje J-R) (2011), jako stosunek do analogicznego wskaźnika obliczonego dla rdzenia MOF;
- gęstość zaludnienia (bez lasów i wód) (2011), jako stosunek do analogicznego wskaźnika obliczonego dla całego województwa (czyli stosunek do średniej wojewódzkiej);
- liczbę mieszkań oddanych do użytku na 1000 mieszkańców (2002–2011), jako stosunek do analogicznego wskaźnika obliczonego dla całego województwa (czyli stosunek do średniej wojewódzkiej).

Za obszar funkcjonalny uznano gminy, które spełniają 5 z 7 ustalonych minimalnych kryteriów.

W zakresie zasad topologicznych przyjmuje się dwa kryteria, które muszą spełniać wyznaczone obszary:

- spójności – przez tę zasadę rozumie się ciągłe przestrzennie obszary będące obszarami funkcjonalnymi,
- rozłączności – każda gmina może należeć tylko do jednego miejskiego obszaru funkcjonalnego ośrodka wojewódzkiego.

**Drugi etap:** zweryfikowanie wyznaczonych obszarów przez cztery dodatkowe kryteria topologiczne oraz jedno kryterium nietopologiczne, dotyczące współpracy. Wyznaczone obszary muszą spełniać wszystkie poniższe kryteria:

- ciągłości – przez tę zasadę rozumiano ciągłe przestrzennie obszary będące obszarami funkcjonalnymi;
- zwartości – przez tę zasadę rozumiano dążenie do jak najmniejszego rozczłonkowania obszaru oraz włączenia gminy w przypadku otoczenia innymi gminami spełniającymi przesłanki;
- rozłączności – przez tę zasadę rozumiano brak uczestnictwa tych samych jednostek terytorialnych w tych samych typach obszarów funkcjonalnych – dotyczy to obszarów funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich;
- bezpośredniego sąsiedztwa – przez tę zasadę rozumiano wszystkie gminy bezpośrednią sąsiadujące z rdzeniem obszaru, niezależnie od kryteriów statystycznych;
- dotychczasowej współpracy międzygminnej.

**Trzeci etap:** analiza udziału przyjeżdżających do pracy do rdzenia wojewódzkiego obszaru funkcjonalnego. Za jednostki spełniające warunek uznano gminy, w których udział przyjeżdżających do pracy do ośrodka wojewódzkiego wynosi powyżej 15% liczby zatrudnionych w analizowanej gminie (GUS 2011)<sup>6</sup>. W przypadku gmin miejsko-wiejskich, gdzie część miejska nie spełniała kryterium, włączano całość gminy.

## MIEJSKI OBSZAR FUNKCJONALNY OŚRODKA WOJEWÓDZKIEGO GORZÓW WIELKOPOLSKI (MOF OW GW)

Obszar funkcjonalny ośrodka wojewódzkiego Gorzów Wielkopolski, wyznaczony na podstawie przyjętych kryteriów spełnia 5 przyjętych zasad, czyli bezpośredniego sąsiedztwa, ciągłości, zwartości i rozłączności. Spełnia również zasadę współpracy międzygminnej – Związek Celowy Gmin MG-6. Jednostki wchodzące w skład obszaru funkcjonalnego spełniają kryterium (15%) przyjeżdżających do pracy do rdzenia obszaru.

<sup>6</sup> *Miasta przyszłości. Wyzwania, wizje, perspektywy*, Unia Europejska, październik 2011 r.

**Tabela 2 Wykaz gmin wchodzących w skład Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Ośrodka Wojewódzkiego Gorzowa Wielkopolskiego**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, stan na 31.12.2014 r.

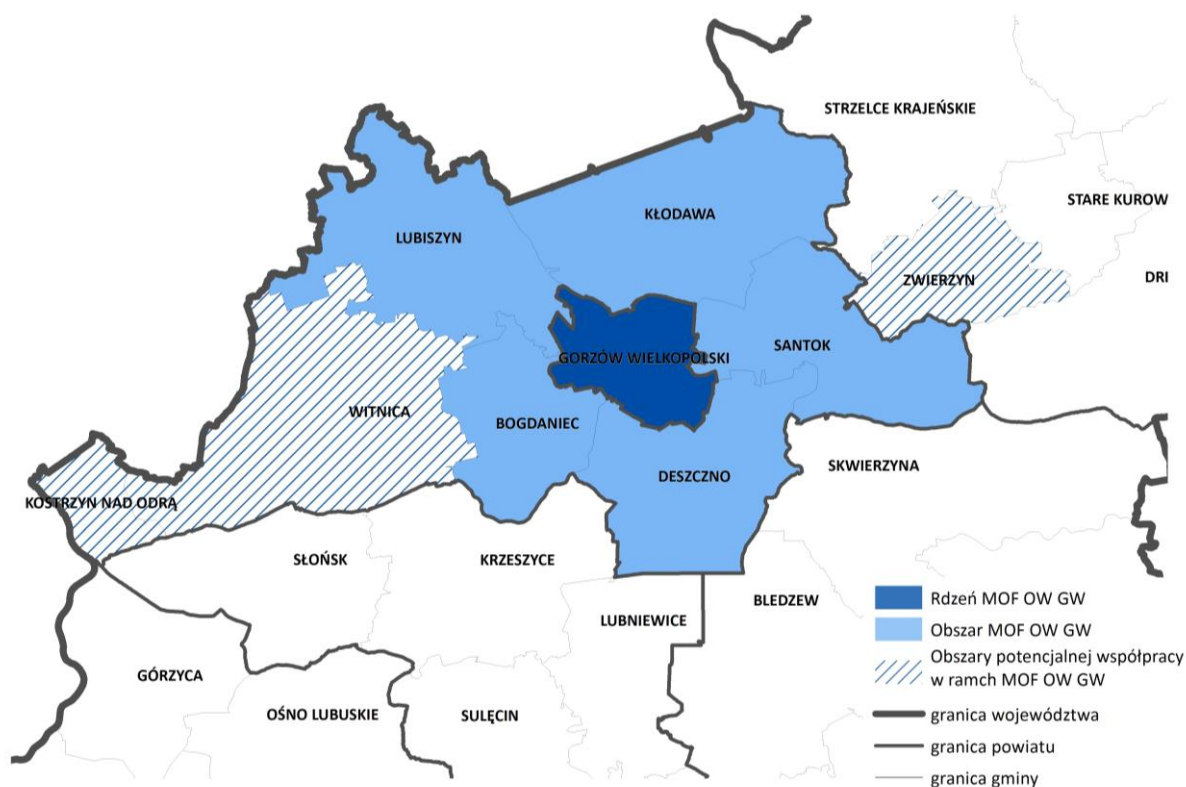
Nazwa gminy	Rodzaj gminy	Powierzchnia (km <sup>2</sup> )	Liczba ludności
Gorzów Wielkopolski, jako rdzeń obszaru	miasto na prawach powiatu	86	124 145
Deszczno	gmina wiejska	168	9 150
Kłodawa	gmina wiejska	235	8 201
Santok	gmina wiejska	169	8 157
Bogdaniec	gmina wiejska	112	7 115
Lubiszyn	gmina wiejska	205	6 925

W ramach analiz wyznaczania obszarów funkcjonalnych ośrodka wojewódzkiego, wskazujących na powiązania funkcjonalne, wytypowano gminy stanowiące obszar potencjalnej współpracy w ramach MOF OW Gorzów Wielkopolski. Wskazanie potencjalnych kierunków współpracy daje możliwość szerszego ujęcia zjawisk i powiązań przestrzennych pomiędzy gminami. Za obszary potencjalnej współpracy uznano: Miasto Kostrzyn nad Odrą, Gmina miejsko-wiejska Witnica, Gmina Zwierzyn. Kostrzyn nad Odrą jest również ośrodkiem lokalnym, w związku z czym ewentualna współpraca powinna zostać poprzedzona niezbędnymi analizami.

Zestawienie wartości wskaźników w ramach pierwszego etapu delimitacji zawarte są w załączniku nr 1, a w ramach trzeciego etapu delimitacji w załączniku nr 2.

**TYP OBSZARU:** MIEJSKIE OBSZARY FUNKCJALNE

**KATEGORIA:** MIEJSKI OBSZAR FUNKCJALNY OŚRODKA  
 WOJEWÓDZKIEGO GORZÓW WIELKOPOLSKI



**Rysunek 1 Miejski Obszar Funkcjonalny Ośrodka Wojewódzkiego Gorzów Wielkopolski**

Źródło: opracowanie własne na podstawie przyjętych kryteriów delimitacji

## MIEJSKI OBSZAR FUNKCJONALNY OŚRODKA WOJEWÓDZKIEGO ZIELONA GÓRA (MOF OW ZG)

Obszar funkcjonalny ośrodka wojewódzkiego Zielona Góra, wyznaczony na podstawie metody Śleszyńskiego, obejmuje rdzeń otoczony jednostkami administracyjnymi. Zdelimitowany obszar spełnia również 5 głównych przyjętych zasad, czyli bezpośredniego sąsiedztwa, ciągłości, zwartości i rozłączności. Spełnia również zasadę współpracy międzygminnej – Zintegrowane Inwestycje Terytorialne Zielona Góra. Jednostki wchodzące w skład obszaru funkcjonalnego spełniają kryterium (15%) przyjeżdżających do pracy do rdzenia obszaru.

**Tabela 3 Wykaz gmin wchodzących w skład Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Ośrodka Zielona Góra**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, stan na 31.12.2014 r.

Nazwa gminy	Rodzaj gminy	Powierzchnia (km <sup>2</sup> )	Liczba ludności
Zielona Góra, jako rdzeń obszaru	miasto na prawach powiatu – wg starego podziału administracyjnego	58	118 920
Sulechów	miejsko-wiejska	237	26 495
Zielona Góra	wiejska– wg starego podziału administracyjnego	219	19 592
Czerwieńsk	miejsko-wiejska	195	10 002
Świdnica	wiejska	160	6 443
Zabór	wiejska	93	4 027

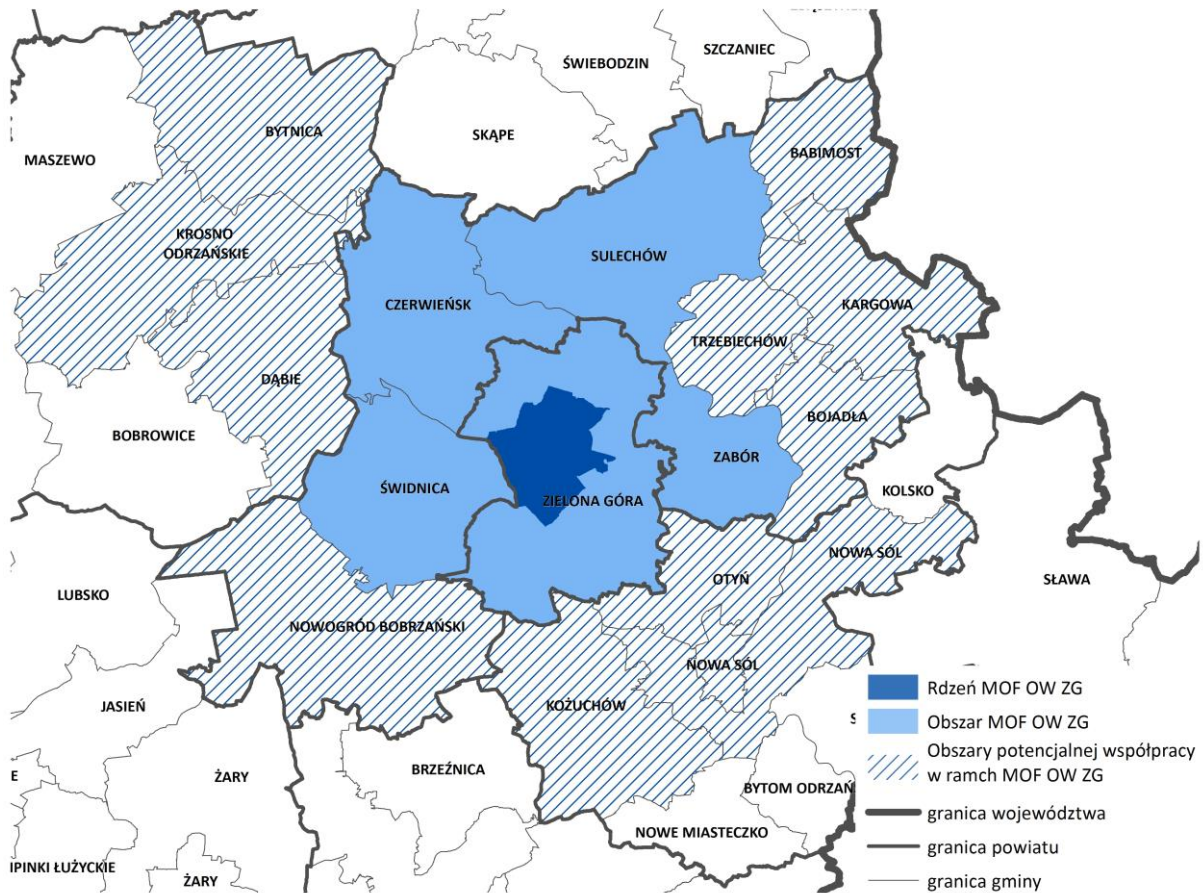
W ramach analiz wyznaczania obszarów funkcjonalnych ośrodka wojewódzkiego, wskazujących na powiązania funkcjonalne, wytypowano gminy stanowiące obszar potencjalnej współpracy w ramach MOF OW Zielona Góra. Wskazanie potencjalnych kierunków współpracy daje możliwość szerszego ujęcia zjawisk i powiązań przestrzennych pomiędzy gminami. Za obszary potencjalnej współpracy uznano: Miasto Nowa Sól, Gmina miejsko-wiejska Kożuchów, Gmina miejsko-wiejska Nowogród Bobrzański, Gmina Nowa Sól, Gmina Otyń, Gmina Dąbie, Gmina miejsko-wiejska Krosno Odrzańskie, Gmina Bytnica, Gmina Babimost, Gmina Trzebiechów, Gmina Kargowa, Gmina Bojadła. Nowa Sól i Krosno Odrzańskie są odpowiednio ośrodkiem subregionalnym i lokalnym, w związku z czym ewentualna współpraca powinna zostać poprzedzona niezbędnymi analizami.

Zestawienie wartości wskaźników w ramach pierwszego etapu delimitacji zawarte są w załączniku nr 1, a w ramach trzeciego etapu delimitacji w załączniku nr 2.



**TYP OBSZARU:** MIEJSKIE OBSZARY FUNKCJNALNE

**KATEGORIA:** MIEJSKI OBSZAR FUNKCJNALNY OŚRODKA  
WOJEWÓDZKIEGO ZIELONA GÓRA



**Rysunek 2 Miejski Obszar Funkcjonalny Ośrodka Wojewódzkiego Zielona Góra**

**Źródło:** opracowanie własne na podstawie przyjętych kryteriów delimitacji

Dla wyznaczonych obszarów funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich w Strategii rozwoju województwa lubuskiego 2020 określono następujące cele strategiczne i operacyjne:

**Cel strategiczny 1. Konkurencyjna i innowacyjna gospodarka regionalna**

- 1.1 Rozwój sektora B+R oraz usprawnienie mechanizmu transferu innowacji
- 1.2 Rozwój przedsiębiorczości i zwiększenie aktywności zawodowej
- 1.3 Podniesienie jakości kształcenia i dostosowanie go do potrzeb regionalnego rynku pracy
- 1.4 Rozwój funkcji metropolitalnych ośrodków wojewódzkich
- 1.6 Udoskonalenie oraz rozbudowa infrastruktury energetycznej i ochrony środowiska
- 1.7 Rozwój potencjału turystycznego województwa

**Cel strategiczny 2. Wysoka dostępność transportowa i teleinformatyczna**

- 2.1 Budowa nowej i modernizacja istniejącej infrastruktury komunikacyjnej
- 2.2 Usprawnienie systemu transportu publicznego
- 2.3 Rozwój społeczeństwa informacyjnego

**Cel strategiczny 3. Społeczna i terytorialna spójność regionu**

- 3.1 Wzrost dostępności i atrakcyjności kształcenia w placówkach edukacyjnych

- 3.2 Zwiększenie dostępu do usług medycznych i profilaktyka zdrowotna
- 3.3 Zapewnienie różnorodnej oferty kulturalnej i sportowej
- 3.4 Promocja włączenia zawodowego i społecznego
- 3.6 Wsparcie budowy oraz modernizacji systemów i infrastruktury zapobiegania zagrożeniom

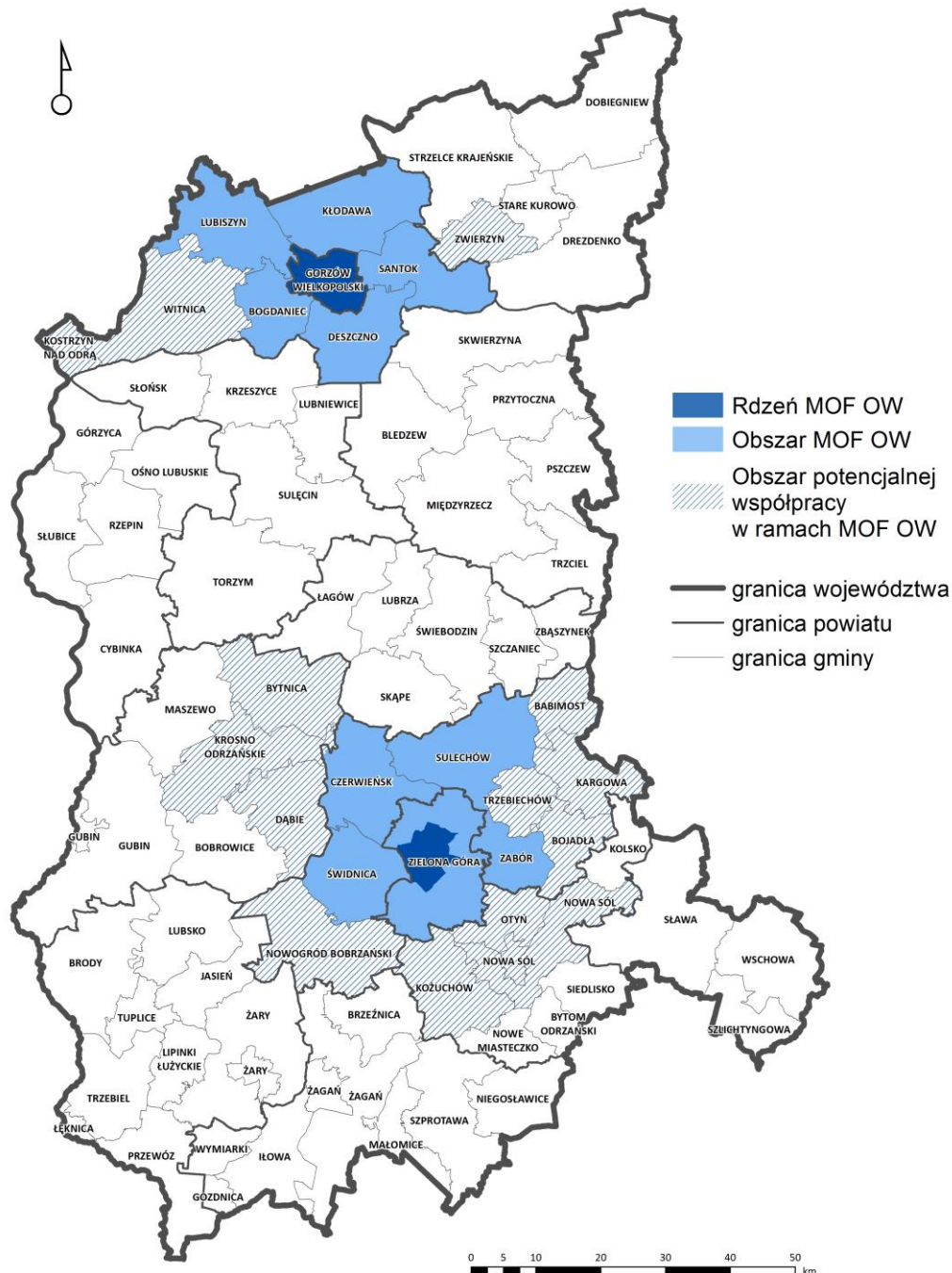
**Cel strategiczny 4. Region efektywnie zarządzany**

- 4.1 Tworzenie atrakcyjnego wizerunku województwa i promocja marki Lubuskie
- 4.2 Wzmocnienie współpracy transgranicznej i międzyregionalnej
- 4.3 Wzmocnienie potencjału kapitału społecznego oraz kształtowanie tożsamości regionalnej
- 4.4 Wzmocnienie integralności systemów zarządzania strategicznego i planowania przestrzennego na poziomie regionalnym i lokalnym
- 4.5 Podwyższenie sprawności działania administracji samorządowej i instytucji regionalnych

Miejskie obszary funkcjonalne ośrodków wojewódzkich są jednymi z najszerszych pojęciowo obszarów funkcjonalnych. Wyznaczone dla tych obszarów cele strategiczne dotyczą zarówno dziedzin życia społecznego jak i gospodarczego. Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2020 podkreśla ważną rolę miejskich ośrodków funkcjonalnych miast wojewódzkich w gospodarce regionu. Obszary te stanowią bieguny wzrostu, skupiają w swoim rejonie znaczną liczbę ludności oraz pełnią wiele funkcji - naukowych, kulturalnych, społecznych, usługowych, przemysłowych, komunikacyjnych. Według SRWL 2020 Zielona Góra i Gorzów Wielkopolski powinny skupić się na rozwoju potencjału inwestycyjnego, placówek szkolnictwa wyższego, sektora B+R. Istotne zmiany powinien przejść system komunikacji i połączeń krajowych i regionalnych, w tym pomiędzy ośrodkami wojewódzkimi, a także rozwój transportu publicznego. Wymagane są również inwestycje w usługi publiczne wyższego rzędu, które podniosą dostęp do oferty kulturalnej i infrastruktury społecznej ogółem. Policentryczna struktura układu tych obszarów powinna rozwijać się na zasadach wzajemnej współpracy a nie konkurencji, która może przynieść niekorzystne skutki w skali regionu.

## TYP OBSZARU: MIEJSKIE OBSZARY FUNKCJNALNE

### KATEGORIA: MIEJSKIE OBSZARY FUNKCJNALNE OŚRODKÓW WOJEWÓDZKICH GORZÓW WIELKOPOLSKI I ZIELONA GÓRA



Rysunek 3 Miejskie Obszary Funkcjnalne Ośrodków Wojewódzkich w województwie lubuskim  
Źródło: opracowanie własne na podstawie przyjętych kryteriów delimitacji

## 1.2. MIEJSKIE OBSZARY FUNKcjONALNE OŚRODKÓW SUBREGIONALNYCH

Obszary funkcjonalne ośrodków subregionalnych wg KPZK 2030 obejmują gminy wiejskie położone w bezpośrednim sąsiedztwie tych ośrodków. Poza tym kryterium brak jest szczegółowych wytycznych dotyczących delimitacji omawianych obszarów. Przy wyborze kryteriów delimitacji miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich uznano, że powinien on uwzględniać następujące założenia:

- wytyczną wynikającą z KPZP 2030 w zakresie tworzenia miejskich ośrodków subregionalnych po przez ujęcie rdzenia wraz z gminami wiejskimi otaczającymi rdzeń (zasada topologiczna bezpośredniego sąsiedztwa);
- wymóg zgodności ze Strategią Rozwoju Województwa Lubuskiego 2020 w zakresie liczby ludności jako kryterium delimitacji ośrodków subregionalnych (z odstępstwem w stosunku do Słubic);
- uwzględnienie jednolitych kryteriów dla ośrodków subregionalnych – przyjęcie jako rdzenia obszaru miasta lub części miejskiej gminy miejsko-wiejskiej, co wynika z małej liczby ludnością analizowanych miast;
- potencjalne kierunki współpracy z gminami nie wchodzącymi w skład MOF OS.

**Granice miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich określono w trzech etapach, wg następujących kryteriów:**

**Pierwszy etap:** przyjęcie wskaźnika delimitacyjnego w postaci wskaźnika liczby mieszkańców. Zgodnie z klasyfikacją przyjętą w KPZK 2030 są to miasta o liczbie ludności pomiędzy 50 tys. a 100 tys. mieszkańców. Zgodnie ze Strategią Rozwoju Województwa Lubuskiego 2020 do miast subregionalnych zaliczono miasta o liczbie ludności powyżej 20 tys. mieszkańców.

**Drugi etap:** zastosowanie topologicznej zasady bezpośredniego sąsiedztwa zgodnie z którą wyznaczone obszary obejmą gminy wiejskie położone w bezpośrednim sąsiedztwie ośrodków. Dotyczy to wszystkich gmin wiejskich lub ich części wiejskich, bezpośrednio sąsiadujących z rdzeniem obszaru.

Zgodnie z przyjętymi kryteriami delimitacji wyznaczono 4 ośrodki subregionalne. Trzy z nich spełniają kryterium liczby ludności, wyjątek stanowi miasto Słubice. Gmina ta jednak została zakwalifikowana jako ośrodek subregionalny ze względu na funkcję jaką pełni w strukturze regionu. Miasto Słubice charakteryzuje się również dużą spójnością funkcjonalno-przestrzenną z Frankfurtem nad Odrą. Wyrazem współpracy tych miast jest inicjatywa „Słubfurt”, która ma na celu integrację działań w zakresie planowania, infrastruktury, kultury i środowiska. Daje to podstawy do założenia, by w pracach analitycznych wziąć pod uwagę zsumowaną liczbę mieszkańców Słubic i Frankfurtu nad Odrą. W przypadku zsumowania liczby ludności obu jednostek „Słubfurt”, ośrodek spełnia kryterium liczby ludności dla ośrodka subregionalnego, założonego w KPZK. Liczba ludności w tym przypadku wynosiłaby przeszło 76 tys. mieszkańców.

Jednocześnie należy zaznaczyć, że w porównaniu do ośrodków subregionalnych w innych regionach Polski, wielkość i siła bezpośredniego oddziaływania ośrodków wyznaczonych w województwie lubuskim jest relatywnie mniejsza.

**Tabela 4 Wykaz ośrodków subregionalnych w województwie lubuski wraz z liczbą mieszkańców**

**Źródło:** opracowanie własne na podstawie danych GUS, stan na 31.12.2014 r.

Nazwa jednostki	Liczba ludności
Nowa Sól	39 587 mieszkańców
Żary	38 724 mieszkańców
Żagań	26 437 mieszkańców
Świebodzin	22 062 mieszkańców
Słubice	16 908 mieszkańców ok. 76 000 mieszkańców (Słubice i Frankfurt nad Odrą)

Miasta subregionalne w regionie lubuskim stanowią bieguny rozwoju dla poszczególnych części regionu, jak również pełnią funkcję ośrodków wspomagających rozprzestrzenianie impulsów rozwojowych w regionie.

## MIEJSKI OBSZAR FUNKcjONALNY OŚRODKA SUBREGIONALNEGO NOWA SÓL

Nowa Sól, po Gorzowie Wielkopolskim i Zielonej Górze, jest trzecim co do wielkości miastem regionu lubuskiego. Biorąc pod uwagę założone kryteria, można stwierdzić, że wymogi obszaru funkcjonalnego ośrodka subregionalnego spełniają trzy jednostki administracyjne: Miasto Nowa Sól, Gmina Nowa Sól oraz Gmina Otyń, z Miastem Nowa Sól jako rdzeniem.

**Tabela 5 Wykaz gmin wchodzących w skład Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Ośrodka Subregionalnego Nowa Sól**

**Źródło:** opracowanie własne na podstawie danych GUS, stan na 31.12.2014 r.

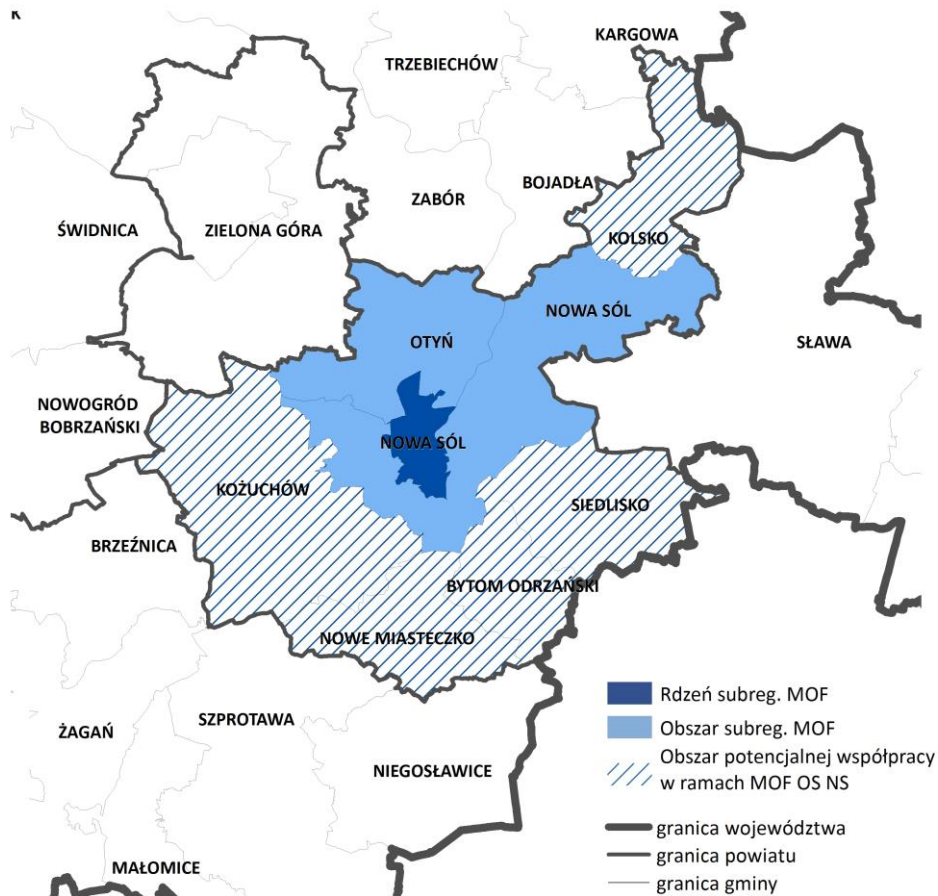
Nazwa gminy	Rodzaj gminy	Powierzchnia (km <sup>2</sup> )	Liczba ludności
Nowa Sól, jako rdzeń obszaru	miejska	22	39 571
Nowa Sól	wiejska	176	6 860
Otyń	wiejska	92	6 824

Mając na uwadze współpracę międzygminną podjętą w ramach granic powiatu nowosolskiego, wyznaczono obszar potencjalnej współpracy, do którego zalicza się: Gmina miejsko-wiejska Bytom Odrzański, Gmina miejsko-wiejska Nowe Miasteczko, Gmina miejsko-wiejska Korzuchów, Gmina Kolsko.

Ponadto Nowa Sól jest częścią tzw. „Lubuskiego Trójmiasta”, obejmującego również Zieloną Górę i Sulechów, stąd ma bezpośrednie relacje funkcjonalno-przestrzenne z ośrodkiem wojewódzkim Zielona Góra. Zaleca się by działania planistyczne i inwestycyjne były podejmowane w ramach koordynacji tych dwóch obszarów.

TYP OBSZARU: MIEJSKIE OBSZARY FUNKCJNALNE

KATEGORIA: MIEJSKI OBSZAR FUNKCJNALNY OŚRODKA  
SUREGIONALNEGO NOWA SÓL



Rysunek 4 Miejski Obszar Funkcjonalny Ośrodka Subregionalnego Nowa Sól

Źródło: opracowanie własne na podstawie przyjętych kryteriów delimitacji

## MIEJSKI OBSZAR FUNKCJONALNY OŚRODKA SUBREGIONALNEGO ŻARY-ŻAGAŃ

Miasto Żary i Miasto Żagań zajmują odpowiednio czwarte i piąte miejsce pod względem liczby ludności w regionie, a ze względu na bliskość położenia stanowią tzw. dwumiasto. Każde z miast spełnia kryterium liczby ludności. Bliskość położenia i podział administracyjny wpływa na stworzenie jednego obszaru funkcjonalnego. Biorąc pod uwagę założone kryteria można stwierdzić, że wymogi wspólnego obszaru funkcjonalnego ośrodka subregionalnego spełnia 5 jednostek administracyjnych: Miasto Żary, Miasto Żagań, Gmina Żary, Gmina Żagań, Gmina Iłowa.

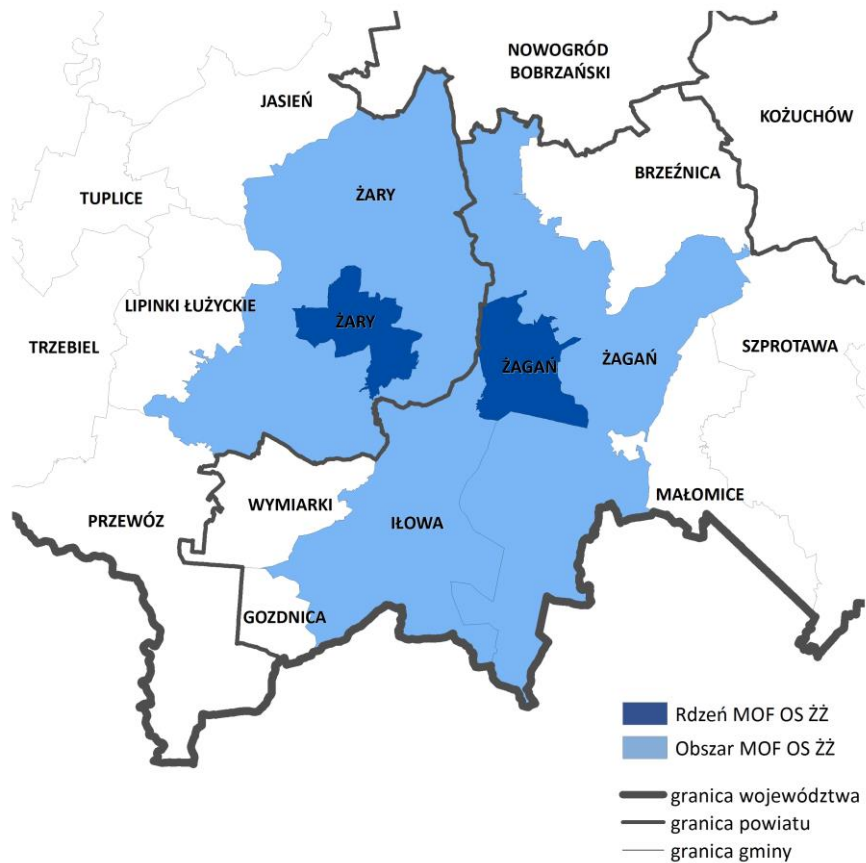
**Tabela 6 Wykaz gmin wchodzących w skład Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Ośrodka Subregionalnego Żary-Żagań**  
**Źródło:** opracowanie własne na podstawie danych GUS, stan na 31.12.2014 r.

Nazwa gminy	Rodzaj gminy	Powierzchnia (km2)	Liczba ludności
Żary jako rdzeń obszaru	miejska	33	38 527
Żagań jako rdzeń obszaru	miejska	40	26 426
Żary	wiejska	294	12 228
Żagań	wiejska	281	7 246
Iłowa	miejsko-wiejska	153	7 009



**TYP OBSZARU:** MIEJSKIE OBSZARY FUNKCJNALNE

**KATEGORIA:** MIEJSKI OBSZAR FUNKCJNALNY OŚRODKA  
SUREGIONALNEGO ŻARY-ŻAGAŃ



**Rysunek 5 Miejski Obszar Funkcjonalny Ośrodka Subregionalnego Żary-Żagań**  
Źródło: opracowanie własne na podstawie przyjętych kryteriów delimitacji

## MIEJSKI OBSZAR FUNKCJONALNY OŚRODKA SUBREGIONALNEGO ŚWIEBODZIN

Świebodzin jest szóstym co do wielkości miastem regionu lubuskiego. Jest też gminą miejsko-wiejską. Ze względu na skalę ośrodka, obszar subregionalny zamyka się w granicach administracyjnych gminy Świebodzin. Rdzeń obszaru stanowi część miejska gminy Świebodzin a obszar funkcjonalny część wiejska. Obszar ten spełnia wszystkie założone kryteria delimitacji.

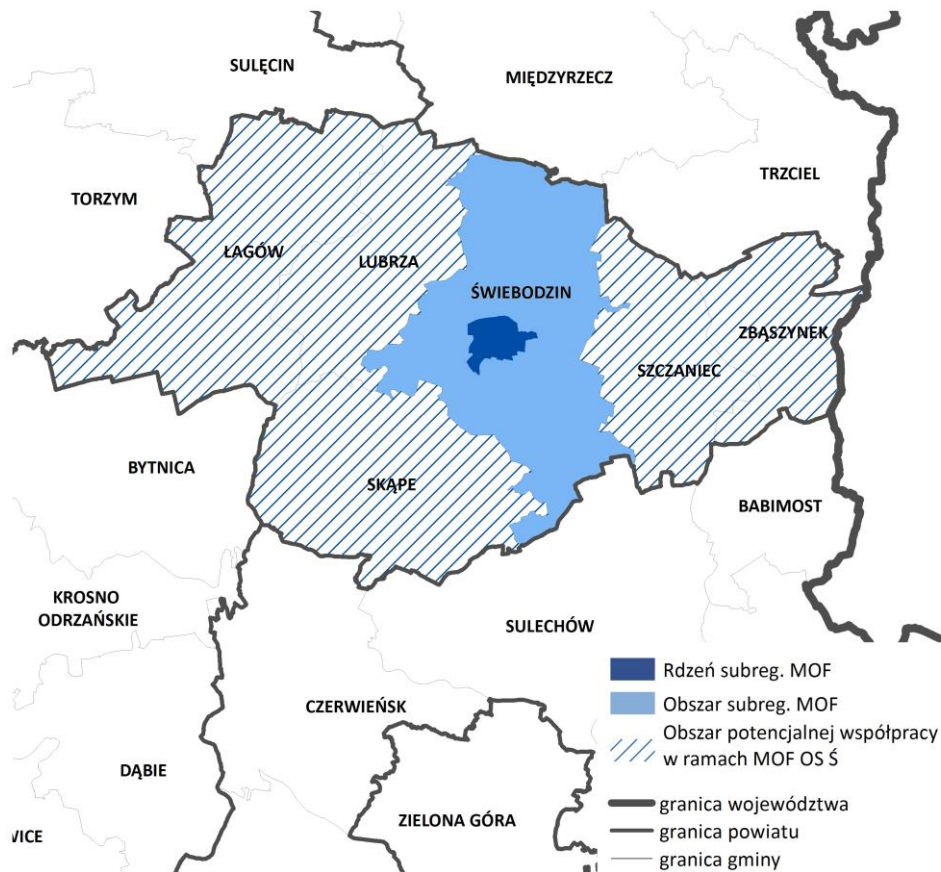
**Tabela 7 Wykaz gmin wchodzących w skład Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Ośrodka Subregionalnego Świebodzin,**  
**Źródło:** opracowanie własne na podstawie danych GUS, stan na 31.12.2014 r.

Nazwa gminy	Rodzaj gminy	Powierzchnia (km <sup>2</sup> )	Liczba ludności
Świebodzin, jako rdzeń część miejska gminy	miejsko-wiejska	17	22 100
Świebodzin, jako obszar część wiejska gminy	miejsko-wiejska	209	8 360

W ramach analiz wyznaczania obszarów funkcjonalnych ośrodka subregionalnego, wytypowano gminy stanowiące obszar potencjalnej współpracy w ramach tego obszaru. Wskazanie potencjalnych kierunków współpracy daje możliwość szerszego ujęcia zjawisk i powiązań przestrzennych pomiędzy gminami. Do obszaru potencjalnej współpracy należy: Gmina miejsko-wiejska Zbąszynek, Gmina wiejska Lubrza, Gmina wiejska Łągów, Gmina Skąpe i Gmina Szczaniec.

TYP OBSZARU: MIEJSKIE OBSZARY FUNKCJNALNE

KATEGORIA: MIEJSKI OBSZAR FUNKCJNALNY OŚRODKA  
SUREGIONALNEGO ŚWIEBODZIN



Rysunek 6 Miejski Obszar Funkcjonalny Ośrodka Subregionalnego Świebodzin

Źródło: opracowanie własne na podstawie przyjętych kryteriów delimitacji

## MIEJSKI OBSZAR FUNKCJONALNY OŚRODKA SUBREGIONALNEGO SŁUBIC

Pod względem liczby ludności Słubice są jedenastym co do wielkości miastem regionu lubuskiego. Jednak ze względu na swoją funkcję w strukturze województwa, położenie oraz powiązania funkcjonalno-przestrzenne z Frankfurtem nad Odrą, zostały uznane za miasto subregionalne. Słubice są gminą miejsko-wiejską. Ze względu na skalę ośrodka (po stronie polskiej), obszar subregionalny zamyka się w granicach administracyjnych gminy Słubice. Rdzeń obszaru stanowi część miejska gminy Słubice a obszar funkcjonalny część wiejska gminy. Obszar ten spełnia wszystkie założone kryteria delimitacji.

**Tabela 8 Wykaz gmin wchodzących w skład Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Ośrodka Subregionalnego Słubice**

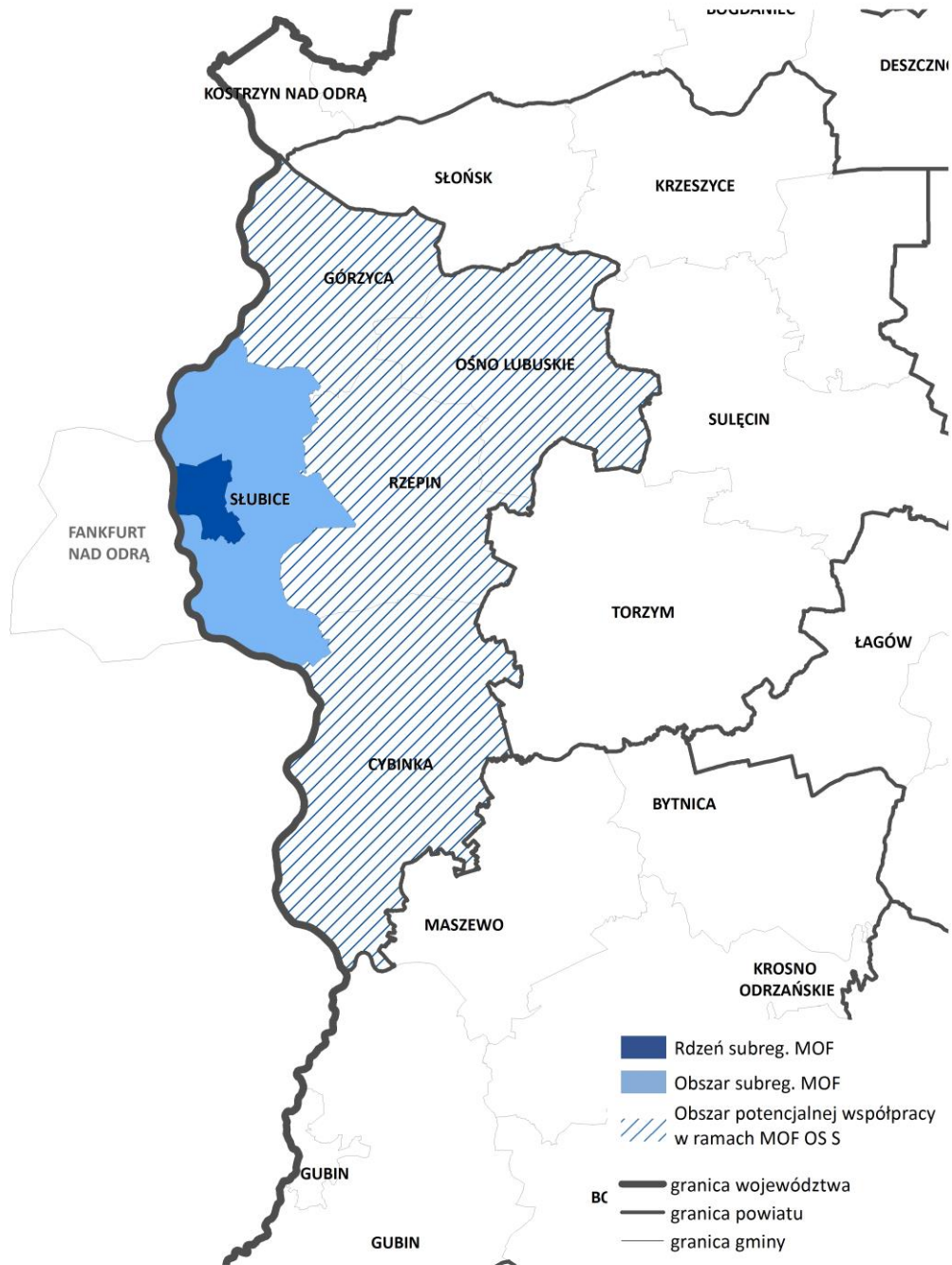
**Źródło:** opracowanie własne na podstawie danych GUS, stan na 31.12.2014 r.

Nazwa gminy	Rodzaj gminy	Powierzchnia (km <sup>2</sup> )	Liczba ludności
Słubice, jako rdzeń część miejska gminy	miejsko-wiejska	19	16 720
Słubice, jako obszar część wiejska gminy	miejsko-wiejska	167	3 006

W ramach wcześniejszych analiz wyznaczania obszarów funkcjonalnych ośrodka subregionalnego, wskazujących na różnorakie powiązania funkcjonalne, wskazuje się gminy stanowiące obszar potencjalnej współpracy w ramach MOF OS Słubice: Gmina miejsko-wiejska Cybinka, Gmina miejsko-wiejska Ośno Lubuskie, Gmina miejsko-wiejska Rzepin, Gmina wiejska Górzycza, Gmina Słońsk.

TYP OBSZARU: MIEJSKIE OBSZARY FUNKCJNALNE

KATEGORIA: MIEJSKI OBSZAR FUNKCJNALNY OŚRODKA  
SUREGIONALNEGO SŁUBIC



Rysunek 7 Miejski Obszar Funkcjonalny Ośrodka Subregionalnego Słubice

Źródło: opracowanie własne na podstawie przyjętych kryteriów delimitacji

Dla wyznaczonych obszarów funkcjonalnych miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków subregionalnych w Strategii rozwoju województwa lubuskiego 2020 określono następujące cele strategiczne i operacyjne:

**Cel strategiczny 1. Konkurencyjna i innowacyjna gospodarka regionalna**

- 1.1 Rozwój sektora B+R oraz usprawnienie mechanizmu transferu innowacji
- 1.2 Rozwój przedsiębiorczości i zwiększenie aktywności zawodowej
- 1.3 Podniesienie jakości kształcenia i dostosowanie go do potrzeb regionalnego rynku pracy
- 1.5 Rozwój subregionalnych i lokalnych ośrodków miejskich
- 1.6 Udoskonalenie oraz rozbudowa infrastruktury energetycznej i ochrony środowiska
- 1.7 Rozwój potencjału turystycznego województwa
- 1.8 Poprawa jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej

**Cel strategiczny 2. Wysoka dostępność transportowa i teleinformatyczna**

- 2.1 Budowa nowej i modernizacja istniejącej infrastruktury komunikacyjnej
- 2.2 Usprawnienie systemu transportu publicznego
- 2.3 Rozwój społeczeństwa informacyjnego

**Cel strategiczny 3. Społeczna i terytorialna spójność regionu**

- 3.1 Wzrost dostępności i atrakcyjności kształcenia w placówkach edukacyjnych
- 3.2 Zwiększenie dostępu do usług medycznych i profilaktyka zdrowotna
- 3.3 Zapewnienie różnorodnej oferty kulturalnej i sportowej
- 3.4 Promocja włączenia zawodowego i społecznego
- 3.5 Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich
- 3.6 Wsparcie budowy oraz modernizacji systemów i infrastruktury zapobiegania zagrożeniom

**Cel strategiczny 4. Region efektywnie zarządzany**

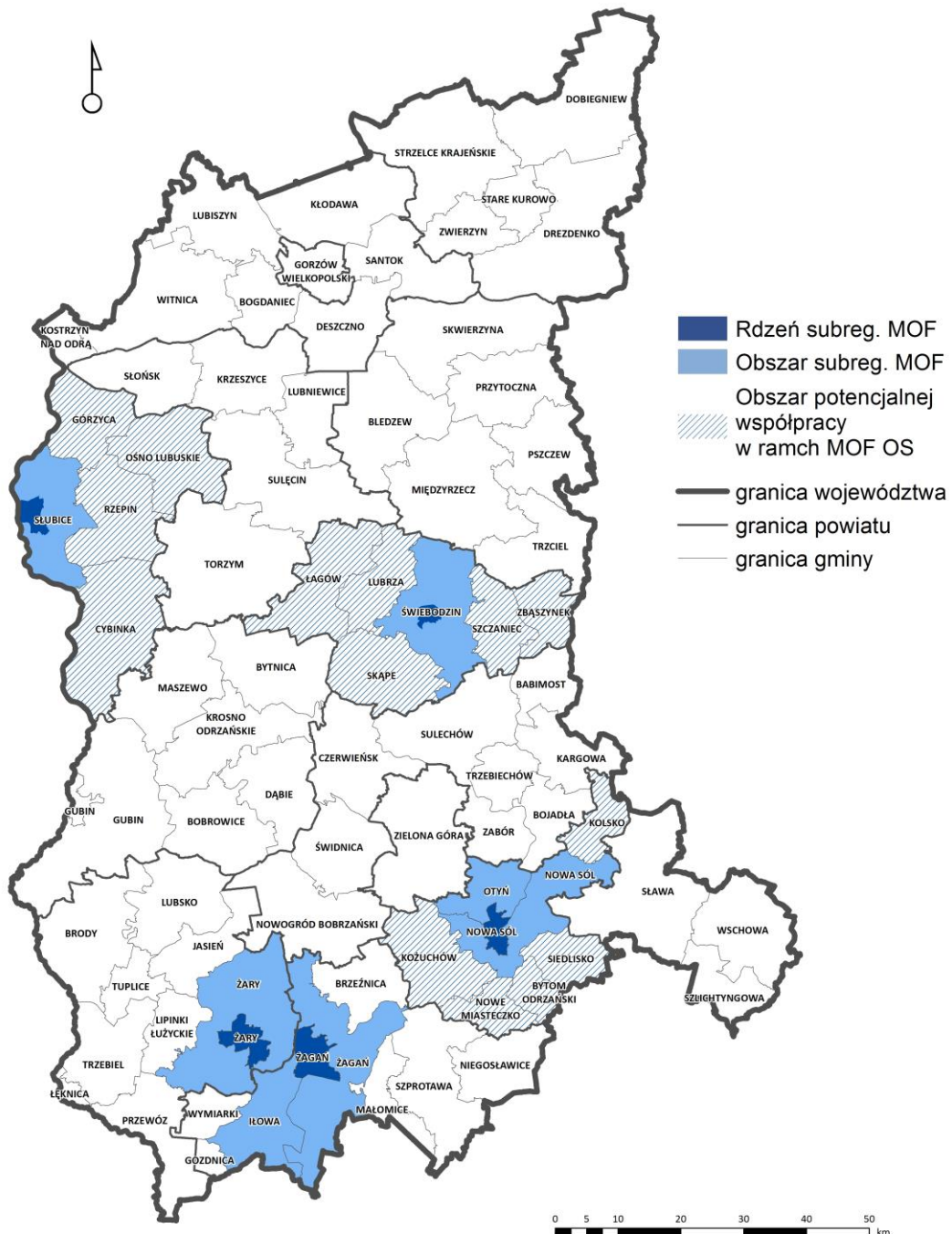
- 4.1 Tworzenie atrakcyjnego wizerunku województwa i promocja marki Lubuskie
- 4.2 Wzmocnienie współpracy transgranicznej i międzyregionalnej
- 4.3 Wzmocnienie potencjału kapitału społecznego oraz kształtowanie tożsamości regionalnej
- 4.4 Wzmocnienie integralności systemów zarządzania strategicznego i planowania przestrzennego na poziomie regionalnym i lokalnym
- 4.5 Podwyższenie sprawności działania administracji samorządowej i instytucji regionalnych

Miejskie obszary funkcjonalne ośrodków subregionalnych w SRWL 2020 są rozpatrywane wielopłaszczyznowo pod kątem problematyki miast i gmin je otaczających. W porównaniu do ośrodków wyższego szczebla obszary te wykazują się większym zróżnicowaniem, wynikającym z pełnienia różnych funkcji w województwie. W Strategii podkreśla się potencjał gospodarczy tych obszarów i możliwości wzajemnej współpracy. Są to miasta o przemysłowej historii, przez co zmagają się z problemami bezrobocia jak i obszarami wymagającymi rewitalizacji. Wskazuje się również na potrzebę usprawnienia połączeń komunikacyjnych tych miast w skali regionu, kraju i sąsiednich Niemiec.

W zakresie realizacji polityki przestrzennej, oprócz wytycznych i działań wskazanych w Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2020, niezbędne jest wyznaczenie zadań kluczowych i priorytetów polityki przestrzennej, skierowanych bezpośrednio do obszarów funkcjonalnych ośrodków subregionalnych. W celu osiągnięcia wyznaczonych celów, proponuje się sporządzenie planów zagospodarowania przestrzennego miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków subregionalnych z uwzględnieniem gmin, które mogą nawiązać współpracę. Plany będą stanowiły element koordynacyjny i wdrożeniowy dla działań podejmowanych w ramach współpracy w zakresie ośrodków subregionalnych. W przypadku nakładania się potencjalnych kierunków współpracy przez te same jednostki administracyjne w zakresie obszarów funkcjonalnych miast wojewódzkich i obszarów funkcjonalnych miast subregionalnych, podjęcie współpracy zależy od jednostek szczebla lokalnego.

TYP OBSZARU: MIEJSKIE OBSZARY FUNKCJNALNE

KATEGORIA: MIEJSKIE OBSZARY FUNKCJNALNE OŚRODKÓW SUBREGIONALNYCH



Rysunek 8 Miejskie Obszary Funkcjonalne Ośrodków Subregionalnych w województwie lubuskim  
Źródło: opracowanie własne na podstawie przyjętych wskaźników delimitacyjnych

### 1.3. MIEJSKIE OBSZARY FUNKCJONALNE OŚRODKÓW LOKALNYCH

Z punktu widzenia rozwoju regionalnego oraz potencjału rozwojowego ośrodki lokalne pełnią rolę uzupełniającą w stosunku do ośrodków subregionalnych. Stanowią zasób usług społecznych w szczególności w aspekcie obszarów wiejskich oraz aktywizacji otaczających obszarów. Ośrodki lokalne zostały wskazane w Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2020. Kryteria delimitacji miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków lokalnych powinny uwzględniać:

- uwzględnienie wymogu zgodności ze Strategią Rozwoju Województwa Lubuskiego 2020 w zakresie liczby ludności jako kryterium delimitacji ośrodków lokalnych;
- uwzględnienie jednolitych kryteriów dla ośrodków lokalnych – przyjęcie jako ośrodka obszaru miasta lub części miejskiej gminy miejsko-wiejskiej, co wynika z małej liczby ludnością analizowanych miast;
- ze względu na znaczenie w strukturze funkcjonalnej województwa, kryteria delimitacji nie przewidują wyznaczenia obszarów funkcjonalnych ośrodków lokalnych, wychodzących poza granice miast lub części miejskich ośrodków.

**Granice miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków lokalnych określono w dwóch etapach, wg następujących kryteriów:**

**Pierwszy etap:** przyjęcie wskaźnika delimitacji w postaci wskaźnika liczby mieszkańców. Zgodnie z klasyfikacją przyjętą w KPZK 2030 są to miasta o liczbie ludności poniżej 50 tys. mieszkańców. Zgodnie ze Strategią Rozwoju Województwa Lubuskiego 2020 do miast lokalnych zaliczono miasta o liczbie ludności poniżej 20 tys. mieszkańców.

**Drugi etap:** uwzględnienie ośrodków lokalnych wyznaczonych w Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2020.



## MIEJSKIE OBSZARY FUNKCJONALNE OŚRODKÓW LOKALNYCH

**Tabela 9 Wykaz ośrodków lokalnych na terenie województwa lubuskiego**

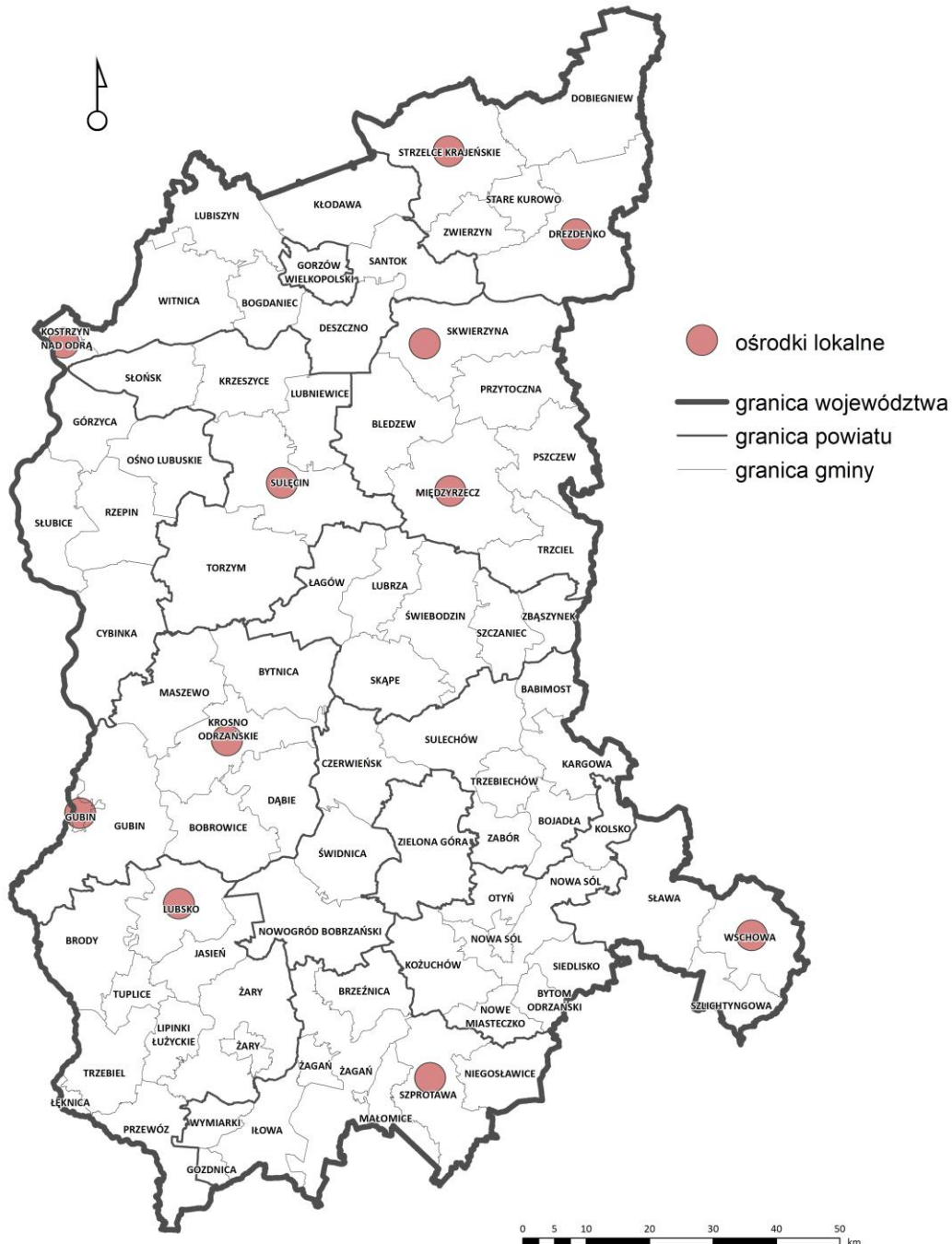
**Źródło:** opracowanie własne na podstawie danych GUS, stan na 31.12.2014 r.

nazwa gminy	rodzaj gminy	powierzchnia (km <sup>2</sup> ) (wyłącznie dla terenów miejskich)	liczba ludności (wyłącznie dla terenów miejskich)
gminy będące siedzibami powiatu			
Międzyrzecz	miejsko-wiejska	10	17 990
Krosno Odrzańskie	miejsko-wiejska	8	11 584
Strzelce Krajeńskie	miejsko-wiejska	6	10 956
Sulęcín	miejsko-wiejska	9	10 809
Wschowa	miejsko-wiejska	9	990
gminy nie będące siedzibami powiatu			
Kostrzyn nad Odrą	miasto	46	18 078
Gubin	miasto	21	17 136
Lubsko	miejsko-wiejska	13	15 015
Drezdenko	miejsko-wiejska	11	10 659
Skwierzyna	miejsko-wiejska	36	9 828
Szprotawa	miejsko-wiejska	11	1 023

Dla wyznaczonych obszarów funkcjonalnych miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków lokalnych w Strategii rozwoju województwa lubuskiego 2020 określono takie same cele strategiczne i operacyjne jak dla ośrodków subregionalnych.

**TYP OBSZARU: MIEJSKIE OBSZARY FUNKCJNALNE**

**KATEGORIA: MIEJSKIE OBSZARY FUNKCJNALNE OŚRODKÓW LOKALNYCH**



**Rysunek 9 Miejskie Obszary Funkcjnalne Ośrodków Lokalnych w województwie lubuskim**  
Źródło: opracowanie własne na podstawie przyjętych kryteriów delimitacji

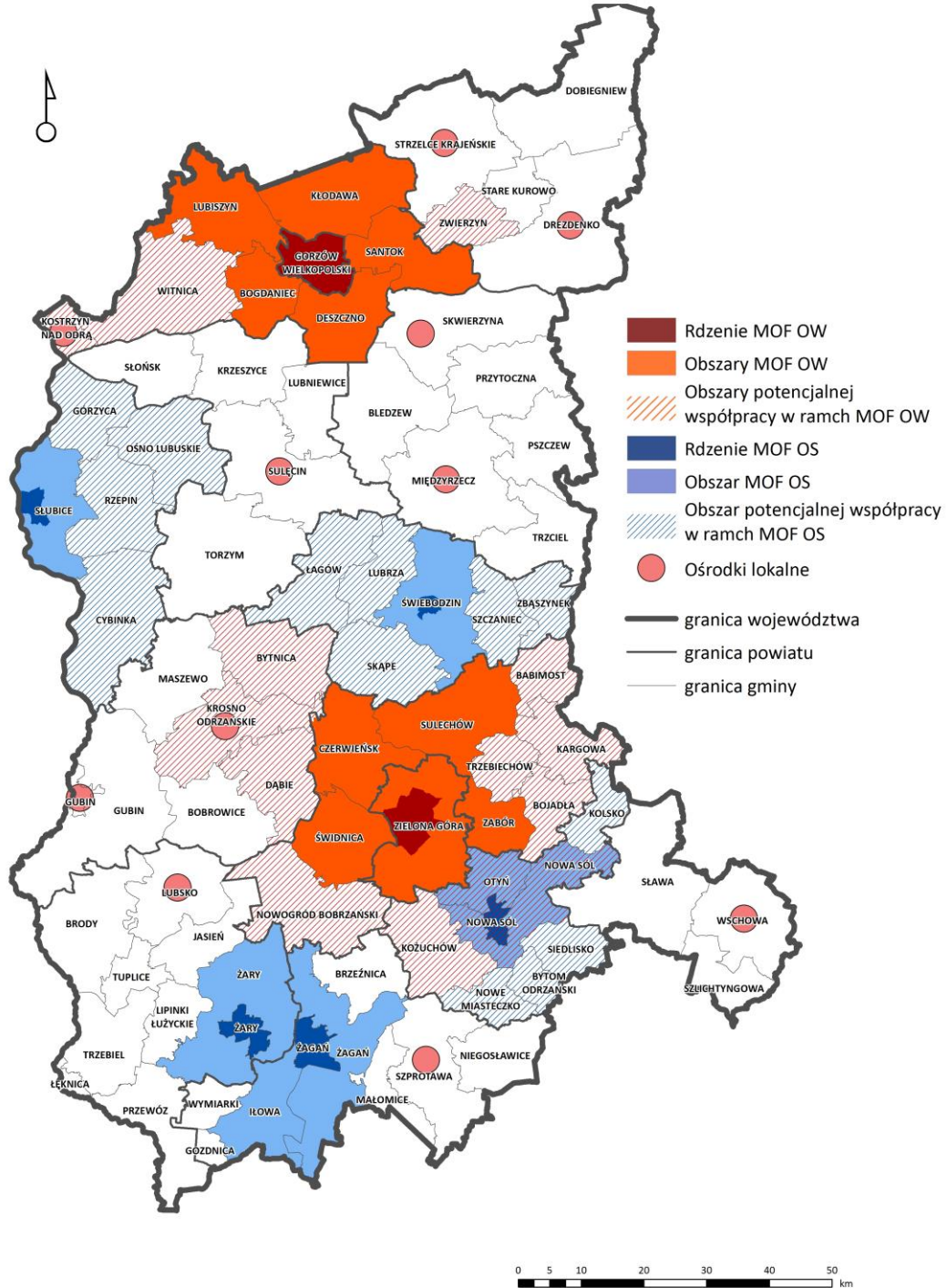
#### **1.4. PODSUMOWANIE**

Na terenie województwa lubuskiego wyznaczono obszary funkcjonalne ośrodków miejskich – wojewódzkich, subregionalnych i lokalnych. W zakresie realizacji polityki przestrzennej, oprócz wytycznych i działań wskazanych w Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2020, niezbędne jest wyznaczenie zadań kluczowych i priorytetów polityki przestrzennej w odniesieniu do poszczególnych kategorii obszarów funkcjonalnych. Narzędziem tym będą plany zagospodarowania przestrzennego miejskich obszarów funkcjonalnych. Dla ośrodków wojewódzkich plany są obligatoryjne – będą stanowiły jedną z integralnych części Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubuskiego. Dla ośrodków subregionalnych proponuje się sporządzanie planów zagospodarowania przestrzennego, a dla ośrodków lokalnych nie wskazuje się potrzeby tworzenia oddzielnych opracowań planistycznych.

Szczególny przypadek zależności i powiązań między obszarami stanowi MOF OW Zielona Góra i MOF OS Nowa Sól. Oba te ośrodki ze względu na bliskie położenie stanowią powiązany organizm funkcjonalno-przestrzenny oraz rozwojowy. Wyraża się to m.in. w opracowaniach planistycznych ideą „Lubuskiego Trójmiasta”, w którego trzon wchodzi Zielona Góra, Nowa Sól i Sulechów. W związku z powyższym w przypadku tworzenia planu zagospodarowania przestrzennego MOF OS Nowa Sól wskazana byłaby koordynacja z planem zagospodarowania przestrzennego MOF OW Zielona Góra.

**TYP OBSZARU: MIEJSKIE OBSZARY FUNKCJONALNE**

**KATEGORIA: MIEJSKIE OBSZARY FUNKCJONALNE  
NA TERENIE WOJEWÓDZTWA LUBUSKIEGO**



**Rysunek 10 Miejskie Obszary Funkcjonalne w Województwie Lubuskim**  
Źródło: opracowanie własne na podstawie przyjętych kryteriów delimitacji

## 2. WIEJSKIE OBSZARY FUNKCJONALNE

Zgodnie z KPZK 2030, wiejskie obszary funkcjonalne dzieli się na obszary uczestniczące i wymagające wsparcia. W zakresie delimitacji wiejskich obszarów funkcjonalnych brak jest aktów wykonawczych, określających kryteria ich wyznaczenia. W KPZK 2030 zostały określone jedynie wstępne założenia mające na celu wyznaczenie tych obszarów. Do obszarów nie uczestniczących w procesach rozwojowych zaliczono obszary o dostępności komunikacyjnej powyżej 90 min i jednocześnie takie, których układ sieci osadniczej jest słabo rozwinięty. Ze względu na lokalizację ośrodków wojewódzkich na terenie regionu lubuskiego, kryterium dostępności komunikacyjnej powyżej 90 minut mniej ma zastosowania. Punktem odniesienia do wyznaczenia kryteriów delimitacji WOF stały się wyznaczone wcześniej miejskie obszary funkcjonalne ośrodków wojewódzkich i subregionalnych. Wiejskie obszary funkcjonalne są zróżnicowane w zależności od lokalizacji względem ośrodków wojewódzkich i przyjmują różne funkcje w strukturze regionu.

### 2.1. WIEJSKIE OBSZARY FUNKCJONALNE UCZESTNICZĄCE W PROCESACH ROZWOJOWYCH

Wiejskie obszary funkcjonalne uczestniczące w procesach rozwojowych zlokalizowane są w strefie oddziaływania potencjału rozwojowego ośrodków wojewódzkich i subregionalnych. Jednocześnie w związku z rozwojem tych ośrodków położone są w zasięgu oddziaływania niekorzystnych zjawisk przestrzennych, związanych z ich dynamicznym rozwojem ośrodków – duży udział przyjeżdżających do pracy do rdzenia obszaru funkcjonalnego (problemy komunikacyjne), problemy suburbanizacji, brak ukierunkowania urbanizacji w ich strukturze.

Wybór kryteriów delimitacji wiejskich obszarów uczestniczących w procesach rozwojowych uwzględnił następujące założenia:

- bezpośrednie zależności i udział w procesach rozwojowych, związanych z położeniem w obrębie wojewódzkich i subregionalnych miejskich obszarów funkcjonalnych – zakłada się, że gminy wiejskie i miejsko-wiejskie, należące do miejskich obszarów funkcjonalnych wojewódzkich oraz subregionalnych uczestniczą bezpośrednio w procesach rozwojowych;
- europejskie podejście i politykę w zakresie wyznaczenia obszarów zurbanizowanych miast polegająca na uwzględnieniu strefy dojazdów (bezpośredniego oddziaływania jednostki);
- wykorzystanie jednego wskaźnika statystycznego prezentującego powiązanie pomiędzy rdzeniem obszaru a otaczającymi gminami w zakresie ośrodków wojewódzkich;

**Granice wiejskich obszarów uczestniczących w procesach rozwojowych określono w dwóch etapach, wg następujących kryteriów:**

**Pierwszy etap:** włączenie do obszaru gmin wiejskich i miejsko-wiejskich, należących do obszarów funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich oraz ośrodków subregionalnych.

**Drugi etap:** analiza udziału przyjeżdżających do pracy do rdzenia wojewódzkiego obszaru funkcjonalnego. Za jednostki uczestniczące w procesach rozwojowych uznano gminy, w których udział przyjeżdżających do pracy do ośrodka wojewódzkiego wynosi powyżej 15% liczby zatrudnionych

w analizowanej gminie (GUS 2011)<sup>7</sup>. W przypadku gmin miejsko-wiejskich, gdzie część miejska nie spełniała kryterium, włączano całość gminy.

## WIEJSKIE OBSZARY FUNKcjONALNE UCZESTNICZĄCE W PROCESACH ROZWOJOWYCH

Do gmin uczestniczących bezpośrednio w procesach rozwojowych zakwalifikowano łącznie 21 gmin. Po uwzględnieniu pierwszego kryterium wytypowano: Gminę Świdnica, Gminę Czerwieńsk, Gminę Zabór, Gminę miejsko-wiejską Sulechów, Gminę Otyń, Gminę Nowa Sól, Gminę Bogdaniec, Gminę Deszczno, Gminę Santok, Gminę Kłodawa, Gminę Lubiszyn, Gminę Żary, Gminę Żagań, Gminę Iłowa, część wiejską Gminy Świebodzin, część wiejską Gminy Słubice.

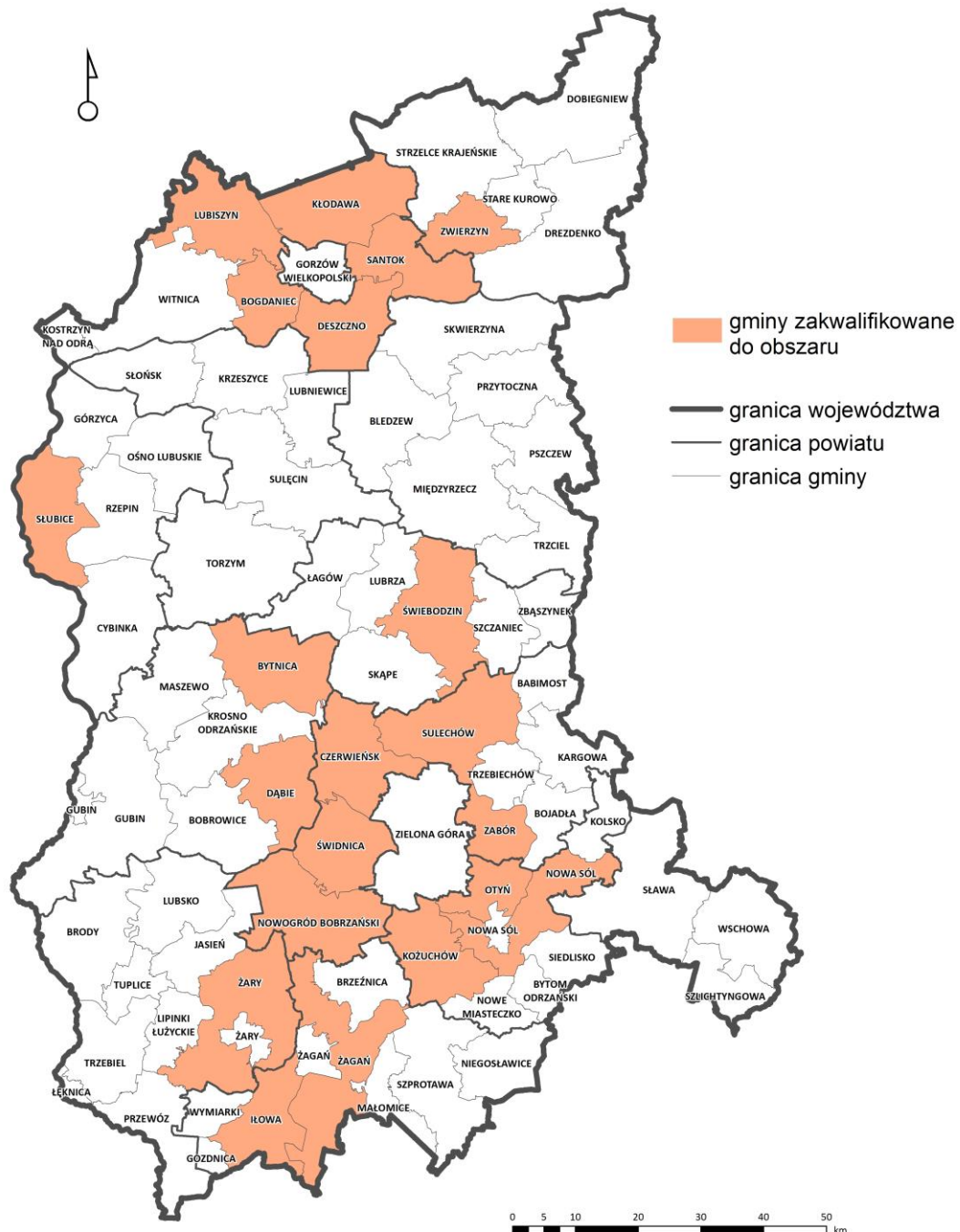
Drugie kryterium stanowi uzupełnienie w zakresie potencjału ośrodka wojewódzkiego. Do gmin uczestniczących bezpośrednio w procesach rozwojowych zakwalifikowano: Gminę Koźuchów, Gminę miejsko-wiejską Nowogród Bobrzański, Gminę Dąbie, Gminę Bytnica.

---

<sup>7</sup> *Miasta przyszłości. Wyzwania, wizje, perspektywy*, Unia Europejska, październik 2011 r.

## TYP OBSZARU: WIEJSKIE OBSZARY FUNKCJONALNE

### KATEGORIA: WIEJSKIE OBSZARY FUNKCJONALNE UCZESTNICZĄCE W PROCESACH ROZWOJOWYCH



Rysunek 11 Wiejskie obszary funkcjonalne uczestniczące w procesach rozwojowych  
Źródło: opracowanie własne na podstawie przyjętych kryteriów delimitacji

## 2.2. WIEJSKIE OBSZARY FUNKCJONALNE WYMAGAJĄCE WSPARCIA PROCESÓW ROZWOJOWYCH

Wiejskie obszary funkcjonalne wymagające wsparcia procesów rozwojowych borykają się z barierami tj. słaba jakość infrastruktury, zły stan budynków oraz niska dostępność do szeroko rozumianych usług społecznych. Warunkuje to słabsze możliwości rozwojowe, co przyczynia się do odpływu ludności z tych terenów na rzecz terenów bardziej atrakcyjnych pod względem społecznym i gospodarczym. Eliminacja dysproporcji w poziomie rozwoju jest niezwykle istotna z punktu widzenia zachowania spójności terytorialnej regionu.

Wybór kryteriów delimitacji wiejskich obszarów funkcjonalnych wymagających wsparcia procesów rozwojowych uwzględnił następujące założenia:

- bezpośrednie zależności i udział w procesach rozwojowych, związanych z położeniem na obszarze wojewódzkich i subregionalnych miejskich obszarów funkcjonalnych – zakłada się, że gminy wiejskie i miejsko-wiejskie, nie należące do miejskich obszarów funkcjonalnych wojewódzkich oraz subregionalnych nie uczestniczą bezpośrednio w procesach rozwojowych;
- europejskie podejście i politykę w zakresie wyznaczania obszarów zurbanizowanych miast polegająca na uwzględnieniu strefy dojazdów (bezpośredniego oddziaływania jednostki), która jednocześnie wyznacza obszary nie uczestniczące bezpośrednio w procesach rozwojowych;
- wykorzystanie jednego wskaźnika statystycznego prezentującego powiązanie pomiędzy rdzeniem obszaru a otaczającymi gminami w zakresie ośrodków wojewódzkich.

**Granice wiejskich obszarów funkcjonalnych wymagających wsparcia procesów rozwojowych określono w dwóch etapach, wg następujących kryteriów:**

**Pierwszy etap:** włączenie do obszaru gmin wiejskich i miejsko-wiejskich leżących poza obszarami funkcjonalnymi ośrodków wojewódzkich oraz ośrodków subregionalnych.

**Drugi etap** polegał na analizie udziału przyjeżdżających do pracy do rdzenia wojewódzkiego obszaru funkcjonalnego. Za jednostki wymagające wsparcia procesów rozwojowych uznano gminy, w których udział przyjeżdżających do pracy do ośrodka wojewódzkiego wynosi poniżej 15% liczby zatrudnionych w analizowanej gminie (GUS 2011)<sup>8</sup>. W przypadku gmin miejsko-wiejskich, gdzie część wiejska spełniała kryterium, włączano całość gminy.

### WIEJSKIE OBSZARY FUNKCJONALNE UCZESTNICZĄCE W PROCESACH ROZWOJOWYCH

Do gmin wymagających wsparcia procesów rozwojowych zakwalifikowano łącznie 53 gminy, są to: gmina Witnica, Słońsk, Górzycza, Ośno Lubuskie, Rzepin, Torzym, Cybinka, Maszewo, Krosno Odrzańskie, Gubin, Bobrowice, Lubsko, Brody, Jasień, Tuplice, Trzebiel, Przewóz, Wymiarki, Gozdnicza, Małomice, Brzeźnica, Szprotawa, Niegosławice, Nowe Miasteczko, Bytom Odrzański, Siedlisko, Sława, Wschowa, Szlichtyngowa, Kolsko, Bojadła, Trzebiechów, Kargowa, Babimost, Szczaniec, Zbąszynek, Skąpe, Lubrza, Łągów, Trzciel, Międzyrzecz, Sulęcín, Krzeszyce, Lubniewice, Bledzew, Pszczew, Przytoczna, Skwierzyna, Drezdenko, Stare Kurowo, Strzelce Krajeńskie, Dobiegniew.

<sup>8</sup> Ibidem.



## TYP OBSZARU: WIEJSKIE OBSZARY FUNKCJONALNE

### KATEGORIA: WIEJSKIE OBSZARY FUNKCJONALNE WYMAGAJĄCE WSPARCIA PROCESÓW ROZWOJOWYCH



Rysunek 12 Wiejskie obszary funkcjonalne wymagające wsparcia procesów rozwojowych  
Źródło: opracowanie własne na podstawie przyjętych kryteriów delimitacji

### 3. OBSZARY FUNKCJONALNE SZCZEGÓLNEGO ZJAWISKA W SKALI MAKROREGIONALNEJ

Zagadnienia obszarów funkcjonalnych szczególnego zjawiska w skali makroregionalnej wykraczają poza ramy narzędzi, jakimi dysponują samorządy lokalne. Ich zasięg i złożoność w odniesieniu do skali regionu i kraju musi uwzględniać działania zintegrowane i skoordynowane na poziomie regionalnym.

Przestrzenne wyznaczenie obszarów funkcjonalnych szczególnego zjawiska w skali makroregionalnej zostało oparte o granice administracyjne miast i gmin, bez wydzielania części miejskich i wiejskich w ramach gmin miejsko-wiejskich. Zgodnie z klasyfikacją jednostek terytorialnych jest to jednostka statystyczna NTS 5. Przyjęcie takiego założenia pozwala na wykorzystanie aktualnych danych statystycznych oraz innych opracowań sporządzanych na szczeblu krajowym. Pozwala to również na przypisanie poszczególnych cech lub zjawisk do terenu całej gminy, niezależnie od skali zasięgu zjawiska na jej terytorium. Takie podejście pozwala na sprawne zarządzanie w ramach JST, oraz na zestandaryzowanie podejścia w stosunku do grup gmin o podobnych problemach i ujednoczenie polityki w ramach tych obszarów.

#### 3.1. OBSZARY OCHRONY GLEB DLA CELÓW PRODUKCJI ROLNEJ

Ochrona gleb dla celów produkcji rolnej ma na celu zabezpieczenie wysokiej jakości gleb, które mają duże znaczenie w bezpieczeństwie żywnościowym kraju. Ochrona terenów rolnych ma znaczenie zarówno ekonomiczne jak i środowiskowe.

W zakresie wyznaczenia obszarów ochrony gleb dla celów produkcji rolnej przyjęto analizę wskaźnika waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej (WWRPP) opracowaną przez Instytut Upraw Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach<sup>9</sup>. Kryteria delimitacji powinny uwzględniać:

- kompleksowe uwzględnienie wszystkich czynników warunkujących potencjał rolnictwa w województwie lubuskim;
- wykorzystanie czynników charakteryzujących się bardzo małą zmiennością w czasie – mimo daty sporządzenia opracowania stanowią wiarygodną informację;
- zapisy KPZK 2030 w zakresie podmiotu delimitującego obszary.

**Granice obszarów ochrony gleb dla celów produkcji rolnej określono w dwóch etapach, wg następujących kryteriów:**

**Pierwszy etap:** analiza wynikowego wskaźnika waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej (WWRPP) opracowanym przez Instytut Upraw Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach<sup>10</sup>, obejmującego:

- jakość gleby (18–95 pkt);
- agroklimat (1–15 pkt);
- rzeźba terenu (0–5 pkt);
- stosunki wodne (0,5–5 pkt).

Pierwsza część składowa została obliczona na podstawie udziału powierzchni kompleksów przydatności rolniczej gleby, gdzie największą wartość posiada kompleks pszenny bardzo dobry (95 pkt) natomiast najgorszy kompleks owsiano-pastewny górski (18 pkt). Wskaźnik agroklimatu został określony na

---

<sup>9</sup> Waloryzacja rolniczej przestrzeni produkcyjnej, IUNG, Puławy, 2007 r.

<sup>10</sup> Ibidem.

podstawie parametrów pogody (temperatura, nasłonecznienie, opady), dodatkowo został odniesiony do plonów w jednostkach zbożowych uzyskiwanych z danego terenu. We wskaźniku rzeźby terenu uwzględniono jedną z 8 form ukształtowania terenu (równinny, łagodnie pagórkowaty, pagórkowaty, pofałdowany, umiarkowanie nachylony, podgórski, górski, wysokogórski), który uwzględnia deniwelację terenu i nachylenie dominującego stoku. Wskaźnik stosunków wodnych został obliczony na podstawie przyporządkowania terenu do jednej z pięciu kategorii warunków wodnych (trwale podmokłe – 1,25 pkt, okresowo podmokłe – 3,0 pkt, uwilgotnienie optymalne – 5,0 pkt, okresowo za suche – 2,0 pkt, trwale za suche – 0,5 pkt).

**Drugi etap:** zakwalifikowanie gmin, które posiadają wskaźnik na poziomie wyższym niż 70 jako korzystne dla rozwoju funkcji rolniczej<sup>11</sup>.

Zestawienie wartości wskaźnika zawarte jest w załączniku nr 3 do raportu.

---

<sup>11</sup> Gleboznawstwo z elementami mineralogii i petrografii, J. Drozd, Wyd. 3, Wydawnictwo AR, Wrocław, 2002 r.

## OBSZARY OCHRONY GLEB DLA CELÓW PRODUKCJI ROLNEJ

Do obszaru zakwalifikowano gminy z Wskaźnikiem Waloryzacji Rolniczej Przestrzeni Produkcyjnej powyżej 70 pkt. W województwie lubuskim średnia wartość wskaźnika wynosi 62,3 pkt. Najkorzystniejsze warunki dla prowadzenia gospodarki rolnej występują w ośmiu gminach, głównie w południowej części województwa. Są to: Nowe Miasteczko (78,6 pkt), Strzelce Krajeńskie (77,9 pkt), Szprotawa (75,4 pkt), Siedlisko (75,1 pkt), Szczaniec (74,6 pkt), Brzeźnica (71,4 pkt), Niegosławice (70,9 pkt) oraz Zbąszynek (70,4 pkt).

Dla wyznaczonych obszarów w Strategii rozwoju województwa lubuskiego 2020 określa następujące cele strategiczne i operacyjne:

### **Cel strategiczny 1. Konkurencyjna i innowacyjna gospodarka regionalna**

- 1.2 Rozwój przedsiębiorczości i zwiększenie aktywności zawodowej
- 1.8 Poprawa jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej

### **Cel strategiczny 2. Wysoka dostępność transportowa i teleinformatyczna**

- 2.1 Budowa nowej i modernizacja istniejącej infrastruktury komunikacyjnej

### **Cel strategiczny 3. Społeczna i terytorialna spójność regionu**

- 3.5 Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich

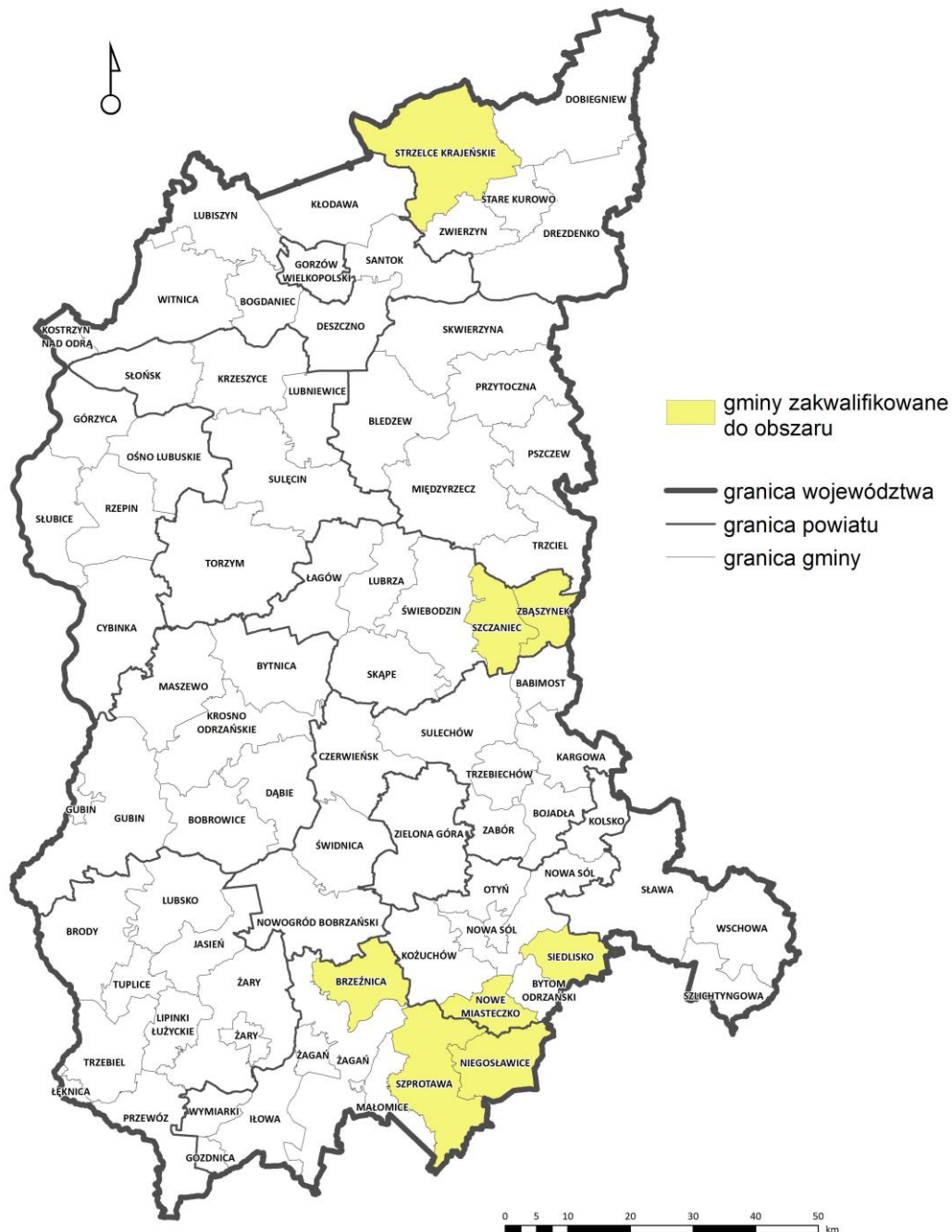
### **Cel strategiczny 4. Region efektywnie zarządzany**

- 4.1 Tworzenie atrakcyjnego wizerunku województwa i promocja marki Lubuskie
- 4.2 Wzmocnienie współpracy transgranicznej i międzyregionalnej

SRWL zakłada wzrost konkurencyjności gospodarstw rolnych oraz kształtowanie się regionalnych specjalizacji w rolnictwie. Działaniami potrzebnymi do wykonania założonych celów są m.in.: promocja dobrych praktyk, wspieranie wzrostu eksportu, promowanie wytwarzania żywności wysokiej jakości, ochrona gleb przed degradacją, scalanie gruntów jako element nowego ładu w przestrzeni produkcyjnej, inicjowanie współpracy rolników z jednostkami badawczo – rozwojowymi, wspomaganie procesów rewitalizacji zdegradowanych obszarów wiejskich, w tym gospodarstw popegeerowskich oraz ochrona krajobrazu wiejskiego i promocja produktów regionalnych.

**TYP OBSZARU:** OBSZARY FUNKCJONALNE SZCZEGÓLNEGO ZJAWISKA  
W SKALI MAKROEKONOMICZNEJ

**KATEGORIA:** OBSZARY OCHRONY GLEB DLA CELÓW PRODUKCJI ROLNEJ



Rysunek 13 Obszary funkcjonalne szczególnego zjawiska w skali makroekonomicznej – obszary o dominującej funkcji rolniczej

Źródło: opracowanie własne na podstawie przyjętych kryteriów delimitacji

### 3.2. TERENY ZAMKNIĘTE

Tereny zamknięte zostały definiowane w ustawie z dnia 17 maja 1989 r. – Prawo geodezyjne i kartograficzne (Dz.U. z 2015 poz. 520 ze zm.). Są to tereny o charakterze zastrzeżonym ze względu na obronność i bezpieczeństwo państwa. Zapisy art. 4 ust. 3 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. z 2015 poz. 199 ze zm.) mówią, iż w odniesieniu do terenów zamkniętych w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego ustala się granice tych terenów oraz granice ich stref ochronnych. Ponadto w strefach ochronnych ustala się ograniczenia w zagospodarowaniu i korzystaniu z terenów, w tym zakaz zabudowy. Powyższych zapisów nie stosuje się do terenów kolejowych, mimo, iż jako tereny ustalone przez ministra właściwego do spraw transportu, stanowią tereny zamknięte (art. 4 ust. 4 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym).

Kryteria delimitacji terenów zamkniętych powinny uwzględniać:

- wyznaczenie gmin w których położone są tereny zamknięte;
- uwzględnienie terenów wojskowych, wynikających z dokumentów odrębnych;
- wskazanie gmin, w których konieczne jest zapewnienie prawidłowego funkcjonowania systemu obrony kraju;
- zapisy KPZK 2030 w zakresie podmiotu delimitującego obszary.

Wyznaczenie obszarów funkcjonalnych terenów zamkniętych polega na zakwalifikowaniu do obszaru gmin, na terenie których znajdują się wojskowe tereny zamknięte<sup>12</sup>. Przy zaliczeniu do tego obszaru funkcjonalnego nie była brana pod uwagę powierzchnia terenów zamkniętych, które znajdują się w danej gminie.

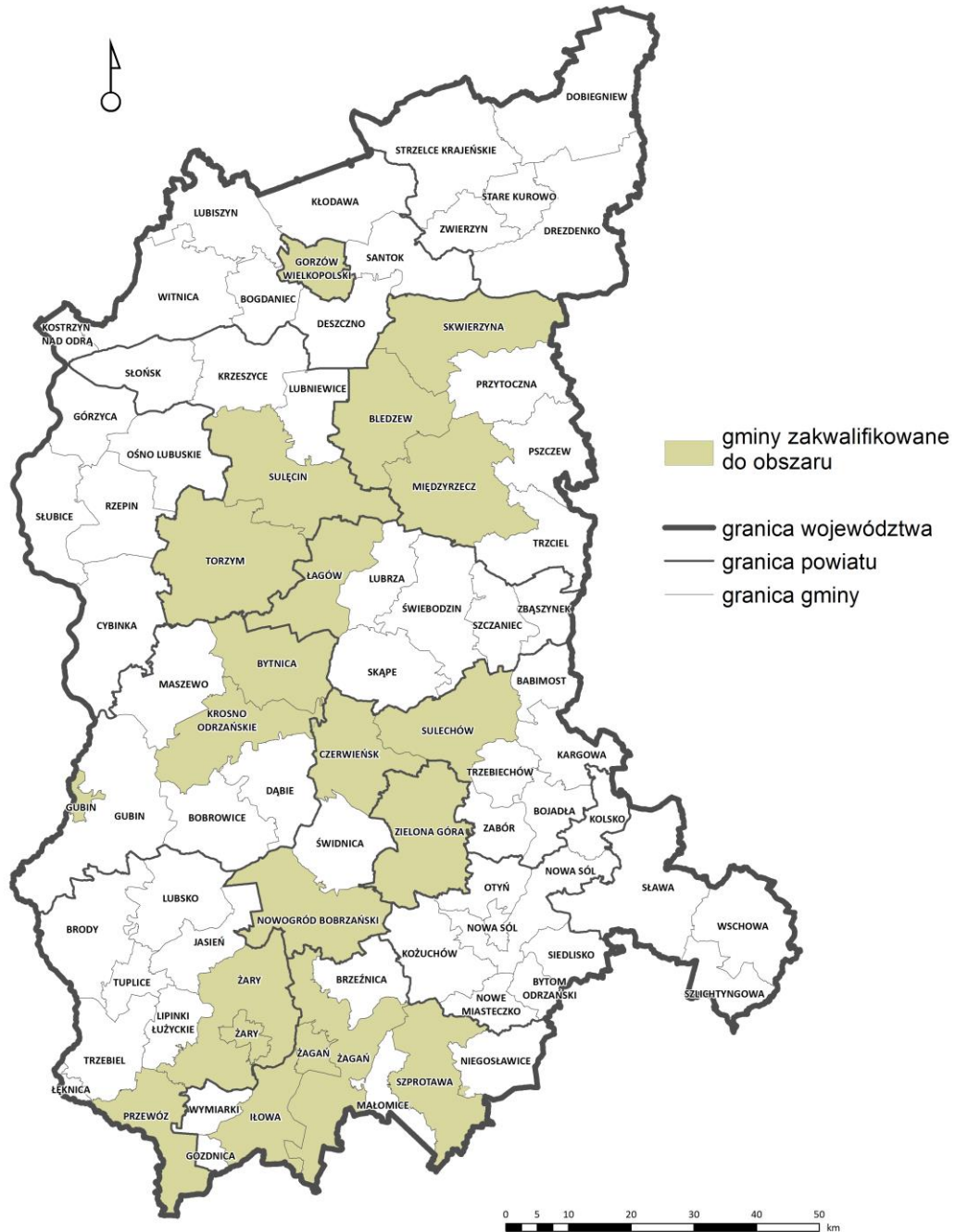
#### TERENY ZAMKNIĘTE

Do obszaru zakwalifikowano gminy, na terenie których znalazły się wojskowe tereny zamknięte. Łącznie na terenie województwa jest to 21 gmin: Bledzew, Bytnica, Czerwieńsk, Gubin, Iłowa, Krosno Odrzańskie, Łągów, Gorzów Wielkopolski, Zielona Góra, Międzyrzecz, Nowogród Bobrzański, Przewóz, Skwierzyna, Sulechów, Sulęcín, Szprotawa, Torzym, Żagań (gmina miejska), Żagań (gmina wiejska), Żary (gmina miejska), Żary (gmina wiejska).

<sup>12</sup> Dziennik Urzędowy Ministra Obrony Narodowej poz. 233: Decyzja Nr 264/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 19 września 2013 r. w sprawie ustalenia terenów zamkniętych w resorcie obrony narodowej.

**TYP OBSZARU: OBSZARY FUNKCJONALNE SZCZEGÓLNEGO ZJAWISKA  
W SKALI MAKROEKONOMICZNEJ**

**KATEGORIA: TERENY ZAMKNIĘTE**



**Rysunek 14** Obszary funkcjonalne szczególnego zjawiska w skali makroekonomicznej – tereny zamknięte

Źródło: opracowanie własne na podstawie przyjętych kryteriów delimitacji

### 3.3. OBSZARY NARAŻONE NA NIEBEZPIECZEŃSTWO POWODZI W SKALI DORZECZY

Wskazanie obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi ma na celu podniesienie stopnia bezpieczeństwa przeciwpowodziowego oraz właściwe zarządzanie wodami powodziowymi. Gminy znajdujące się w obszarze funkcjonalnym obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi powinny wprowadzać odpowiednie kierunki działań w ramach prowadzonej polityki przestrzennej.

Wybór kryteriów obejmował analizę dostępnych danych, dotyczących zagrożenia powodziowego i obejmował:

- wykorzystanie najbardziej aktualnych danych w zakresie zagrożenia powodziowego;
- wskazanie gmin dla których powinny zostać wdrożone działania prewencyjne i ochronne w zakresie zagrożenia powodziowego;
- uwzględnienie zapisów KPZK 2030 w zakresie podmiotu delimitującego obszary.

**Granice obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi w skali dorzeczy określono w dwóch etapach, wg następujących kryteriów:**

**Pierwszy etap:** zakwalifikowanie do obszaru gmin, na których terenie prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest:

- wysokie i wynosi raz na 10 lat ( $Q=10\%$ ),
- średnie i wynosi raz na 100 lat ( $Q=1\%$ ),
- niskie i wynosi raz na 500 lat ( $Q=0,2\%$ ),

a także gminy, których obszar narażony jest na zalanie w przypadku zniszczenia lub uszkodzenia wału przeciwpowodziowego, zgodnie z mapami zagrożenia i ryzyka powodziowego<sup>13</sup>. Opracowania te zostały wprowadzone Ustawą z dnia 5 stycznia 2011 r. o zmianie ustawy – Prawo wodne oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2011 nr 32 poz. 159).

**Drugi etap:** zakwalifikowanie do obszaru funkcjonalnego gmin, na których nie obowiązują mapy zagrożenia i ryzyka powodziowego ale ważność zachowują studia ochrony przeciwpowodziowej. W studiach ochrony przeciwpowodziowej określone są tereny o wysokim prawdopodobieństwie powodzi, które wynosi raz na 10 lat, oraz średnim prawdopodobieństwie powodzi - raz na 100 lat.

### OBSZARY NARAŻONE NA NIEBEZPIECZEŃSTWO POWODZI W SKALI DORZECZY

Stwierdzono, iż w województwie lubuskim rzekami stanowiącymi zagrożenie powodziowe są: Odra, Warta, Noteć, Nysa Łużycka, Bóbr, Drawa, Obra, Myśla, Konotop, Ilanka, Pliszka, Lubsza, Szprotawa, Czarna Wielka, Kwisa z ich większymi dopływami.

Zgodnie z przyjętymi kryteriami do obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi w skali dorzeczy włączono 63 gminy: Bledzew, Bobrowice, Bogdaniec, Bojadła, Brody, Bytnica, Bytom Odrzański, Cybinka, Czerwieńsk, Dąbie, Deszczno, Dobiegniew, Drezdenko, Gorzów Wielkopolski, Górzycyca, Gubin (gmina miejska), Gubin (gmina wiejska), Iłowa, Jasień, Kargowa, Kolsko, Kostrzyn nad Odrą, Krosno Odrzańskie, Krzeszyce, Lubiszyn, Lubsko, Łągów, Łęknica, Małomice, Maszewo, Międzyrzecz, Niegosławice, Nowa Sól (gmina miejska), Nowa Sól (gmina wiejska), Nowogród Bobrzański, Otyń, Przewóz, Przytoczna, Pszczew, Rzepin, Santok, Siedlisko, Skwierzyna, Słońsk, Słubice, Stare Kurowo, Sulechów, Sulęcín, Szlichtyngowa, Szprotawa, Torzym,

<sup>13</sup> Dane pozyskane z map zagrożenia i ryzyka powodziowego RZGW Szczecin, RZGW Poznań, RZGW Wrocław



Trzciel, Trzebiechów, Trzebiel, Witnica, Wschowa, Zabór, Zbąszynek, Zielona Góra, Zwierzyn, Żagań (gmina miejska), Żagań (gmina wiejska), Żary (gmina wiejska).

Dla wyznaczonych obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi w skali dorzeczy w Strategii rozwoju województwa lubuskiego 2020 określa następujące cele strategiczne i operacyjne:

**Cel strategiczny 3. Społeczna i terytorialna spójność regionu**

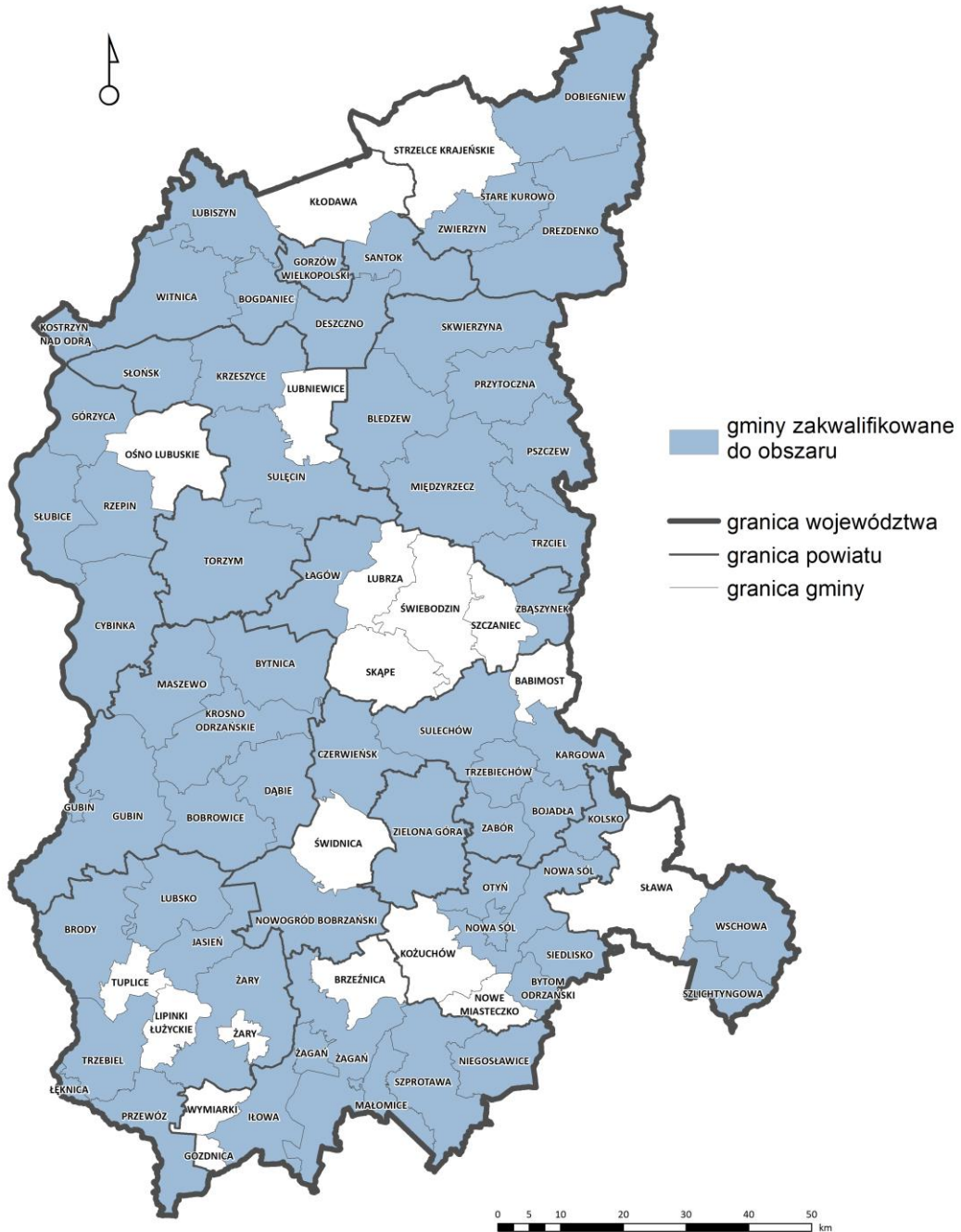
3.5 Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich

3.6 Wsparcie budowy oraz modernizacji systemów i infrastruktury zapobiegania zagrożeniom

Głównym celem wyznaczania obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi jest ochrona terenów zainwestowanych przed zjawiskami które stanowią zagrożenie dla bezpieczeństwa i życia ludzi, a także przynoszą straty w wymiarze materialnym i ekologicznym. Działaniami, które należy podjąć w SRWL 2020 są: poprawa infrastruktury na obszarach wiejskich, budowa i modernizacja wałów przeciwpowodziowych, pogłębianie dna rzek, współpraca jednostek samorządu terytorialnego z kraju i zagranicy (Niemcy) na rzecz realizacji programu ochrony przeciwpowodziowej, polepszenie warunków monitorowania zabezpieczenia przeciwpowodziowego, m.in. poprzez wprowadzanie systemów i programów elektronicznych, rozbudowa i modernizacja infrastruktury służb ratowniczych i porządkowych oraz systemu ratowniczo-gaśniczego.

**TYP OBSZARU:** OBSZARY FUNKCJONALNE SZCZEGÓLNEGO ZJAWISKA  
W SKALI MAKROEKONOMICZNEJ

**KATEGORIA:** OBSZARY NARAŻONE NA NIEBEZPIECZEŃSTWO POWODZI  
W SKALI DORZECZY



Rysunek 15 Obszary funkcjonalne szczególnego zjawiska w skali makroekonomicznej – obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi w skali dorzeczy

Źródło: opracowanie własne na podstawie przyjętych kryteriów delimitacji

## 4. OBSZARY KSZTAŁTOWANIA POTENCJAŁU ROZWOJOWEGO

Obszary kształtowania potencjału rozwojowego wymagające programowania działań ochronnych wyznacza się w celu podtrzymania ich rozwoju przy wykorzystaniu właściwego dla tych terenów potencjału. Wartość przyrodnicza i kulturowa zasobów lub szczególne znaczenie tych terenów dla ochrony środowiska wymaga zastosowania wobec tych terenów działań ochronnych, zgodnych z przeznaczeniem poszczególnych obszarów funkcjonalnych.

### 4.1. OBSZARY CENNE PRZYRODNICZO

Obszary cenne przyrodniczo stanowią bardzo duży potencjał rozwoju, zarówno lokalnego jak i regionalnego. Na terenie województwa lubuskiego występują wszystkie rodzaje form ochrony przyrody.

Wyznaczenie obszarów cennych przyrodniczo powinno uwzględniać:

- hierarchiczny układu systemu ochrony przyrody w Polsce;
- funkcję jaką lubuski system przyrodniczy pełni w europejskiej sieci powiązań przyrodniczych, opierającą się na modelu obszarów węzłowych i korytarzy;
- zasięg terenów leśnych, układów dolin rzecznych oraz licznych zbiorników wodnych;
- wszystkie powierzchniowe form ochrony przyrody, niezależnie od ich mocy prawnej i wprowadzanych ograniczeń oraz powierzchni.

**Granice obszarów cennych przyrodniczo określono wg kryterium za które uznaje się występowanie na terenie gminy przynajmniej jednej z form ochrony przyrody** ujętej w ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. 2004 nr 92 poz. 880 ze zm.) tj.: park narodowy, rezerwat przyrody, park krajobrazowy, obszar chronionego krajobrazu, zespół przyrodniczo-krajobrazowy.

## OBSZARY CENNE PRZYRODNICZO

Zgodnie z przyjętymi kryteriami wysokie walory przyrodnicze w województwie lubuskim posiadają wszystkie gminy.

Dla wyznaczonych obszarów w Strategii rozwoju województwa lubuskiego 2020 określa następujące cele strategiczne i operacyjne:

### **Cel strategiczny 1. Konkurencyjna i innowacyjna gospodarka regionalna**

- 1.6 Udoskonalenie oraz rozbudowa infrastruktury energetycznej i ochrony środowiska
- 1.7 Rozwój potencjału turystycznego województwa

### **Cel strategiczny 3. Społeczna i terytorialna spójność regionu**

- 3.6 Wsparcie budowy oraz modernizacji systemów i infrastruktury zapobiegania zagrożeniom

### **Cel strategiczny 4. Region efektywnie zarządzany**

- 4.1 Tworzenie atrakcyjnego wizerunku województwa i promocja marki Lubuskie
- 4.2 Wzmocnienie współpracy transgranicznej i międzyregionalnej
- 4.3 Wzmocnienie potencjału kapitału społecznego oraz kształtowanie tożsamości regionalnej

Obszary cenne przyrodniczo są kluczowe ze względów środowiskowych, wykazują się także znacznym potencjałem turystycznym. Dlatego też SRWL 2020 proponuje m.in. następujące działania: promowanie działań dostosowawczych do zmian klimatycznych oraz zapobiegania i zarządzania ryzykiem, ograniczenie niskiej emisji, dywersyfikacja źródeł pozyskania energii elektrycznej, poprawa jakości bazy turystycznej, promowanie postaw ekologicznych, zwiększenie świadomości społeczeństwa.

**TYP OBSZARU: OBSZARY KSZTAŁTOWANIA POTENCJAŁU ROZWOJOWEGO**

**KATEGORIA: OBSZARY CENNE PRZYRODNICZO**



**Rysunek 16 Obszary kształtowania potencjału rozwojowego – obszary cenne przyrodniczo**

Źródło: opracowanie własne na podstawie przyjętych kryteriów delimitacji

## 4.2. OBSZARY OCHRONY KRAJOBRAZÓW KULTUROWYCH

Dziedzictwo kulturowe oraz atrakcyjność kulturowa województwa stanowi istotny potencjał dla rozwoju turystyki w tym regionie. Wyznaczenie obszarów ochrony krajobrazów kulturowych powinno uwzględniać: obiekty zabytkowe, mające znaczenie międzynarodowe, obiekty zabytkowe, mające znaczenie krajowe, obiekty zabytkowe, mające znaczenie regionalne oraz obiekty o wysokich walorach kulturowych i turystycznych. Zgodnie z ustawą z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. 2003 nr 162 poz. 1568 ze zm.) w Polsce formami ochrony zabytków są: wpis do rejestru zabytków, uznanie za pomnik historii, park kulturowy lub ustalenie ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

W zakresie propozycji doboru kryteriów delimitujących obszary ochrony krajobrazów kulturowych przyjęto dwuetapowy proces mający na celu wyznaczenie tych obszarów.

**Granice obszarów ochrony krajobrazów kulturowych określono w dwóch etapach, wg następujących kryteriów:**

**Pierwszy etap:** zakwalifikowanie do obszaru funkcjonalnego gmin, na których terenie zlokalizowany jest:

- obiekt na Liście Światowego Dziedzictwa UNESCO – na terenie regionu lubuskiego jest to Park Mużakowski;
- pomnik historii – na terenie regionu lubuskiego jest to Park Mużakowski i poaugustiański zespół klasztorny w Żaganiu;
- park kulturowy – na terenie regionu lubuskiego są to Park Kulturowy „Dolina Trzech Młynów” w Bogdańcu i Park Kulturowy Grodzisko w Wicinie;
- układ urbanistyczny, ruralistyczny, dzielnica i osiedle, plac i ulica (jako wnętrza urbanistyczne), strefa ochrony konserwatorskiej krajobrazu, kanał, linia kolejowa, założenie rekreacyjne i sportowe, miejsce pamięci narodowej w rejestrze zabytków – jako przestrzenne obszary ochrony dziedzictwa kulturowego. Na terenie regionu lubuskiego są to Babimost, Bytom Odrzański, Drezdenko, Gorzów Wielkopolski (Nowe Miasto, Zamoście), Gubin, Kargowa, Kostrzyn, Kożuchów, Krosno Odrzańskie, Lubsko, Łagów, Międzyrzecz, Nowe Miasteczko, Ośno Lubuskie, Otyń, Skwierzyna, Strzelce Krajeńskie, Sulechów, Sulęcín, Świebodzin, Szprotawa, Trzciel, Trzebiel, Trzebiszewo, Wschowa, Żagań, Żary, Zielona Góra.

**Drugi etap:** zakwalifikowanie do obszaru gmin, na terenie których znajdują się miejscowości z obiektami leżącymi na szlakach turystycznych o znaczeniu międzynarodowym, krajowym i regionalnym wg Systemu Ewidencji Szlaków Turystycznych Innowacyjne Lubuskie (SESTIL) – jako obiektów znajdujące się w wojewódzkim rejestrze zabytków lub gminnych ewidencjach zabytków posiadających znaczne walory kulturowe i turystyczne.

Szlaki turystyki krajoznawczej o znaczeniu międzynarodowym i krajowym: Szlak Cysterski, Szlak Templariuszy i Joannitów, Szlak Gotyckich Kościołów Farnych, Szlak Kamiennych Kościołów Wiejskich z XII-XIII wieku, Szlak Średniowiecznych Fortyfikacji Miejskich, Szlak Zamków Obronnych, Szlak Zabytkowych Kościołów Drewnianych, Szlak Winiarski, Szlak Fortyfikacji Międzyrzeckiego Rejonu Umocnionego, Szlak Umocnień zwanych Pozycją Środkowej Odry, Szlak Wałów Chrobrego zwanych też Wałami Śląskimi, Szlak Św. Jakuba, Piastowska Droga Romańska.

Szlaki turystyki krajoznawczej o znaczeniu regionalnym: Szlak Dziedzictwa Kulturowego Augustianów Żagańskich, Szlak Zabytkowych Ratuszy, Szlak Architektury Związanej z Rodami Bironów i Talleyrandów, Szlak Zabytków Konstrukcji Szkieletowej – część środkowa województwa, Północny Szlak Zabytków Konstrukcji Szkieletowej, Szlak Zabytkowych Organów, Szlak Renesansowych i Barokowych Zabytków Sztuki Sepulkralnej, Szlak Architektury Barokowej, Szlak Najcenniejszych Zespołów Urbanistycznych o Średniowiecznym

Rozplanowaniu i Zachowanym Układzie Urbanistycznym, Szlak Dziedzictwa Kulturowego Żagania, Szlak Elekrowni Wodnych, Szlak Parków projektowanych przez Eduarda Petzolda.

## OBSZARY FUNKCJONALNE OCHRONY KRAJOBRAZÓW KULTUROWYCH

W obszarze funkcjonalnym znalazły się 64 gminy: Babimost, Bledzew, Bobrowice, Bogdaniec, Bojadła, Brody, Brzeźnica, Bytom Odrzański, Czerwieńsk, Dąbie, Deszczno, Dobiegniew, Drezdenko, Gorzów Wielkopolski, Gubin (gmina miejska), Gubin (gmina wiejska), Iłowa, Kargowa, Kłodawa, Kożuchów, Krosno Odrzańskie, Lubniewice, Lubrza, Lubsko, Łagów, Łęknica, Małomice, Międzyrzecz, Niegostawice, Nowa Sól (gmina miejska), Nowe Miasteczko, Nowogród Bobrzański, Ośno Lubuskie, Otyń, Przewóz, Przytoczna, Pszczew, Rzepin, Santok, Siedlisko, Skąpe, Skwierzyna, Sława, Słońsk, Słubice, Strzelce Krajeńskie, Sulechów, Sulęcín, Szlichtyngowa, Szprotawa, Świebodzin, Torzym, Trzciel, Trzebiel, Witnica, Wschowa, Zabór, Zbąszynek, Zielona Góra, Zwierzyn, Żagań (gmina miejska), Żagań (gmina wiejska), Żary (gmina miejska), Żary (gmina wiejska).

Dla wyznaczonych obszarów w Strategii rozwoju województwa lubuskiego 2020 określa następujące cele strategiczne i operacyjne:

### **Cel strategiczny 1. Konkurencyjna i innowacyjna gospodarka regionalna**

- 1.2 Rozwój przedsiębiorczości i zwiększenie aktywności zawodowej
- 1.6 Udoskonalenie oraz rozbudowa infrastruktury energetycznej i ochrony środowiska
- 1.7 Rozwój potencjału turystycznego województwa

### **Cel strategiczny 2. Wysoka dostępność transportowa i teleinformatyczna**

- 2.1 Budowa nowej i modernizacja istniejącej infrastruktury komunikacyjnej
- 2.2 Usprawnienie systemu transportu publicznego

### **Cel strategiczny 3. Społeczna i terytorialna spójność regionu**

- 3.3 Zapewnienie różnorodnej oferty kulturalnej i sportowej
- 3.6 Wsparcie budowy oraz modernizacji systemów i infrastruktury zapobiegania zagrożeniom

### **Cel strategiczny 4. Region efektywnie zarządzany**

- 4.1 Tworzenie atrakcyjnego wizerunku województwa i promocja marki Lubuskie
- 4.2 Wzmocnienie współpracy transgranicznej i międzyregionalnej
- 4.3 Wzmocnienie potencjału kapitału społecznego oraz kształtowanie tożsamości regionalnej

Podobnie jak tereny cenne przyrodniczo, obszary ochrony krajobrazów kulturowych charakteryzują się możliwością rozwoju funkcji turystycznej, stanowią również czynnik kreowania poczucia tożsamości z regionem. W celu ochrony obiektów kultury i ich promocji, SRWL 2020 wskazuje następujące kierunki działań: tworzenie i kreowanie produktów turystycznych w regionie ze szczególnym naciskiem na te, które mają szansę stać się markowymi dla województwa; tworzenie, modernizacja i ewidencjonowanie szlaków turystycznych, podniesienie jakości ruchu turystycznego, poprawa dostępności transportowej obiektów zabytkowych, wspieranie ponadlokalnych przedsięwzięć kulturalnych i promocyjnych, poprawa dostępności dziedzictwa kulturowego, także z wykorzystaniem nowoczesnych technologii informacyjnych, podejmowanie działań na rzecz kształtowania świadomości kulturowej mieszkańców, wspieranie inicjatyw na rzecz umacniania więzi regionalnych.

**TYP OBSZARU: OBSZARY KSZTAŁTOWANIA POTENCJAŁU ROZWOJOWEGO**

**KATEGORIA: OBSZARY OCHRONY KRAJOBRAZÓW KULTUROWYCH**



**Rysunek 17 Obszary kształtowania potencjału rozwojowego – obszary kulturowe**

Źródło: opracowanie własne na podstawie przyjętych kryteriów delimitacji

### 4.3. OBSZARY OCHRONY I KSZTAŁTOWANIA ZASOBÓW WODNYCH

Do obszarów ochrony i kształtowania zasobów wodnych kwalifikują się gminy, na których terenie stwierdzono tereny wód podziemnych o złym stanie jakościowym, ilościowym, zagrożonych nieosiągnięciem celów środowiskowych oraz takie, które mają wysoki i bardzo wysoki stopień zagrożenia czynnikami antropogenicznymi<sup>1415</sup>. Wyznaczenie obszarów ochrony i kształtowania zasobów wodnych powinno uwzględniać:

- wykorzystanie najbardziej aktualnych danych dotyczących wód podziemnych;
- istniejące i potencjalne zagrożenia dla wód o różnym pochodzeniu.

**Granice obszarów ochrony i kształtowania zasobów wodnych określono w czterech etapach, wg następujących kryteriów:**

**Pierwszy etap:** zakwalifikowanie do obszaru gmin, na których diagnozuje się wysokie i bardzo wysokie zagrożenie wód podziemnymi czynnikami antropopresyjnymi.

**Drugi etap:** zakwalifikowanie do obszaru gmin, na których diagnozuje się deficyt jakościowy wód.

**Trzeci etap:** zakwalifikowanie do obszaru gmin, na których diagnozuje się deficyt ilościowy wód.

**Czwarty etap:** zakwalifikowanie do obszaru gmin, na których diagnozuje się ryzyko nieosiągnięcia celów środowiskowych jednolitych części wód podziemnych.

#### OBSZARY OCHRONY I KSZTAŁTOWANIA ZASOBÓW WODNYCH

Do obszaru ochrony i kształtowania zasobów wodnych, zgodnie z przyjętymi kryteriami zakwalifikowano całe województwo. Ochronę i działania mające na celu kształtowanie zasobów wodnych należy prowadzić we wszystkich gminach województwa, ze szczególnym uwzględnieniem:

- deficytu jakościowego – 24 gminy: Bogdaniec, Deszczno, Drezdenko, Gorzów Wielkopolski, Górzycza, Kłodawa, Kostrzyn nad Odrą, Krzeszyce, Lubiszyn, Santok, Skwierzyna, Słońsk, Stare Kurowo, Strzelce Krajeńskie, Witnica, Zwierzyn;
- deficytu ilościowego – 25 gmin: Bobrowice, Brzeźnica, Bytom Odrzański, Czerwieńsk, Dąbie, Gozdnicza, Iłowa, Jasień, Kożuchów, Krosno Odrzańskie, Małomice, Niegostawice, Nowa Sól, Nowe Miasteczko, Nowogród Bobrzański, Przewóz, Siedlisko, Szprotawa, Świdnica, Wymiarki, Zabór, Zielona Góra, Żagań (gmina miejska), Żagań (gmina wiejska), Żary (gmina wiejska);
- ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych jednolitych części wód podziemnych – 52 gminy: Bobrowice, Bogdaniec, Brody, Brzeźnica, Bytnica, Bytom Odrzański, Cybinka, Czerwieńsk, Dąbie, Drezdenko, Gorzów Wielkopolski, Gozdnicza, Gubin (gmina wiejska), Gubin (gmina miejska), Iłowa, Jasień, Kłodawa, Kożuchów, Krosno Odrzańskie, Lubiszyn, Lubrza, Lubsko, Łagów, Łęknica, Małomice, Maszewo, Niegostawice, Nowa Sól (gmina wiejska), Nowe Miasteczko, Nowogród Bobrzański, Ośno Lubuskie, Przewóz, Rzepin, Santok, Skwierzyna, Słubice, Stare Kurowo, Strzelce Krajeńskie, Sulęcín, Szprotawa, Świdnica, Torzym, Trzebiel, Tuplice, Witnica, Wymiarki, Zabór, Zielona Góra, Zwierzyn, Żagań (gmina miejska), Żagań (gmina wiejska), Żary (gmina wiejska).
- wysokiego i bardzo wysokiego zagrożenia wód podziemnych czynnikami antropopresyjnymi – 80 gmin: wszystkie gminy województwa poza Wymiarkami i Gozdnicą.

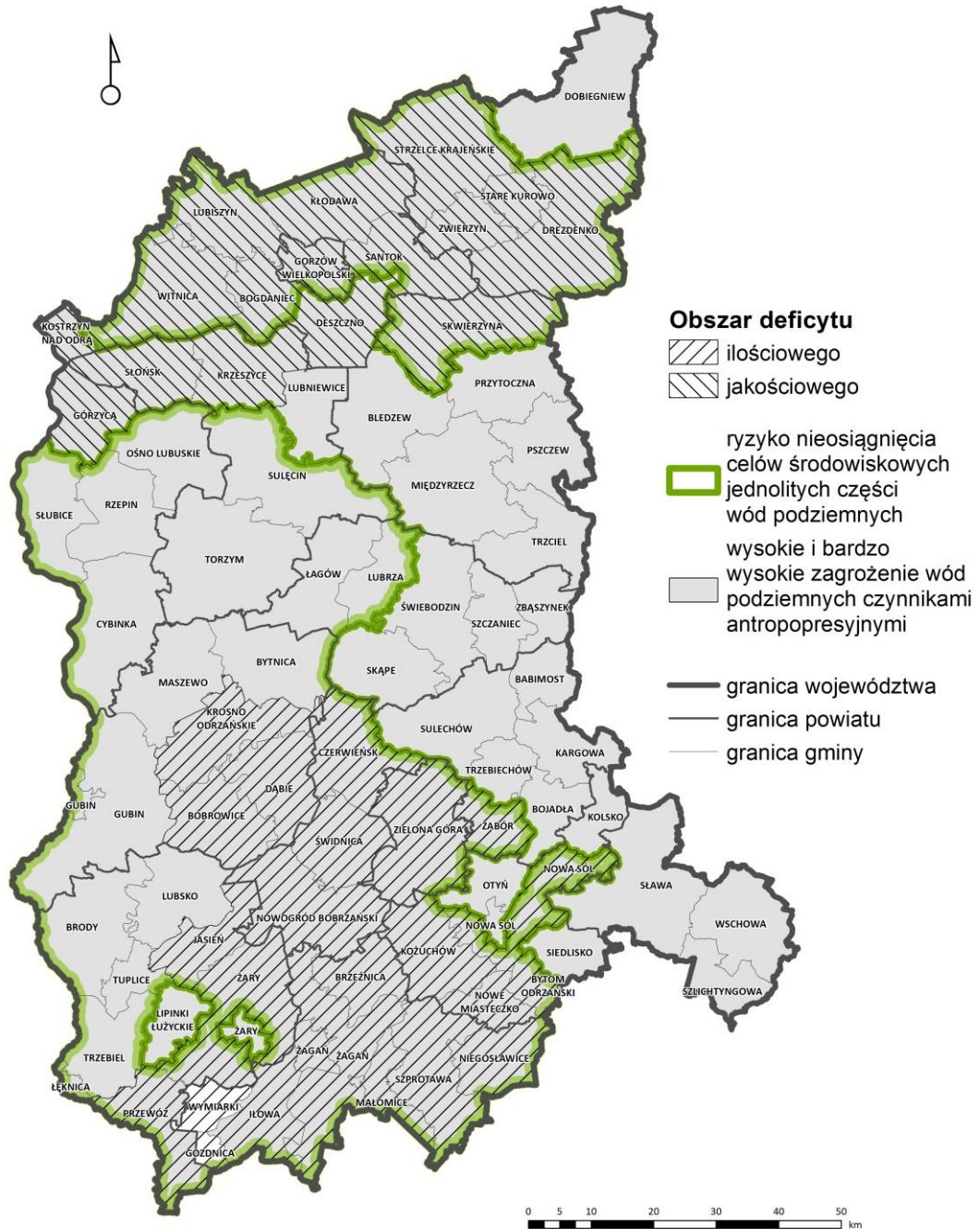
<sup>14</sup> Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy: Centralna Baza Danych Geologicznych stan na 2015 r.

<sup>15</sup> Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej: Program wodno-środowiskowy kraju stan na 2015 r.



**TYP OBSZARU: OBSZARY KSZTAŁTOWANIA POTENCJAŁU ROZWOJOWEGO**

**KATEGORIA: OBSZARY OCHRONY I KSZTAŁTOWANIA ZASOBÓW WODNYCH**



**Rysunek 18** Obszary kształtowania potencjału rozwojowego - obszary ochrony i kształtowania zasobów wodnych

Źródło: opracowanie własne na podstawie przyjętych kryteriów delimitacji

#### 4.4. OBSZAR OCHRONY STRATEGICZNYCH ZŁÓŻ KOPALIN

Obszary ochrony strategicznych złóż kopalin wyznacza się w celu zachowania wartości złóż surowców, które mają dla gospodarki państwa strategiczne znaczenie. Złoża kopalin mają bardzo duże znaczenie dla bezpieczeństwa energetycznego regionu jak i całego kraju. Szczególnie istotne są również te złoża, dla których nie podjęto działań mających na celu eksploatację. Wyznaczenie obszarów ochrony strategicznych złóż kopalin powinno uwzględniać:

- wykorzystanie najbardziej aktualnych danych na temat sytuacji geologicznej;
- udokumentowane złoża kopalin, które już są eksploatowane lub mogą zostać poddane eksploatacji;
- możliwość potencjalnego występowania złóż.

W zakresie propozycji doboru kryteriów delimitujących obszary funkcjonalne ochrony strategicznych złóż kopalin przyjęto dwuetapowy proces mający na celu wyznaczenie tych obszarów.

**Granice obszarów ochrony strategicznych złóż kopalin określono w dwóch etapach, wg następujących kryteriów:**

**Pierwszy etap:** zakwalifikowanie do obszaru gmin, na terenie których udokumentowane jest występowanie złóż surowców energetycznych: węgla brunatnego, ropy naftowej, gazu ziemnego i gazu ziemnego i zaazotowanego<sup>16</sup>.

**Drugi etap:** zakwalifikowanie do obszaru gmin, na terenie których wydano koncesje na poszukiwanie złóż kopalin chemicznych, skalnych i metali (głównie miedzi)<sup>17</sup>.

#### OBSZAR FUNKcjONALNY OCHRONY STRATEGICZNYCH ZŁÓŻ KOPALIN

Do obszaru zakwalifikowano 58 gmin. Złoża surowców o strategicznym znaczeniu zlokalizowane są w 39 gminach:

- węgiel brunatny występuje na terenie 19 gmin: Brody, Cybinka, Gubin (gmina wiejska), Gubin (gmina miejska), Jasień, Lubsko, Łagów, Łęknica, Maszewo, Nowe Miasteczko, Przewóz, Rzepin, Słubice, Sulęcín, Torzym, Trzebiel, Tuplice, Wymiarki, Żary (gmina miejska);
- ropa naftowa występuje na terenie 15 gmin: Bogdaniec, Bytnica, Cybinka, Drezdenko, Górzycza, Gubin, Krosno Odrzańskie, Lubiszyn, Maszewo, Skąpe, Skwierzyna, Słońsk, Sulechów, Świebodzin, Witnica;
- gaz ziemny występuje na terenie 12 gmin: Babimost, Bobrowice, Bogdaniec, Drezdenko, Kargowa, Kolsko, Kożuchów, Krosno Odrzańskie, Lubiszyn, Siedlisko, Sława, Szlichtyngowa;
- gaz ziemny zaazotowany występuje na terenie 1 gminy: Sulęcín.

Koncesje na poszukiwanie złóż kopalin chemicznych, skalnych i metali (głównie miedzi) wydano dla obszarów w 38 gminach – Babimost, Bobrowice, Bojadła, Brzeźnica, Bytnica, Bytom Odrzański, Czerwieńsk, Dąbie, Iłowa, Jasień, Kargowa, Kolsko, Kożuchów, Krosno Odrzańskie, Lipinki Łużyckie, Lubsko, Nowa Sól (gmina wiejska), Nowa Sól (gmina miejska), Nowe Miasteczko, Nowogród Bobrzański, Otyń, Przewóz, Siedlisko, Skąpe,

<sup>16</sup> Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy: Centralna Baza Danych Geologicznych, stan na 2015 r.

<sup>17</sup> Ministerstwo Środowiska: Koncesje na poszukiwanie, rozpoznawanie złóż kopalin chemicznych, skalnych i metali wg stanu na dzień 30 czerwca 2015 r.

Sława, Sulechów, Szlichtyngowa, Szprotawa, Świdnica, Świebodzin, Trzebiechów, Tuplice, Wymiarki, Zabór, Zielona Góra, Żagań (gmina wiejska), Żagań (gmina miejska), Żary (gmina wiejska), Żary (gmina miejska).

W gminie Krosno Odrzańskie znajdują się złoża trzech surowców: gazu ziemnego, ropy naftowej i miedzi (potencjalne).

Dla wyznaczonych obszarów w Strategii rozwoju województwa lubuskiego 2020 określa następujące cele strategiczne i operacyjne:

**Cel strategiczny 1. Konkurencyjna i innowacyjna gospodarka regionalna**

1.6 Udoskonalenie oraz rozbudowa infrastruktury energetycznej i ochrony środowiska

**Cel strategiczny 2. Wysoka dostępność transportowa i teleinformatyczna**

2.1 Budowa nowej i modernizacja istniejącej infrastruktury komunikacyjnej

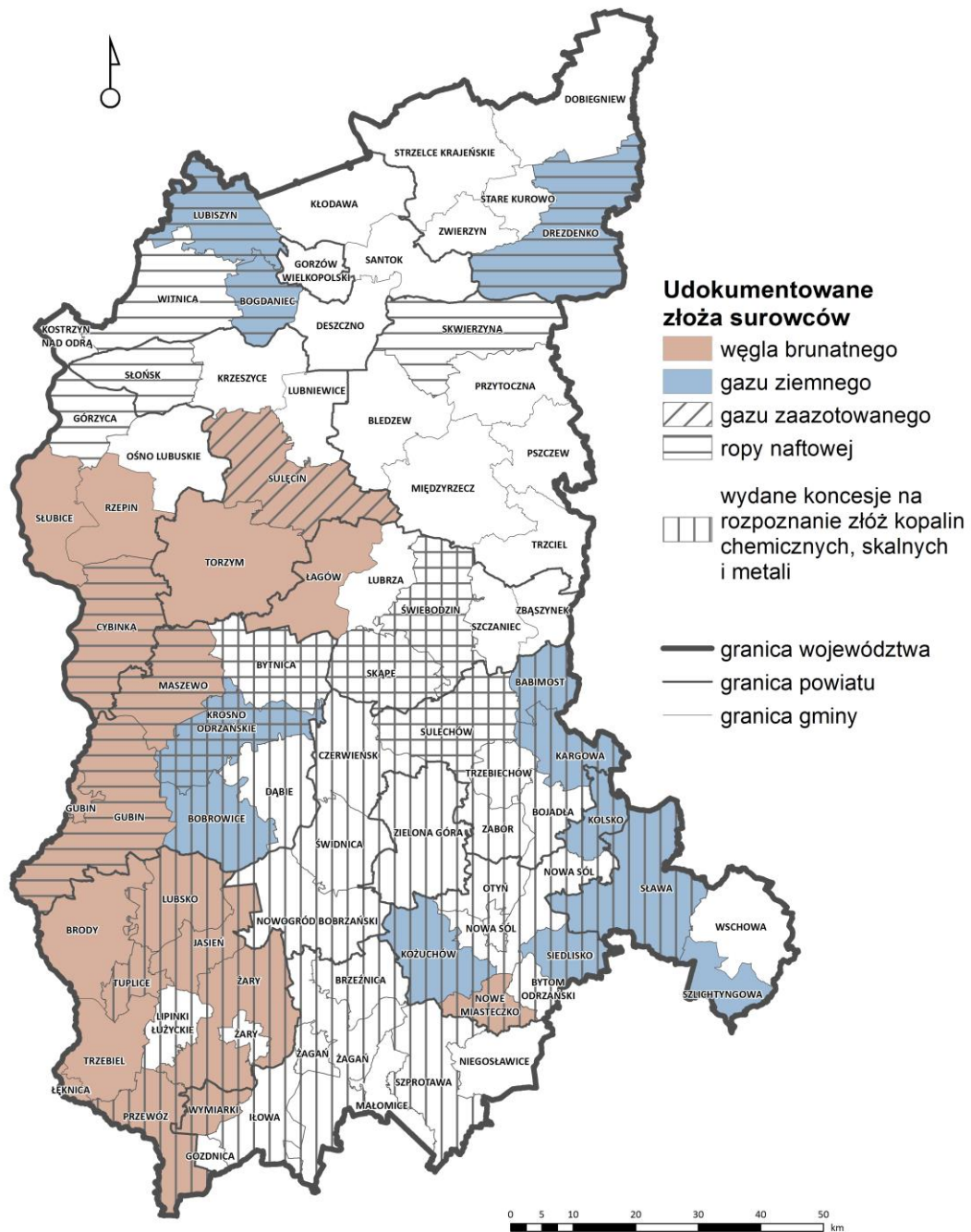
**Cel strategiczny 3. Społeczna i terytorialna spójność regionu**

3.6 Wsparcie budowy oraz modernizacji systemów i infrastruktury zapobiegania zagrożeniom

Zapisy SRWL 2020 są zgodne z Polityką energetyczną Polski do 2030 roku i zakładają zabezpieczenie i wykorzystanie strategicznych surowców. Eksploatacja stanowi szansę dla gospodarki regionu i jednocześnie niesie zagrożenia dla środowiska przyrodniczego i kulturowego. Działaniami podejmowanymi wg SRWL 2020 powinny być: zabezpieczenie oraz wykorzystanie lokalnych bogactw naturalnych, w tym złóż węgla brunatnego, gazu ziemnego oraz ropy naftowej, budowa nowoczesnych systemowych źródeł wytwórczych, w tym planowanej elektrowni wykorzystującej złoża węgla brunatnego w rejonie Gubin-Brody, realizacja przedsięwzięć służących poprawie zarządzania energią i efektywności energetycznej, budowa odpowiedniej infrastruktury przesyłowej w celu transportu eksploatowanych surowców, zapobieganie i ograniczanie skutków zagrożeń naturalnych oraz przeciwdziałanie poważnym awariom poprzez budowę lub remonty infrastruktury technicznej, zwiększenie bezpieczeństwa i ciągłości dostaw energii elektrycznej i innych mediów energetycznych.

**TYP OBSZARU: OBSZARY KSZTAŁTOWANIA POTENCJAŁU ROZWOJOWEGO**

**KATEGORIA: OBSZAR FUNKCJONALNY OCHRONY STRATEGICZNYCH  
 ZŁÓŻ KOPALIN**



**Rysunek 19** Obszary kształtowania potencjału rozwojowego - obszar funkcjonalny ochrony strategicznych złóż kopalin  
 Źródło: opracowanie własne na podstawie przyjętych kryteriów delimitacji

## 5. OBSZARY FUNKcjONALNE WYMAGAJĄCE ROZWOJU NOWYCH FUNKCJI PRZY UŻYCIU INSTRUMENTÓW WŁĄCZIWYCH POLITYCE REGIONALNEJ

Zrównoważony rozwój regionu oraz eliminacja barier rozwojowych jest kluczowym zadaniem samorządu województwa w celu osiągnięcia rozwoju. Zidentyfikowanie problemów społeczno-gospodarczych jest podstawą do określenia obszarów, wobec których powinna zostać zaimplementowana polityka wsparcia lub też działania mające na celu zahamowanie niekorzystnych zjawisk.

### 5.1. OBSZARY O NAJNIŻSZYM STOPNIU ROZWOJU I POGARSZAJĄCYCH SIĘ PERSPEKTYWACH ROZWOJOWYCH

Obszary o najniższym stopniu rozwoju i pogarszających się perspektywach rozwojowych definiowane są w KPZK 2030 jako „tereny o pogarszającej się sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej w wyniku niskiego poziomu PKB *per capita*, słabej dostępności oraz jakości usług publicznych, małego potencjału ośrodków miejskich, słabo rozwiniętej sieci osadniczej i zaburzonej strukturze demograficznej wywołanej m.in. migracjami ludzi młodych do największych miast w kraju i za granicę”<sup>18</sup>. Wyznaczenie obszarów o najniższym stopniu rozwoju i pogarszających się perspektywach rozwojowych powinno uwzględnić:

- kompleksową analizę sytuacji społeczno-gospodarczej gmin opartą na danych statycznych – określonych na rok sporządzenia, będących punktami odniesienia w analizie;
- kompleksową analizę sytuacji społeczno-gospodarczej gmin opartą na danych dynamicznych, wskazujących tendencje w rozwoju.

**Granice** obszarów o najniższym stopniu rozwoju i pogarszających się perspektywach rozwoju określono w dwóch etapach, wg następujących kryteriów:

**Pierwszy etap:** wskazanie gmin charakteryzujących się niskim stopniem rozwoju. W etapie tym wykorzystuje się najbardziej aktualne dane statystyczne. Za oznakę niskiego stopnia rozwoju przyjęto wartości wskaźników gorsze w danym zakresie od średniej dla województwa. Do obszaru kwalifikują się gminy, które osiągnęły niekorzystne wartości w zakresie 5 lub więcej wskaźników:

- saldo migracji na 1000 mieszkańców – wskazuje obszary przyjmujące nowych mieszkańców oraz zmagające się z wyludnieniem, uwzględniono migracje wewnętrzne oraz zagraniczne (2003, 2013);
- wskaźnik obciążenia demograficznego – wskaźnik posiada wymiar demograficzny oraz ekonomiczny, uwzględniając stosunek liczby osób w wieku poprodukcyjnym do osób w wieku produkcyjnym, świadczy o starzeniu się społeczeństwa oraz zmianach w kondycji zasobów pracy (2004, 2014);
- liczba mieszkań na 1000 mieszkańców – wskaźnik świadczy o poprawie bądź pogorszeniu się warunków mieszkaniowych jako podstawowych warunków życia mieszkańców (2003, 2013);
- wskaźnik przedsiębiorczości ludności – liczba podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON na 10 tys. osób w wieku produkcyjnym świadczy o stopniu aktywności zawodowej oraz aktywizacji gospodarczej regionu (2004, 2014);
- udział podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT) oraz podatku dochodowego od osób prawnych (CIT) w ogólnych dochodach gmin – podatki te stanowią część dochodów własnych gmin i ukazują

---

<sup>18</sup> Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, dokument przyjęty przez Radę Ministrów 13 grudnia 2011 r.

- możliwości realizacji ustawowych zadań gmin, wpływy z podatków uzależnione są od koniunktury i wskazują również na sytuację finansową mieszkańców i podmiotów gospodarczych (2004, 2014);
- stopa bezrobocia – udział bezrobotnych w liczbie osób aktywnych zawodowo, świadczy o zmianach na rynku pracy a także o polepszających lub pogarszających możliwościach finansowych mieszkańców (2004, 2014);
  - liczba osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej na 1000 mieszkańców – wskaźnik obrazuje sytuację społeczną ludności na podstawie zmiany natężenia występujących problemów społecznych (zdrowotnych: niepełnosprawność, przewlekłe choroby; rodzinnych: ochrona macierzyństwa i wielodzietności, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, przemoc w rodzinie; społeczne: bezdomność, alkoholizm, narkomania, brak umiejętności przystosowania do życia; ekonomicznych: ubóstwo, bezrobocie; pozostałych: zdarzenia losowe, klęski żywiołowe i ekologiczne)(2009,2014).

**Drugi etap:** wskazanie gmin charakteryzujących się pogarszającymi się perspektywami rozwoju. Ocenia się je na podstawie analizy tendencji wskaźników między rokiem aktualnym a rokiem odniesienia (tabela 10). Za niekorzystną tendencję uznaje się wskaźnik tendencji poniżej średniej wojewódzkiej. Do obszaru kwalifikują się gminy, które osiągnęły niekorzystne wartości w 5 lub więcej wskaźnikach.

**Tabela 10 Zestawienie wskaźników użytych do delimitacji obszarów o najniższym stopniu rozwoju i pogarszających się perspektywach rozwojowych oraz wartości średnich dla województwa**

**Źródło:** opracowanie własne na podstawie danych GUS, stan na 31.12.2014 r.

wskaźnik	rok aktualny	rok odniesienia	aktualna średnia dla województwa	tendencja dla województwa
saldo migracji na 1000 mieszkańców	2013	2003	-1,3	-0,7
obciążenie demograficzne	2014	2004	28,8	7,4
liczba mieszkań na 1000 mieszkańców	2013	2003	351,9	26,0
przedsiębiorczość ludności	2014	2004	1075	-439,1
udział podatku dochodowego od osób fizycznych oraz podatku dochodowego od osób prawnych w ogólnych dochodach gmin	2014	2004	34,7	1,7
stopa bezrobocia	2014	2004	7,2	-8,0
liczba osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej na 1000 mieszkańców	2014	2009	95,5	-19,1

Zestawienie wartości wskaźników zawarte jest w załączniku nr 4 i w załączniku nr 5 do raportu.

## OBSZARY O NAJNIŻSZYM STOPNIU ROZWOJU I POGARSZAJĄCYCH SIĘ PERSPEKTYWACH ROZWOJOWYCH

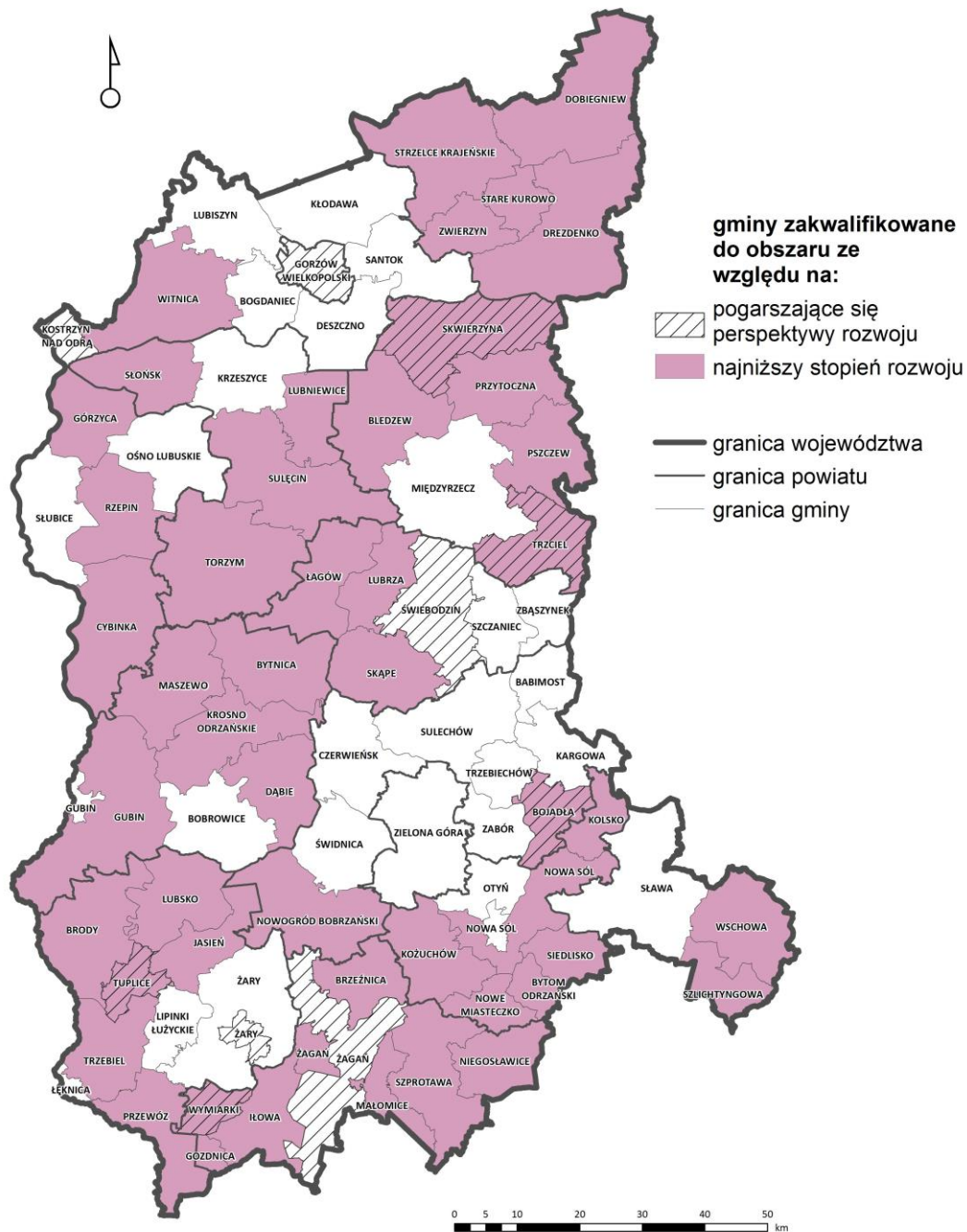
Zgodnie z przyjętymi kryteriami do obszaru włączono 55 gmin:

- ze względu na słaby rozwój – 50 gmin: Bledzew, Bojadła, Brody, Brzeźnica, Bytnica, Bytom Odrzański, Cybinka, Dąbie, Dobiegniew, Drezdenko, Gozdnicza, Górzycza, Gubin (gmina wiejska), Iłowa, Jasień, Kolsko, Koźuchów, Krosno Odrzańskie, Lubniewice, Lubrza, Lubsko, Łagów, Małomice, Maszewo, Niegosławice, Nowa Sól (gmina wiejska), Nowe Miasteczko, Nowogród Bobrzański, Przewóz, Przytoczna, Pszczew, Rzepin, Siedlisko, Skąpe, Skwierzyna, Stońsk, Stare Kurowo, Strzelce Krajeńskie, Sulęcín, Szlichtyngowa, Szprotawa, Torzym, Trzciel, Trzebiel, Tuplice, Witnica, Wschowa, Wymiarki, Zwierzyn, Żagań (gmina miejska);
- ze względu na pogarszające się perspektywy rozwoju – 10 gmin: Bojadła, Gorzów Wielkopolski, Kostrzyn nad Odrą, Skwierzyna, Świebodzin, Trzciel, Tuplice, Wymiarki, Żagań, Żary (gmina miejska);
- pięć gmin znajduje się w obydwu kategoriach: Bojadła, Skwierzyna, Trzciel, Tuplice, Wymiarki.

W przypadku pierwszego kryterium, aż 4 gminy wykazały wartości gorsze od średniej wojewódzkiej we wszystkich siedmiu uwzględnianych wskaźnikach. W gronie tych gmin znalazły się trzy znaczące dla regionu miasta – Gorzów Wielkopolski, który jest jedną ze stolic województwa, Żagań i Żary.

**TYP OBSZARU:** OBSZARY FUNKCJONALNE WYMAGAJĄCE ROZWOJU NOWYCH FUNKCJI PRZY UŻYCIU INSTRUMENTÓW WŁAŚCIWYCH POLITYCE REGIONALNEJ

**KATEGORIA:** OBSZARY O NAJNIŻSZYM STOPNIU ROZWOJU I POGARSZAJĄCYCH SIĘ PERSPEKTYWACH ROZWOJOWYCH



Rysunek 20 Obszary funkcjonalne wymagające rozwoju nowych funkcji (...) – obszary o najniższym stopniu rozwoju i pogarszających się perspektywach rozwojowych

Źródło: opracowanie własne na podstawie przyjętych kryteriów delimitacji



## 5.2. MIASTA I INNE OBSZARY TRACĄCE DOTYCHCZASOWE FUNKCJE SPOŁECZNO-GOSPODARCZE

KPZK 2030 za miasta i inne obszary tracące dotychczasowej funkcje społeczno-gospodarcze uważa w szczególności obszary miejskie, na których w wyniku przemian gospodarczych o charakterze strukturalnym oraz zmian w lokalnych rynkach zatrudnienia dochodzi do obniżenia znaczenia gospodarczego. Są to również obszary koncentracji negatywnych zjawisk społecznych i fizycznej degradacji zabudowy mieszkaniowej oraz przestrzeni miejskich<sup>19</sup>. Wyznaczenie obszarów funkcjonalnych o najniższym stopniu rozwoju i pogarszających się perspektywach rozwojowych powinno uwzględniać:

- kompleksową analizę sytuacji społeczno-gospodarczej gmin;
- uwzględnienie zapisów KSRR 2020 o restrukturyzacji i rewitalizacji miast tracących funkcje społeczno-gospodarcze (działania nakierowane na wsparcie jakości kapitału ludzkiego, modernizację struktury gospodarczej, wspierające nadrobienie zaległości w zakresie infrastruktury technicznej, modernizację i rozwój obiektów użyteczności publicznej, wsparcie kompleksowych programów rewitalizacyjnych)
- określenie sytuacji wewnętrznej gmin, bez odniesienia do warunków występujących w całym regionie;

W zakresie propozycji doboru kryteriów delimitujących miasta i inne obszary tracące dotychczasowe funkcje społeczno-gospodarcze przyjęto dwuetapowy proces mający na celu wyznaczenie tych obszarów.

**Granice** obszarów tracących dotychczasowe funkcje społeczno-gospodarcze **określono w dwóch etapach, wg następujących kryteriów:**

**Pierwszy etap:** analiza wskaźników i danych statystycznych wraz z określeniem trendów w zakresie:

- salda migracji na 1000 mieszkańców (2003–2013);
- przyrostu naturalnego na 1000 mieszkańców (2004–2014);
- wskaźnika obciążenia demograficznego (osoby w wieku poprodukcyjnym do osób w wieku produkcyjnym) (2004–2014);
- liczby mieszkań na 1000 mieszkańców (2003–2013);
- wskaźnika przedsiębiorczości ludności (liczba podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON na 10 tys. osób w wieku produkcyjnym) (2004–2014);
- udziału podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT) oraz podatku dochodowego od osób prawnych (CIT) w ogólnych dochodach gmin (2004–2014);
- stopy bezrobocia (2004–2014);
- liczby osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej na 1000 mieszkańców (2014–2009).

**Drugi etap:** wskazanie gmin tracących dotychczasowe funkcje społeczno-gospodarczych. Do obszaru kwalifikują się gminy, które osiągnęły niekorzystne wartości (wzrost lub spadek wartości wskaźnika zależnie od jego charakteru) w 5 lub więcej wskaźnikach. Delimitacja zogniskowana jest wyłącznie na warunkach występujących w danych gminach, bez odniesienia ich do sytuacji w całym regionie.

Zestawienie wartości wskaźników zawarte jest w załączniku nr 6 i w załączniku nr 7 do raportu.

---

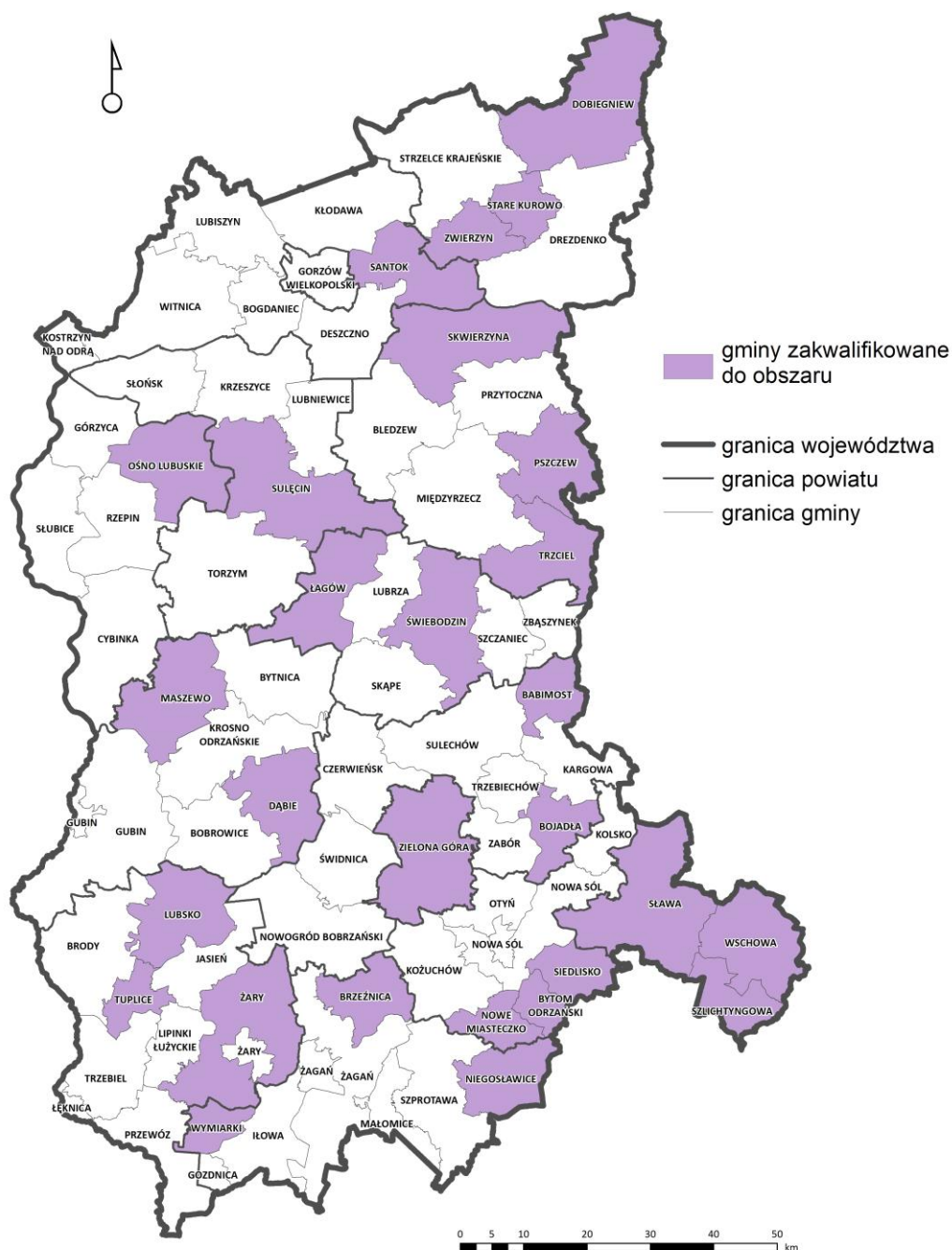
<sup>19</sup> *Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030*, dokument przyjęty przez Radę Ministrów 13 grudnia 2011 r.

## **OBSZARY O NAJNIŻSZYM STOPNIU ROZWOJU I POGARSZAJĄCYCH SIĘ PERSPEKTYWACH ROZWOJOWYCH**

Warunek kwalifikacji do obszaru spełniło 28 gmin: Babimost, Bojadła, Brzeźnica, Bytom Odrzański, Dąbie, Dobiegniew, Lubsko, Łagów, Maszewo, Niegostawice, Nowe Miasteczko, Ośno Lubuskie, Pszczew, Santok, Siedlisko, Skwierzyna, Sława, Stare Kurowo, Sulęcín, Szlichtyngowa, Świebodzin, Trzciel, Tuplice, Wschowa, Wymiarki, Zielona Góra, Zwierzyn, Żary (gmina wiejska).

**TYP OBSZARU:** OBSZARY FUNKCJONALNE WYMAGAJĄCE ROZWOJU NOWYCH FUNKCJI PRZY UŻYCIU INSTRUMENTÓW WŁAŚCIWYCH POLITYCE REGIONALNEJ

**KATEGORIA:** MIASTA I INNE OBSZARY TRACĄCE DOTYCHCZASOWE FUNKCJE SPOŁECZNO-GOSPODARCZE



Rysunek 21 Obszary funkcjonalne wymagające rozwoju nowych funkcji (...) – miasta i inne obszary tracące dotychczasowe funkcje społeczno-gospodarcze

Źródło: opracowanie własne na podstawie przyjętych kryteriów delimitacji

### 5.3. OBSZARY O NAJNIŻSZEJ DOSTĘPNOŚCI DO USŁUG WARUNKUJĄCYCH MOŻLIWOŚCI ROZWOJOWE

Obszary o najniższej dostępności do usług warunkujących możliwości rozwojowe w rozumieniu KPZK 2030 znajdują się najczęściej w pewnym oddaleniu od ośrodków regionalnych. „Mieszkańcy (...) obszarów nie dysponują dostępem do podstawowych usług publicznych gwarantujących uczestnictwo we współczesnych procesach rozwojowych. Rozwój gospodarczy tych obszarów wymaga wsparcia poprzez dostarczenie podstawowych usług niezbędnych dla rozwoju i modernizacji w obszarze edukacji, zdrowia, sportu i turystyki, transportu, infrastruktury wodno-ściekowej czy usług kulturalnych oraz podniesienie jakości tych usług”<sup>20</sup>. Wyznaczenie obszarów funkcjonalnych o najniższej dostępności do usług warunkujących możliwości rozwojowe powinno uwzględniać:

- wielopłaszczyznową analizę sytuacji społeczno-gospodarczej gmin;
- zgodność z wcześniejszymi opracowaniami wykonanymi dla województwa lubuskiego.

**Granice obszarów o najniższej dostępności do usług warunkujących możliwości rozwojowe określono na podstawie** ekspertyzy wykonanej na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubuskiego pt. „Delimitacja przestrzenna obszarów wiejskich o słabym dostępie do usług publicznych w województwie lubuskim”<sup>21</sup>. Dokument ten bierze pod uwagę 30 wskaźników zgrupowanych w 8 kategoriach:

- położenie i dostępność komunikacyjno-transportowa;
- urbanizacja wsi;
- intensywność rolnictwa;
- pozarolnicze funkcje produkcyjne;
- pozarolnicze funkcje produkcyjne;
- funkcja turystyczno-wypoczynkowa i rekreacyjna;
- aktywność społeczna i kulturalna;
- zarządzanie obszarami wiejskimi.

**Tabela 11 Wykaz wskaźników użytych w celu delimitacji obszarów o najniższej dostępności do usług warunkujących możliwości rozwojowe**

**Źródło:** Delimitacja przestrzenna obszarów wiejskich o słabym dostępie do usług publicznych w województwie lubuskim, Zielona Góra, 2013 r.

wymiar rozwoju	nazwa wskaźnika oraz jego źródło <sup>22</sup>	nazwa skrótowa	waga wskaźnika	
			w wymiarze	globalnie
<b>A. Położenie i dostępność komunikacyjno-transportowa</b>	1. procent powierzchni wykorzystywany pod funkcje antropogeniczne (S) – na podstawie danych CORINE Land Cover 2006	powierzchnia antropogeniczna	0,25	0,0375
	2. średnia odległość od dużego miasta (D) –	odległość od miasta	0,25	0,0375

<sup>20</sup> *Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030*, dokument przyjęty przez Radę Ministrów 13 grudnia 2011 r.

<sup>21</sup> *Delimitacja przestrzenna obszarów wiejskich o słabym dostępie do usług publicznych w województwie lubuskim*, Heffner K., Gibas P., Zielona Góra, 2013 r.

<sup>22</sup> W zestawieniu wskaźników (tabele 1 i 2) wybraną cechą o znaczeniu kluczowym (50% wagi w grupie) podkreślono pogrubieniem.

wymiar rozwoju	nazwa wskaźnika oraz jego źródło <sup>22</sup>	nazwa skrótowa	waga wskaźnika	
			w wymiarze	globalnie
	wyliczenia na podstawie map wektorowych <sup>23</sup> i obliczeń w oprogramowaniu GIS			
	<b>3. izochrona teoretyczna odległości do dużego miasta (D) – wyliczenia na podstawie map<sup>24</sup> wektorowych i obliczeń w oprogramowaniu GIS</b>	izochrona teoretyczna	0,5	0,075
<b>B. Urbanizacja wsi</b>	4. gęstość zaludnienia w osobach na km <sup>2</sup> (S) – na podstawie danych Banku Danych Lokalnych (BDL) <sup>25</sup>	gęstość zaludnienia	0,125	0,01
	5. zameldowania z miast na 1000 ludności (S) – na podstawie danych BDL	zameldowania z miast	0,125	0,01
	<b>6. liczba osób przyjeżdżających do pracy przypadająca na 1 osobę wyjeżdżającą do pracy (S) – na podstawie danych BDL<sup>26</sup></b>	przyjazdy do pracy	0,5	0,04
	7. średnioroczna liczba <sup>27</sup> budynków oddanych do użytkowania w przeliczeniu na 1000 ludności (S) – na podstawie danych BDL	budynki nowo oddane	0,125	0,01
	8. wymeldowania do miast na 1000 ludności (D) – na podstawie danych BDL	wymeldowania do miast	0,125	0,01
<b>C. Intensywność rolnictwa</b>	9. udział procentowy powierzchni wykorzystywanej pod uprawy orne lub złożone systemy upraw i działek w powierzchni gminy ogółem (S) – na podstawie danych CORINE Land Cover 2006	powierzchnia orna	0,1	0,012
	10. procent powierzchni wykorzystywany pod łąki i pastwiska (S) – na podstawie danych CORINE Land Cover 2006	powierzchnia łąk	0,1	0,012
	11. procent powierzchni wykorzystywany	powierzchnia sadow	0,1	0,012
	pod sady i plantacje (S) – na podstawie			
	<b>12. użytki rolne w dobrej kulturze jako część użytków ogółem (S) – na podstawie danych powszechnego spisu rolnego 2010</b>	dobra kultura użytków	0,5	0,06
	13. gospodarstwa rolne o areale powyżej 15 ha jako procent powierzchni wszystkich gospodarstw rolnych (S) – na podstawie danych powszechnego spisu rolnego 2010	areal gospodarstwa rolnego	0,1	0,012

<sup>23</sup> tj. od Gorzowa Wielkopolskiego i Zielonej Góry, wg. danych za 2012 r., mapy wektorowe sieci drogowej oraz granic administracyjnych gmin

<sup>24</sup> jw.

<sup>25</sup> o ile nie zaznaczono inaczej wskaźnik liczony dla danych za 2012 r.

<sup>26</sup> dane za 2006 r.

<sup>27</sup> za okres od 2004 do 2012r.

wymiar rozwoju	nazwa wskaźnika oraz jego źródło <sup>22</sup>	nazwa skrótowa	waga wskaźnika	
			w wymiarze	globalnie
	14. członkowie rodziny użytkownika pracujący w indywidualnych gospodarstwach rolnych w AWU w przeliczeniu na średnią powierzchnię gospodarstwa rolnego w gminie (D) – na podstawie danych powszechnego spisu rolnego 2010	efektywność pracy w rolnictwie	0,1	0,012
D. Pozarolnicze funkcje produkcyjne	15. podmioty wpisane do rejestru REGON w sekcjach B do F na 10 tys. ludności (S) – na podstawie danych BDL	REGON przemysł	0,5	0,035
	16. pracujący w sektorze przemysłowym jako procent ludności w wieku produkcyjnym (S) – na podstawie danych BDL	pracujący w przemyśle	0,25	0,0175
	17. zużycie wody w przemyśle jako procent zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w ciągu roku (D) – na podstawie danych BDL	zużycie wody w przemyśle	0,25	0,0175
E. Intensywność aktywności w sferze usług	18. podmioty wpisane do rejestru REGON w sekcjach G do H oraz J do Q na 10 tyś. ludności (S) – na podstawie danych BDL	REGON usługi	0,5	0,1
	19. nauczyciele pełnozatrudnieni i niepełnozatrudnieni w gimnazjach w przeliczeniu na etaty (S) – na podstawie danych BDL	oświata gimnazjalna	0,25	0,05
	20. ludność na aptekę ogólnodostępną (D) – na podstawie danych BDL	zdrowotność mieszkańców	0,25	0,05
F. Funkcja turystyczno-wypoczynkowa i rekreacyjna	21. podmioty wpisane do rejestru REGON w sekcji I na 10 tyś. ludności (S) – na podstawie danych BDL	REGON turystyka	0,25	0,025
	22. korzystający z noclegów w ciągu roku w przeliczeniu na 1000 mieszkańców (S) – na podstawie danych BDL	atrakcyjność turystyczna	0,5	0,05
	23. powierzchnia dzikich wysypisk w m2 na 100 km2 powierzchni gminy ogółem (D) – na podstawie danych BDL	poszanowanie środowiska	0,25	0,025
G. Aktywność społeczna i kulturalna	24. członkowie zespołów artystycznych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców (S) – na podstawie danych BDL	aktywność kulturalna	0,5	0,04
	25. członkowie klubów sportowych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców (S) – na podstawie danych BDL	aktywność sportowa	0,25	0,02
	danych CORINE Land Cover 2006			
	26. wydatki w Dziale 921 – Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego na mieszkańca (D) – na podstawie danych BDL	wydatki na kulturę	0,25	0,02
H. Zarządzanie obszarami wiejskimi	27. średnie (za lata 2010–2012) dochody gminy stanowiące finansowanie i współfinansowanie programów i	pozyskiwanie funduszy	0,5	0,1

wymiar rozwoju	nazwa wskaźnika oraz jego źródło <sup>22</sup>	nazwa skrótowa	waga wskaźnika	
			w wymiarze	globalnie
	<b>projektów unijnych na mieszkańca (S) – na podstawie danych BDL</b>			
	28. podatek rolny i leśny jako procent dochodu własnego gminy (S) – na podstawie danych BDL	pozyskiwanie podatków	0,166667	0,033333
	29. udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni ogółem (S) – na podstawie danych BDL	planowanie przestrzenne	0,166667	0,033333
	30. wydatki na bieżące wynagrodzenia w Dziale 750 -Administracja publiczna w przeliczeniu na mieszkańca (D) – na podstawie danych BDL	wynagrodzenia administracji	0,166667	0,033333

## OBSZARY O NAJNIŻSZEJ DOSTĘPNOŚCI DO USŁUG WARUNKUJĄCYCH MOŻLIWOŚCI ROZWOJOWE

Do obszaru zakwalifikowano 24 gminy, podzielone na 5 obszarów:

- obszar północno-wschodni (Dobiegiew, Drezdenko, Skwierzyna i Przytoczna);
- obszar północno-zachodni (Lubiszyn, Witnica, Słońsk i Górzycza);
- obszar wschodni (Trzciel, Zbąszynek, Babimost, Kargowa, Kolsko i Sława);
- obszar zachodni (Słubice, Gubin, Lubsko, Brody, Jasień, Trzebiel, Przewóz i Łęknica);
- obszar południowy (Niegosławice i Szprotawa).

Wszystkie z powyższych gmin zlokalizowane są w rejonie granicy województwa lubuskiego, większość w znacznych (jak na sytuację występującą w regionie posiadającym dwie rozmieszczone polarnie stolicy) odległościach od ośrodków wojewódzkich. Wyjątek stanowi gmina Lubiszyn, która na południowym wschodzie graniczy z Gorzowem Wielkopolskim.

Dla wyznaczonych obszarów w Strategii rozwoju województwa lubuskiego 2020 określa następujące cele strategiczne i operacyjne:

### Cel strategiczny 1. Konkurencyjna i innowacyjna gospodarka regionalna

- 1.2 Rozwój przedsiębiorczości i zwiększenie aktywności zawodowej
- 1.3 Podniesienie jakości kształcenia i dostosowanie go do potrzeb regionalnego rynku pracy
- 1.6 Udoskonalenie oraz rozbudowa infrastruktury energetycznej i ochrony środowiska
- 1.8 Poprawa jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej

### Cel strategiczny 2. Wysoka dostępność transportowa i teleinformatyczna

- 2.1 Budowa nowej i modernizacja istniejącej infrastruktury komunikacyjnej
- 2.2 Usprawnienie systemu transportu publicznego
- 2.3 Rozwój społeczeństwa informacyjnego

### Cel strategiczny 3. Społeczna i terytorialna spójność regionu

- 3.1 Wzrost dostępności i atrakcyjności kształcenia w placówkach edukacyjnych
- 3.2 Zwiększenie dostępu do usług medycznych i profilaktyka zdrowotna
- 3.3 Zapewnienie różnorodnej oferty kulturalnej i sportowej

3.4 Promocja włączenia zawodowego i społecznego

3.5 Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich

3.6 Wsparcie budowy oraz modernizacji systemów i infrastruktury zapobiegania zagrożeniom

**Cel strategiczny 4. Region efektywnie zarządzany**

4.3 Wzmocnienie potencjału kapitału społecznego oraz kształtowanie tożsamości regionalnej

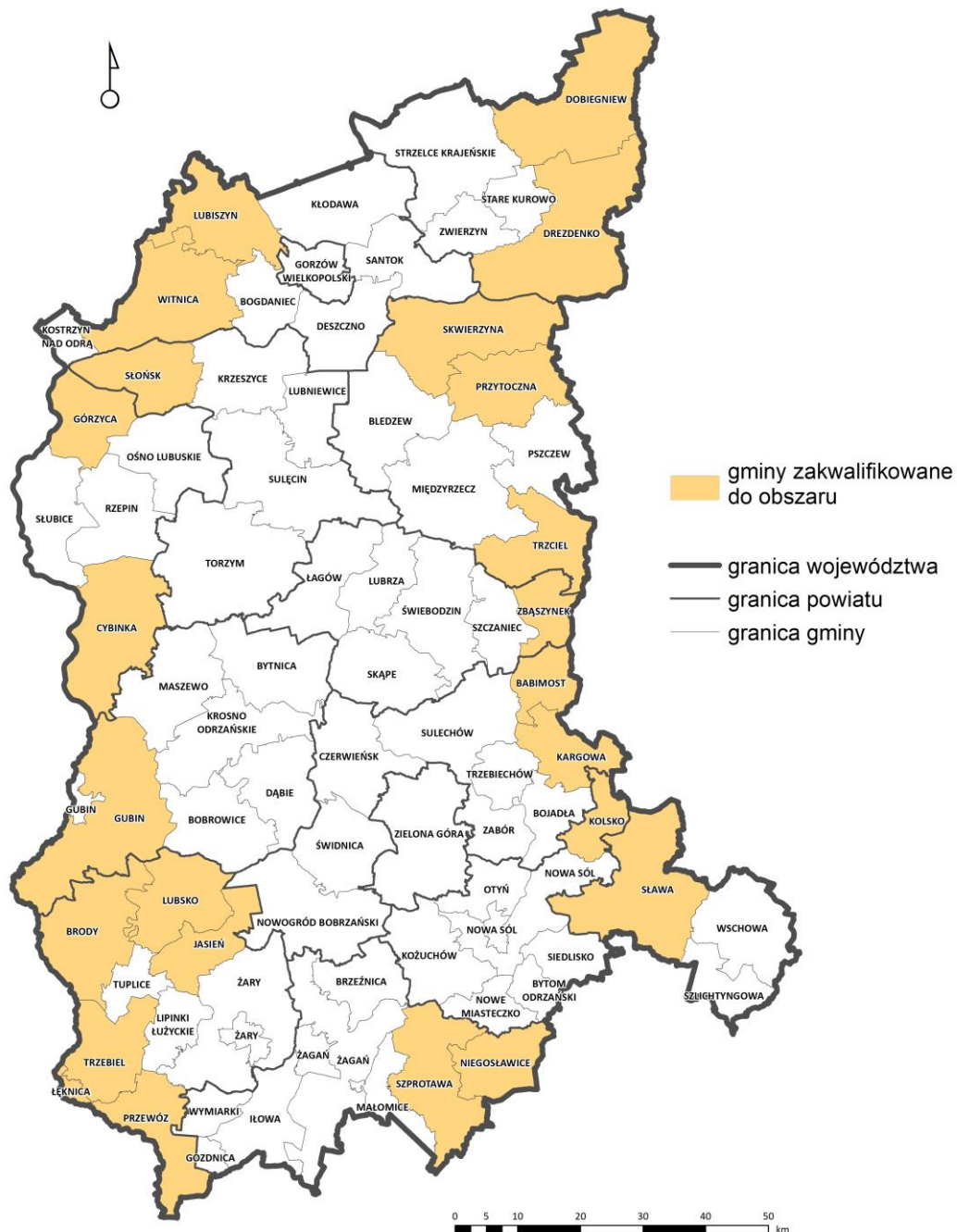
4.4 Wzmocnienie integralności systemów zarządzania strategicznego i planowania przestrzennego na poziomie regionalnym i lokalnym

Obszary o najniższej dostępności do usług warunkujących możliwości rozwojowe zgodnie z SRWL 2020 wymagają podjęcia wielopłaszczyznowych działań, które mają na celu zahamowanie i polepszenie niekorzystnej sytuacji społecznej, demograficznej, infrastrukturalnej i gospodarczej. Proponowanymi działaniami są np.: wspieranie rozwoju przedsięwzięć wynikających z programu LEADER na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich, wspieranie rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw, podnoszenie kwalifikacji osób zatrudnionych, dostosowanie systemu edukacji do potrzeb rynku, rozwój produkcji rolniczej wysokiej jakości, poprawa stanu połączeń transportowych i powstanie nowych, upowszechnienie najnowszych technologii informacyjnych, sukcesywne zwiększanie długości sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej, podnoszenie jakości kształcenia, poprawa organizacji świadczenia usług zdrowotnych, rozszerzenie oferty placówek kulturalnych, tworzenie sieci placówek, ośrodków i grup wsparcia dla osób wykluczonych.



**TYP OBSZARU:** OBSZARY FUNKCJONALNE WYMAGAJĄCE ROZWOJU NOWYCH FUNKCJI PRZY UŻYCIU INSTRUMENTÓW WŁAŚCIWYCH POLITYCE REGIONALNEJ

**KATEGORIA:** OBSZARY O NAJNIŻSZEJ DOSTĘPNOŚCI DO USŁUG WARUNKUJĄCYCH MOŻLIWOŚCI ROZWOJOWE



Rysunek 22 Obszary funkcjonalne wymagające rozwoju nowych funkcji (...) – obszary o najniższej dostępności do usług warunkujących możliwości rozwojowe

Źródło: opracowanie własne na podstawie przyjętych kryteriów delimitacji

#### 5.4. OBSZARY PRZYGRANICZNE

Województwo lubuskie położone jest przy granicy polsko-niemieckiej, która stanowi wewnętrzną granicę Unii Europejskiej. W KPZK 2030 obszar regionu województwa lubuskiego wskazany jest jako teren znajdujące się pod silnym wpływem Berlina oraz innych miast znajdujących się po stronie niemieckiej. Sytuacja ta stwarza możliwość wykorzystania potencjału gospodarczego, wynikającego z kontaktów międzynarodowych. W obszarach przygranicznych wymagane jest zintegrowane podejście w ramach planowania przestrzennego. Wyznaczenie obszarów przygranicznych powinno uwzględniać:

- wymóg zgodności ze Strategią Rozwoju Województwa Lubuskiego 2020;
- zapisy KPZK 2030 w zakresie podmiotu delimitującego obszary;
- zapisy Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020.

W zakresie propozycji doboru kryteriów delimitujących obszary przygraniczne przyjęto dwuetapowy proces mający na celu wyznaczenie tych obszarów.

**Granice obszarów przygranicznych określono w trzech etapach, wg następujących kryteriów:**

**Pierwszy etap:** zakwalifikowanie do obszaru funkcjonalnego gmin bezpośrednio graniczących z Republiką Federalną Niemiec<sup>28</sup>.

**Drugi etap:** zakwalifikowanie do obszaru funkcjonalnego gmin znajdujących się w powiatach, których stolice znajdują się w odległości do 50 km od granicy państwa<sup>29</sup>.

**Trzeci etap** zakwalifikowanie do obszaru funkcjonalnego wszystkich gmin, znajdujących się w podregionach (NUTS 3) gorzowskim i zielonogórskim<sup>30</sup>.

### OBSZARY PRZYGRANICZNE

Do obszarów przygranicznych zakwalifikowano wszystkie gminy województwa lubuskiego w podziale na trzy obszary:

- w pierwszym pasie zlokalizowanych jest 10 gmin – Brody, Cybinka, Górzycy, Gubin (gmina miejska), Gubin (gmina wiejska), Kostrzyn nad Odrą, Łęknica, Przewóz, Słubice, Trzebień;
- pas drugi obejmuje 7 powiatów – krośnieński, gorzowski, słubicki, sulęciński, zielonogórski, żagański, żarski – oraz dwa miasta na prawach powiatu Gorzów Wielkopolski i Zieloną Górę, łącznie 54 gminy – 10 wyżej wymienionych oraz Babimost, Bobrowice, Bogdaniec, Bojadła, Brzeźnica, Bytnica, Czerwieńsk, Dąbie, Deszczno, Gorzów Wielkopolski, Gozdnicza, Iłowa, Jasień, Kargowa, Kłodawa, Krosno Odrzańskie, Krzeszyce, Lipinki Łużyckie, Lubiszyn, Lubniewice, Lubsko, Małomice, Maszewo, Niegosławice, Nowogród Bobrzański, Ośno Lubuskie, Rzepin, Santok, Słońsk, Sulechów, Sulęcín,

<sup>28</sup> *Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2020*, dokument przyjęty uchwałą nr XXXII/319/12 przez Sejmik Województwa Lubuskiego 19 listopada 2012 r.

<sup>29</sup> *Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010–2020*, dokument przyjęty przez Radę Ministrów 13 grudnia 2011 r.

<sup>30</sup> *Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010–2020*, dokument przyjęty przez Radę Ministrów 13 grudnia 2011 r.

Szprotawa, Świdnica, Torzym, Trzebiechów, Tuplice, Witnica, Wymiarki, Zabór, Zielona Góra, Żagań (gmina miejska), Żagań (gmina wiejska), Żary (gmina miejska), Żary (gmina wiejska);

- ostatnia strefa swoim zasięgiem pokrywa teren całego województwa lubuskiego, obejmuje pozostałe 6 powiatów – międzyrzecki, nowosolski, strzelecko-drezdenecki, świebodziński, wschowski – i 28 pozostałych gmin – Bledzew, Bytom Odrzański, Dobiegniew, Drezdenko, Kolsko, Kożuchów, Lubrza, Łągów, Międzyrzecz, Nowa Sól (gmina miejska), Nowa Sól (gmina wiejska), Nowe Miasteczko, Otyń, Przytoczna, Pszczew, Siedlisko, Skąpe, Skwierzyna, Sława, Stare Kurowo, Strzelce Krajeńskie, Szczaniec, Szlichtyngowa, Świebodzin, Trzciel, Wschowa, Zbąszynek, Zwierzyn.

Dla wyznaczonych obszarów w Strategii rozwoju województwa lubuskiego 2020 określa następujące cele strategiczne i operacyjne:

#### **Cel strategiczny 1. Konkurencyjna i innowacyjna gospodarka regionalna**

- 1.2 Rozwój przedsiębiorczości i zwiększenie aktywności zawodowej
- 1.3 Podniesienie jakości kształcenia i dostosowanie go do potrzeb regionalnego rynku pracy
- 1.5 Rozwój subregionalnych i lokalnych ośrodków miejskich
- 1.6 Udoskonalenie oraz rozbudowa infrastruktury energetycznej i ochrony środowiska
- 1.7 Rozwój potencjału turystycznego województwa
- 1.8 Poprawa jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej

#### **Cel strategiczny 2. Wysoka dostępność transportowa i teleinformatyczna**

- 2.1 Budowa nowej i modernizacja istniejącej infrastruktury komunikacyjnej
- 2.2 Usprawnienie systemu transportu publicznego
- 2.3 Rozwój społeczeństwa informacyjnego

#### **Cel strategiczny 3. Społeczna i terytorialna spójność regionu**

- 3.1 Wzrost dostępności i atrakcyjności kształcenia w placówkach edukacyjnych
- 3.2 Zwiększenie dostępu do usług medycznych i profilaktyka zdrowotna
- 3.3 Zapewnienie różnorodnej oferty kulturalnej i sportowej
- 3.4 Promocja włączenia zawodowego i społecznego
- 3.6 Wsparcie budowy oraz modernizacji systemów i infrastruktury zapobiegania zagrożeniom

#### **Cel strategiczny 4. Region efektywnie zarządzany**

- 4.1 Tworzenie atrakcyjnego wizerunku województwa i promocja marki Lubuskie
- 4.2 Wzmocnienie współpracy transgranicznej i międzyregionalnej
- 4.3 Wzmocnienie potencjału kapitału społecznego oraz kształtowanie tożsamości regionalnej
- 4.4 Wzmocnienie integralności systemów zarządzania strategicznego i planowania przestrzennego na poziomie regionalnym i lokalnym

Obszary przygraniczne wg SRWL 2020 wymagają działań mających na celu podniesienie konkurencyjności względem strony niemieckiej, jak również zwiększenia współpracy zagranicznej. Konieczna jest również poprawa dostępności infrastrukturalnej, tak by obszar stracił peryferyjny charakter względem województwa i całego kraju. Kierunkami działalności są m.in.: wspieranie wzrostu eksportu, wzmocnienie oferty inwestycyjnej regionu, kształtowanie właściwej sieci placówek edukacyjnych – ze szczególnym naciskiem na naukę języków obcych, współpraca miast bliźniaczych, promocja regionu, rozwój infrastruktury drogowej, kolejowej oraz transportu wodnego, podejmowanie działań w zakresie polityki migracyjnej, intensyfikacja transgranicznej współpracy gospodarczej i społecznej – w tym rozwój działalności euroregionów.

**TYP OBSZARU:** OBSZARY FUNKCJONALNE WYMAGAJĄCE ROZWOJU NOWYCH FUNKCJI PRZY UŻYCIU INSTRUMENTÓW WŁAŚCIWYCH POLITYCE REGIONALNEJ

**KATEGORIA:** OBSZARY PRZYGRANICZNE



**Rysunek 23** Obszary funkcjonalne wymagające rozwoju nowych funkcji (...) – obszary przygraniczne

Źródło: opracowanie własne na podstawie przyjętych kryteriów delimitacji

## 5.5. OBSZARY O NAJNIŻSZEJ DOSTĘPNOŚCI TRANSPORTOWEJ DO OŚRODKÓW WOJEWÓDZKICH

Do najczęściej stosowanych wskaźników w zakresie dostępności komunikacyjnej stosuje się kryteria dostępności czasowej wybranych jednostek osadniczych oraz w przypadku uszczegółowienia delimitacji, wskaźniki problemowe, np.: liczbę połączeń komunikacyjnych w ciągu doby. Dostępność komunikacyjna mierzona czasem dojazdu pomiędzy różnymi ośrodkami regionalnymi jest jednym z najistotniejszych czynników rozwoju i warunkuje efektywność układu komunikacyjnego. Tereny o słabej dostępności czasowej cechują się ograniczonym dostępem do usług podstawowych i wyższego rzędu, które skoncentrowane są w większych ośrodkach osadniczych. W celu określenia kryteriów delimitacji należy przeanalizować szereg wskaźników dostępności:

- drogowej (czasy przejazdu samochodami osobowymi);
- kolejowej (czas przejazdu pociągiem);
- autobusowej (czas przejazdu komunikacją autobusową);
- kolejowo-autobusowej (czas przejazdu autobusem do stacji kolejowej i dalej pociągiem).

Analiza wskaźników wskazuje, że transport indywidualny jest najbardziej konkurencyjny czasowo lub porównywalny do kolei. Wynika to z wysokiej dostępności układu drogowego na tym obszarze. Województwo lubuskie charakteryzuje się dobrą dostępnością drogową w odniesieniu do obu ośrodków wojewódzkich. Znaczne różnice pojawiają się w podziale na dostępność konkretnego miasta – część południowa regionu charakteryzuje się słabszym połączeniem z Gorzowem Wielkopolskim, zaś część północna z Zieloną Górą.

Ponadto wyznaczenie obszarów o najniższej dostępności transportowej powinno uwzględniać:

- porównywalny wskaźnik dla każdej gminy zlokalizowanej na terenie województwa;
- uwzględnienie rzeczywistego czasu dojazdu, czyli rzeczywistej dostępności transportowej w regionie.

W zakresie propozycji doboru kryteriów delimitujących obszary o najniższej dostępności transportowej do ośrodków wojewódzkich przyjęto dwuetapowy proces mający na celu wyznaczenie tych obszarów.

**Granice obszarów o najniższej dostępności transportowej do ośrodków wojewódzkich określono w dwóch etapach, wg następujących kryteriów:**

**Pierwszy etap:** określenie czasu dojazdu samochodem osobowym pomiędzy ośrodkami wojewódzkimi do danej gminy (siedziby urzędu).

**Drugi etap:** stworzenie wskaźnika dostępności transportowej, bazującego na zsumowaniu czasu dojazdu pomiędzy ośrodkami wojewódzkimi do danej gminy i podziale przez 2. Dzielnik (o wartości 2) wynika z dwóch ośrodków wojewódzkich na terenie regionu lubuskiego. Za obszary o najniższej dostępności komunikacyjnej uznaje się gminy, dla których wartość wskaźnika przekroczyła 90 min.

Zestawienie wartości wskaźników zawarte jest w załączniku nr 8 do raportu.

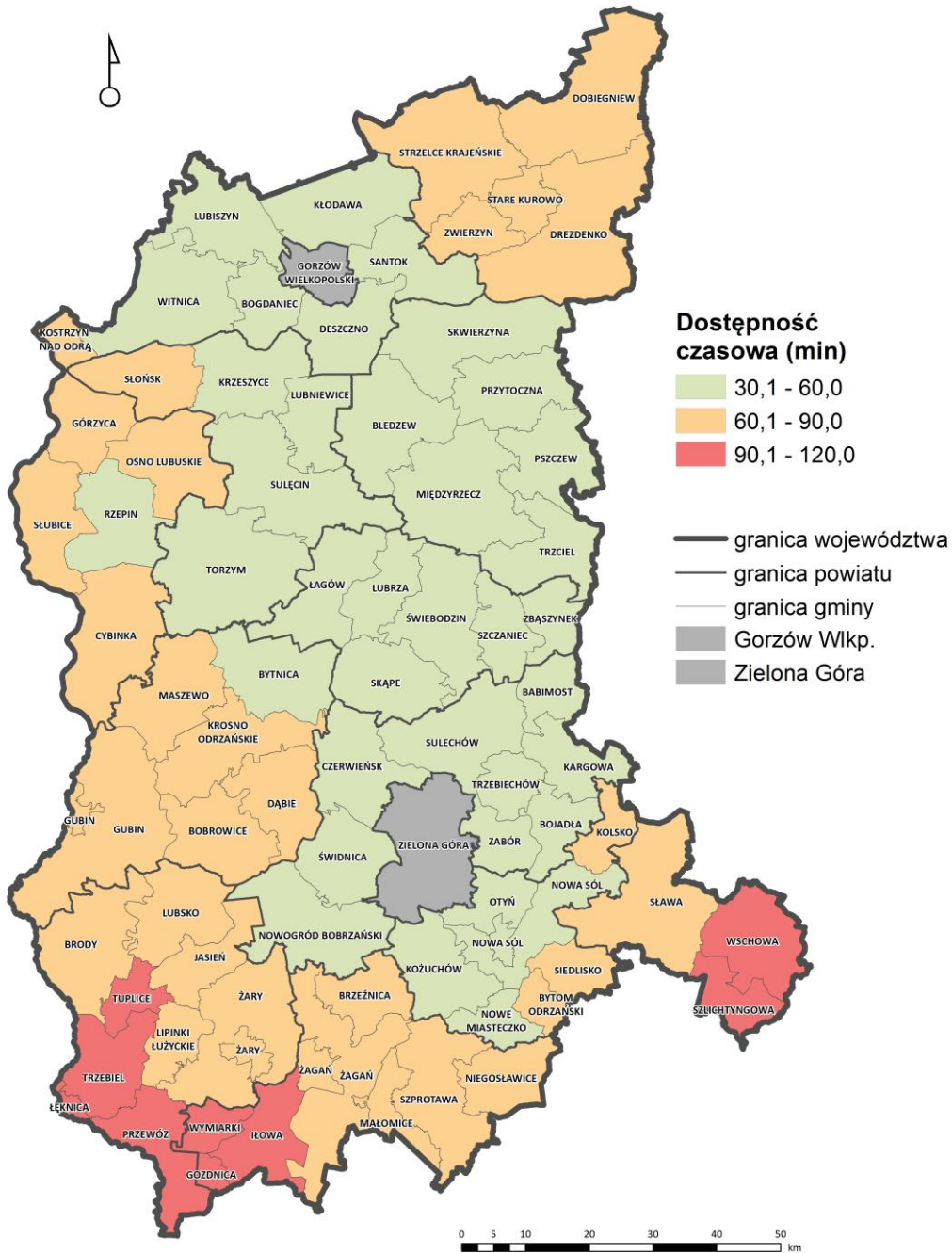
### OBSZARY O NAJNIŻSZEJ DOSTĘPNOŚCI TRANSPORTOWEJ DO OŚRODKÓW WOJEWÓDZKICH

Ze względu na obecność dwóch ośrodków wojewódzkich w lubuskim, dostępność transportowa do tych ośrodków jest względnie dobra dla całego obszaru województwa. Do gmin posiadających najniższą

dostępność transportową do ośrodków wojewódzkich zakwalifikowano: Tuplice, Trzebiel, Łęknice, Przewóz, Wymiarki, Gozdnicę, Iłową, Wschowę i Szlichtyngową.

**TYP OBSZARU:** OBSZARY FUNKCJONALNE WYMAGAJĄCE ROZWOJU NOWYCH FUNKCJI PRZY UŻYCIU INSTRUMENTÓW WŁAŚCIWYCH POLITYCE REGIONALNEJ

**KATEGORIA:** OBSZARY O NAJNIŻSZEJ DOSTĘPNOŚCI TRANSPORTOWEJ DO OŚRODKÓW WOJEWÓDZKICH



**Rysunek 24 Obszary funkcjonalne wymagające rozwoju nowych funkcji (...) – obszary o najniższej dostępności transportowej do ośrodków wojewódzkich**

**Źródło:** opracowanie własne na podstawie przyjętych kryteriów delimitacji



## **SPIS ZAŁĄCZNIKÓW**



### III. SPIS ZAŁĄCZNIKÓW

#### 1. SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1 Miejski Obszar Funkcjonalny Ośrodka Wojewódzkiego Gorzów Wielkopolski Źródło: opracowanie własne na podstawie przyjętych kryteriów delimitacji .....	15
Rysunek 2 Miejski Obszar Funkcjonalny Ośrodka Wojewódzkiego Zielona Góra Źródło: opracowanie własne na podstawie przyjętych kryteriów delimitacji .....	17
Rysunek 3 Miejskie Obszary Funkcjonalne Ośrodków Wojewódzkich w województwie lubuskim Źródło: opracowanie własne na podstawie przyjętych kryteriów delimitacji .....	19
Rysunek 4 Miejski Obszar Funkcjonalny Ośrodka Subregionalnego Nowa Sól Źródło: opracowanie własne na podstawie przyjętych kryteriów delimitacji .....	23
Rysunek 5 Miejski Obszar Funkcjonalny Ośrodka Subregionalnego Żary-Żagań Źródło: opracowanie własne na podstawie przyjętych kryteriów delimitacji .....	25
Rysunek 6 Miejski Obszar Funkcjonalny Ośrodka Subregionalnego Świebodzin Źródło: opracowanie własne na podstawie przyjętych kryteriów delimitacji .....	27
Rysunek 7 Miejski Obszar Funkcjonalny Ośrodka Subregionalnego Słubice Źródło: opracowanie własne na podstawie przyjętych kryteriów delimitacji .....	29
Rysunek 8 Miejskie Obszary Funkcjonalne Ośrodków Subregionalnych w województwie lubuskim Źródło: opracowanie własne na podstawie przyjętych wskaźników delimitacyjnych .....	31
Rysunek 9 Miejskie Obszary Funkcjonalne Ośrodków Lokalnych w województwie lubuskim Źródło: opracowanie własne na podstawie przyjętych kryteriów delimitacji .....	34
Rysunek 10 Miejskie Obszary Funkcjonalne w Województwie Lubuskim Źródło: opracowanie własne na podstawie przyjętych kryteriów delimitacji .....	36
Rysunek 11 Wiejskie obszary funkcjonalne uczestniczące w procesach rozwojowych Źródło: opracowanie własne na podstawie przyjętych kryteriów delimitacji .....	39
Rysunek 12 Wiejskie obszary funkcjonalne wymagające wsparcia procesów rozwojowych Źródło: opracowanie własne na podstawie przyjętych kryteriów delimitacji .....	41
Rysunek 13 Obszary funkcjonalne szczególnego zjawiska w skali makroekonomicznej – obszary o dominującej funkcji rolniczej Źródło: opracowanie własne na podstawie przyjętych kryteriów delimitacji .....	45
Rysunek 14 Obszary funkcjonalne szczególnego zjawiska w skali makroekonomicznej – tereny zamknięte Źródło: opracowanie własne na podstawie przyjętych kryteriów delimitacji .....	47
Rysunek 15 Obszary funkcjonalne szczególnego zjawiska w skali makroekonomicznej – obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi w skali dorzeczy Źródło: opracowanie własne na podstawie przyjętych kryteriów delimitacji .....	50
Rysunek 16 Obszary kształtowania potencjału rozwojowego – obszary cenne przyrodniczo Źródło: opracowanie własne na podstawie przyjętych kryteriów delimitacji .....	52

---

Rysunek 17 Obszary kształtowania potencjału rozwojowego – obszary kulturowe Źródło: opracowanie własne na podstawie przyjętych kryteriów delimitacji .....	55
Rysunek 18 Obszary kształtowania potencjału rozwojowego - obszary ochrony i kształtowania zasobów wodnych Źródło: opracowanie własne na podstawie przyjętych kryteriów delimitacji .....	57
Rysunek 19 Obszary kształtowania potencjału rozwojowego - obszar funkcjonalny ochrony strategicznych złóż kopalin Źródło: opracowanie własne na podstawie przyjętych kryteriów delimitacji.....	60
Rysunek 20 Obszary funkcjonalne wymagające rozwoju nowych funkcji (...) – obszary o najniższym stopniu rozwoju i pogarszających się perspektywach rozwojowych Źródło: opracowanie własne na podstawie przyjętych kryteriów delimitacji.....	64
Rysunek 21 Obszary funkcjonalne wymagające rozwoju nowych funkcji (...) – miasta i inne obszary tracące dotychczasowe funkcje społeczno-gospodarcze Źródło: opracowanie własne na podstawie przyjętych kryteriów delimitacji .....	67
Rysunek 22 Obszary funkcjonalne wymagające rozwoju nowych funkcji (...) – obszary o najniższej dostępności do usług warunkujących możliwości rozwojowe Źródło: opracowanie własne na podstawie przyjętych kryteriów delimitacji.....	73
Rysunek 23 Obszary funkcjonalne wymagające rozwoju nowych funkcji (...) – obszary przygraniczne Źródło: opracowanie własne na podstawie przyjętych kryteriów delimitacji.....	76
Rysunek 24 Obszary funkcjonalne wymagające rozwoju nowych funkcji (...) – obszary o najniższej dostępności transportowej do ośrodków wojewódzkich Źródło: opracowanie własne na podstawie przyjętych kryteriów delimitacji .....	79

## 2. SPIS TABEL

Tabela 1 Zależności pomiędzy celami Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2020 a obszarami strategicznej interwencji Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2020 .....	10
Tabela 2 Wykaz gmin wchodzących w skład Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Ośrodka Wojewódzkiego Gorzowa Wielkopolskiego .....	15
Tabela 3 Wykaz gmin wchodzących w skład Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Ośrodka Zielona Góra Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, stan na 31.12.2014 r. ....	16
Tabela 4 Wykaz ośrodków subregionalnych w województwie lubuski wraz z liczbą mieszkańców Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, stan na 31.12.2014 r. ....	21
Tabela 5 Wykaz gmin wchodzących w skład Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Ośrodka Subregionalnego Nowa Sól Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, stan na 31.12.2014 r. ....	22
Tabela 6 Wykaz gmin wchodzących w skład Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Ośrodka Subregionalnego Żary-Żagań Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, stan na 31.12.2014 r. ...	24
Tabela 7 Wykaz gmin wchodzących w skład Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Ośrodka Subregionalnego Świebodzin, Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, stan na 31.12.2014 r. .	26
Tabela 8 Wykaz gmin wchodzących w skład Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Ośrodka Subregionalnego Słubice Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, stan na 31.12.2014 r.....	28

---

Tabela 9 Wykaz ośrodków lokalnych na terenie województwa lubuskiego .....	33
Tabela 10 Zestawienie wskaźników użytych do delimitacji obszarów o najniższym stopniu rozwoju i pogarszających się perspektywach rozwojowych oraz wartości średnich dla województwa .....	62
Tabela 11 Wykaz wskaźników użytych w celu delimitacji obszarów o najniższej dostępności do usług warunkujących możliwości rozwojowe Źródło: <i>Delimitacja przestrzenna obszarów wiejskich o słabym dostępie do usług publicznych w województwie lubuskim</i> , Zielona Góra, 2013 r.....	68

### 3. SPIS ZAŁĄCZNIKÓW

Załącznik 1 – Zestawienie wartości wskaźnika dla miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich Zielona Góra i Gorzów Wielkopolski (etap I).

Załącznik 2 – Zestawienie wartości wskaźnika dla miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich Zielona Góra i Gorzów Wielkopolski (etap III).

Załącznik 3 – Zestawienie wartości Wskaźnika Waloryzacji Rolniczej Przestrzeni Produkcyjnej.

Załącznik 4 – Zestawienie wartości wskaźników wykorzystanych do delimitacji obszarów o najniższym stopniu rozwoju i pogarszających się perspektywach rozwojowych.

Załącznik 5 – Zestawienie wartości punktowych wskaźników wykorzystanych do delimitacji obszarów o najniższym stopniu rozwoju i pogarszających się perspektywach rozwojowych.

Załącznik 6 – Zestawienie wartości wskaźników wykorzystanych do delimitacji miast i innych obszarów tracących dotychczasowe funkcje społeczno-gospodarcze.

Załącznik 7 – Zestawienie wartości punktowych wskaźników wykorzystanych do delimitacji miast i innych obszarów tracących dotychczasowe funkcje społeczno-gospodarcze.

Załącznik 8 – Zestawienie wartości wskaźnika dla obszarów o najniższej dostępności transportowej do ośrodków wojewódzkich.